

A

ADVOCATENBLAD

Juridisch
geraas rond
Sint-Nicolaas

Nieuwste
ontwikkelingen
arbeidsmigratierecht

Begroting Justitie:
pijnpunten volgens advies-
commissies advocatuur

November 2014 | nr. 11

'WIJ ZIJN ER NIET OM ADVOCATEN OP TE VOEDEN'

ADVOCaat-GENERAAL
HOGE RAAD TARU SPRONKEN
OVER KWALITEIT
VAN DE ADVOCATUUR

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Haal je PO-punten aan de Universiteit van Amsterdam!

Het Eggens Instituut voor Juridisch Postacademisch Onderwijs verzorgt bij- en nascholing voor de juridische professional.

Een greep uit ons najaarsaanbod 2014

Arbeidsrecht	3 dec.	Actualiteiten Arbeidsrecht	4PO	€ 395,-
Beroepsvaardigheden	7 nov.	Conflicthantering	6PO	€ 540,-
	25 nov.	Taalvaardigheid	4PO	€ 360,-
	12 dec.	Sutorius Overtuigt	4PO	€ 295,-
	17 dec.	Legal English	4PO	€ 360,-
Bestuursrecht	20 nov.	Actualiteiten Vreemdelingenrecht	4PO	€ 395,-
	24 nov.	Verdieping Wabo	6PO	€ 595,-
	28 nov.	Actualiteiten bestuursrecht	4PO	€ 395,-
	1 & 8 dec.	Bestuursprocesrecht	12PO	€ 995,-
	9 dec.	Wet openbaarheid van bestuur	4PO	€ 395,-
Familie- en jeugdrecht	13 nov.	Actuele jurisprudentie familierecht	6PO	€ 595,-
	2 dec.	Jeugdrecht in beweging	6PO	€ 530,-*
Financieel recht	10 & 17 nov.	Zorgplicht financiële dienstverlening	8PO	€ 695,-
Internationaal Privaatrecht	6 nov.	IPR Vermogensrecht	4PO	€ 395,-
Ondernemingsrecht	11 dec.	Actualiteiten ondernemingsrecht	4PO/NEVOA	€ 395,-
Privaatrecht	3 nov.	Actualiteiten burgerlijk procesrecht	4PO	€ 395,-
	12 & 26 nov.	Basiscursus burgerlijk procesrecht	12VSO/PO	€ 995,-
	18 nov.	Actualiteiten huurrecht woonruimte	4PO	€ 395,-
	21 nov.	Processtukken in civiel appel	4PO	€ 395,-
	4 dec.	Algemene voorwaarden	6PO	€ 595,-
	10 dec.	Actualiteiten algemeen vermogensrecht	6PO	€ 595,-
	15 dec.	Actualiteiten insolventierecht	4PO	€ 395,-
	16 dec.	Actualiteiten huurrecht bedrijfsruimte	4PO	€ 395,-
Strafrecht	5 nov.	Witwassen en de Wwft	6PO	€ 595,-
	11 dec.	Actualiteiten straf(proces)recht	4PO	€ 395,-
Verzekeringsrecht	18 dec.	Actualiteiten verzekeringsrecht	4PO	€ 395,-

* Leden VNJAIIJRAAIHVJA en oud-cursisten van de Praktische Jeugdrechtadvocaat € 480,-

REDACTIONEEL

Robert Stiphout

Innoveren

Dat advocaten moeten innoveren, is zo zoetjes-aan wel duidelijk. Er gaat geen congres (Ordecongres, PLEIT2014) voorbij of advocaten wordt gemaand anders te werken dan ze nu doen. Om nog maar te zwijgen van de vele oproepen tot innovatie van deskundigen, cliënten en vooroplopende advocaten in juridische (vak)bladen. Maar de vraag die advocaten wakkerhoudt, is hóé ze dan moeten innoveren.

Het antwoord probeert het *Advocatenblad* maandelijks in de kolommen te geven, maar binnenkort ook daarbuiten. Op 22 januari 2015 zal *Advocatenblad Live!* plaatshebben, een event met sprekers die u helpen uzelf en uw praktijk opnieuw uit te vinden. Zo is er de masterclass innoveren door kennis te delen van expert op het snijvlak van automatisering en advocatuur Rob Ameerun.

Julius Scholten, gespecialiseerd in juridisch relatie-management, vertelt op zijn beurt hoe advocaten hun partners en medewerkers enthousiast krijgen voor de door u bedachte nieuwe koers. En dan is er uiteraard nog keynote speaker Rob Wijnberg.

Filosoof, publicist, journalist en columnist Wijnberg was de jongste opiniereedacteur van *NRC Handelsblad* en de eerste hoofdredacteur van *NRC Next*.

Intussen schreef hij bestsellers als *Nietzsche & Kant lezen de krant* (2009), *Dus ik ben* (2010), *Mijn tafelheer is Plato* (2012) en *De Nieuwsfabriek* (2013).

In 2012 zette hij de journalistiek op zijn kop door de lancering van een vernieuwend online en crowdfunded journalistiek platform: *De Correspondent*. Inmiddels telt dit initiatief – motto: een dagelijks medicijn tegen de waan van de dag – bijna veertigduizend leden en voorzien schrijvers als Joris Luyendijk en Jelle Brandt Corstius er het nieuws van context en verrassende inzichten.

Wat voor onmogelijk werd gehouden, geldt vragen voor journalistiek op internet, flikte Wijnberg. *De Correspondent* sleepte er een trits prijzen mee in de wacht en wordt in binnen- en buitenland in de gaten gehouden. Wijnberg zelf werd in 2013 journalist van het jaar. Als iemand de advocatuur kan vertellen hoe je jezelf opnieuw kunt uitvinden dan is het dus Wijnberg wel. Hij deed het zelf voor de (online) journalistiek.

Maar Ameerun, Scholten en Wijnberg zijn slechts drie van de vele sprekers die inspireren om te innoveren. Meer weten over de andere sprekers op *Advocatenblad Live!* of inschrijven? Kijk op www.advocatenbladlive.nl.

Harry Veenendaal

‘Nederland verwordt rechtsstatelijk tot het Mordor van middelmatigheid’

PAG. 7

Walter Hendriksen

‘Maar is mijn dekenaat nu zorgeloos geworden?’

PAG. 60

HOE WERKT HET?

Het bedrag van 299 euro netto per maand is gebaseerd op een zakelijk financieringscontract van zestig maanden, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van fiscale voordelen voor ondernemers, waaronder de MIA-regeling.

Het contract is inclusief

- Wallbox voor thuisladen
- Elektriciteitskosten
- Vakantieauto voor twee weken
- Service en onderhoud door de BMW-dealer
- Financiering zonder aanbetaling
- All risk verzekering

Er is ook een BMW i3 met range extender voor 349 euro per maand

Sander: "Zo zo. Een nieuwe BMW. De zaken gaan goed zeker?"

Sophie: "Dat ook, maar zó duur is ie niet hoor. Je rijdt 'm netto al voor 299 euro per maand."

Sander: "Ja ja, dat ken ik. Maar dan komen er nog allerlei kosten bij."

Sophie: "Nee, geen gekheid, daar zit alles in. Service en onderhoud, thuis opladen, financie-

ring, all risk verzekering, banden...."

Sander: "Hoe kan dat nou?"

Sophie: "Mijn vader geloofde het ook niet, maar het kan allemaal omdat BMW optimaal gebruik maakt van de fiscale voordelen die er voor kleine zelfstandigen zijn. Jij bent toch ook zzp'er?"

Sander: "Ja, maar net begonnen. Ik denk niet dat ik nu al een nieuwe BMW kan betalen."

Sophie: "Dat hoeft ook niet. Het is een financieringsconstructie zonder aanbetaling bij BMW Financial Services."

Sander: "Oh, financial lease. Maar hoe zit het dan met de fiscale bijtelling?"

Sophie: "Nou, die is te verwaarlozen hoor. Slechts 4 procent..."

Sander: "Enne... opladen, dat duurt toch lang?"

“Ik rij BMW i3 voor 299 euro netto”

Sophie en Sander zijn al jarenlang goede vrienden. Maar dat Sophie recent BMW i3 is gaan rijden was Sander ontgaan. Totdat zij elkaar onverwachts weer tegen het lijf liepen.

Sophie: “Dat valt mee. En bij een snellader is hij in een half uurtje voor 80 procent vol. En je krijgt er een Wallbox bij om hem thuis op te laden. Hij kan sowieso aan elk stopcontact. Ik rij best veel, maar heb nog nooit stilgestaan.”

Sander: “En als je nou op wintersport gaat? Dat lijkt me lastig met een elektrische auto.”

Sophie: “Dan maak ik gebruik van BMW Add-

On Mobility. Daarmee heb ik per jaar twee weken de beschikking over een BMW 3 Serie Touring. Zit ook in de prijs.”

Sander: “En hoe rijdt dat nou?”

Sophie: “Fantastisch. Zoals hij optrekt, je weet niet wat je meemaakt. En hij is echt ongelooflijk stil. Kom mee, dan gaan we even een rondje.”

Sander: “Nee, sorry, ik ben al laat.”

Sophie: “Ander keertje dan. Maar je kunt op bmw.nl ook heel gemakkelijk een proefrit aanvragen. Heb ik ook gedaan. Ik was wel meteen verkocht.”

U kunt geen rechten ontleen aan de uitkomst van deze berekening. Het genoemde bedrag is geen maandtermijn, maar slechts een weergave van de kosten bij maximaal fiscaal voordeel en afhankelijk van uw eigen bedrijfsvoering. Raadpleeg hiervoor uw financieel adviseur.

20 DAGBOEK

Dagboek uit Singapore

Catharina van Bentum werkt sinds januari bij VoskampLawyers in Singapore. Dagboek van een *instructing counsel* in een pan-Aziatische fraudezaak.

38 ACHTERGROND

Wild geraas

De Raad van State spreekt zich deze maand indirect uit over de toekomst van Zwarte Piet. Welke juridische controversen veroorzaakten Sint en Piet nog meer?

50 PRAKTIJK

Lachen om te winnen

Humor en advocatuur, geen vanzelfsprekende combinatie. Hoe kunnen advocaten er toch voor zorgen dat er af en toe wat te lachen valt, en dat zelfs in het voordeel van hun zaak?

INTERACTIE

5 Mail, @advocatenblad, Poll

ACTUEEL

6 Kort, Advocatenblad.nl
7 Citaat, Cijfers, Column Harry Veenendaal
9 Ter zitting, Agenda
11 Intussen op het Binnenhof

13 Gezien

15 Lawyers for lawyers

REPORTAGE

16 Jaarcongres Orde: recessie of progressie?

FRISSE NEUS

18 'Advocaten werden slapend rijk'

COVER

24 Spronken: 'We zijn er niet om advocaten op te voeden'

POLITIEK

30 Begrotingszorgen

MEDIATION

35 Perikelen rondom een reorganisatie

COLUMN

37 De goede kanten van mr. X

IN BEELD

43 Papier of niet?

ANALYSE

44 Minikroniek arbeidsmigratie

HISTORIE

49 Canon: Wonder van Holland

EVEN OPFRISSEN

53 Schadevergoeding: zaakschade

VAN DE ORDE

55 Ordeberichten

56 Transfers

58 Van de tuchtrechter

60 Ten slotte: column algemeen deken Walter Hendriksen

COLOFON

94e jaargang

Het *Advocatenblad*, het maandblad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Nederlandse Orde van Advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofredacteur

Robert Stiphout

Redactie

Sabine Droogleeuw Fortuyn en Nathalie Gloudemans-Voogd
Advocaat-redactieleden:
Koert Boshouwers, Halime Celik, Anneke Groenewoud, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Christiaan Oberman, Marc Padberg, Leonie Rammeloo, Theo van Schagen, Bart van Tongeren

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze

Adv.bl. 2014-11, p.

Aan dit nummer werken mee

Maarten Bakker, Catharina van Bentum, Iris Böhm, Erik Jan Bolsius, Paula Boshouwers, Jiri Büller, Erik van der Burgt, Walter Hendriksen, Lars Kuipers, Bram van Melle, Kim van der Meulen, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevs Smitt, Elodie van Sytzama, Gerhardt van

Roon, Harry Veenendaal, Frans van Velsen en Marian Verburgh.

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)

Advertenties

Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs)
070-378 05 62
www.sduadvertieren.nl,
sdu.advertieren@sdu.nl,
Inzendtermijn:
nr. 12, 12 november 2014
nr. 1, 3 december 2014

Abonnementen

Per jaar: 232,50 euro (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 116 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen

Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Bureau van de Orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070-335 35 54

ISSN 0165-1331

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en vervoelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

Omslagfoto:
Jiri Büller

HOE
KEURMERK

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

MAIL

SCHAMEN

Ik heb kennisgenomen van de uitspraak van de raad van discipline Amsterdam van 17 december 2013, gepubliceerd in het *Advocatenblad* oktober 2014 nummer 10 op bladzijde 54. Ik zie dat de klacht gegrond is verklaard en dat de maatregel berisping is opgelegd.

Wat mij verbaast in de uitspraak van de raad van discipline is dat er enkel is ingegaan op de verplichting van de advocaat om de cliënten te wijzen op de mogelijkheden van een toevoeging. Hoewel terecht, verbaas ik mij erover dat er niet is ingegaan op de kennelijk absurde declaratie die door de betreffende advocaat aan de cliënt in rekening is gebracht. Ik zie dat er voor verleende rechtsbijstand 618.330,47 euro in rekening is gebracht en dat daarvan door de cliënt 515.664,22 euro is betaald. Door de cliënt resteerde dus 'slechts' een openstaande rekening van ongeveer een ton.

Hoe is het in hemelsnaam mogelijk dat een toevoegingsadvocaat voor 630 euro exclusief btw een volledige strafzaak voert inclusief rechtsbijstand in voorlopige hechtenis en een advocaat elders in het land het duizendvoudige daarvoor vangt!

Ik snap hier werkelijk niets van. Sterker nog, moeten we ons niet schamen dat dit mogelijk is? Heeft deze advocaat hier werkelijk vele duizenden uren aan gewerkt? Dat kan ik me niet voorstellen.

Of meng ik mij hier in een discussie die mij als sociaal advocaat niet aangaat? Het uurtarief – en dus niet honorarium, want het honorarium betekent eregeld – is immers vrije markt. Wat mij betreft is het echter zo dat vrijheid alleen bestaat in gebondenheid. Wat mij betreft geldt dat ook voor de redelijke betaling voor

verleende rechtsbijstand door de advocaat. Let op het woord 'redelijk'.

Kennelijk zijn er nog tal van advocaten die er een hobby van maken, gelet op de vele uitspraken van de tuchtrechter ter zake, om cliënten kaal te plukken. Ik schaam mij daar plaatsvervangend voor.

En dat in het *Advocatenblad* met als omslag 'Waarom advocaten zo ongelukkig zijn'. Had dit niet moeten zijn: 'Waarvan advocaten zo ongelukkig worden'?

*Ben Bentem,
advocaat te Enschede*

KLUISJESROOF, ER
GEEN BROOD IN ZIEN?

In de *Advocatenblad*-nieuwsbrief van 9 oktober beschrijft Trudeke Sillevius Smitt in 'De kluisjesroof' hoe een man geen advocaat kon vinden om hem te helpen zijn schade te verhalen nadat zijn bankkluis leeg bleek.

Dat je als advocaat geen zin hebt in een bepaalde cliënt of zaak is tot daar aan toe, maar als een rechtzoekende zich meldt met een zaak die een (meer dan) redelijke kans op succes heeft, dan verwijst je die toch naar een confrère of collega die de zaak voor de cliënt wel wil doen?

Als betrokkene de huur van het kluisje is blijven betalen en de bank die is blijven ontvangen, dan mag betrokkene er toch op vertrouwen dat de inhoud van de kluis nog steeds safe is? Er zit echt wel wat in deze zaak. Je krijgt de cliënten en de zaken die je verdient; ik zou best met betrokkene willen spreken over de kwestie.

*Menno van der Hoek,
advocaat te Ulvenhout*

@ADVOCATENBLAD

Ihkv niet iedereen's tijdlijn volzetten met #zwartepiet, tip: @Advocatenblad geeft geweldige weergave #quotes

*Anne Viruly
@AnneViruly*

Ik ben kennelijk de Grote Uitzondering... sinds ik advocaat ben, ben ik er gelukkiger op geworden! #passie

*Minou Woestenenk
@Milieuadvocaat*

Schitterend interview in *Advocatenblad* met Simons over verschil doceren en leren. Kennis uitstorten is iets anders dan iets overbrengen.

*Nora van Oostrom
@NoraVanOostrom*

Advocaten en hun stopwoordjes, daar zal ik eens een lijstje van aanleggen. De advocaat van nu: derhalve. #z14

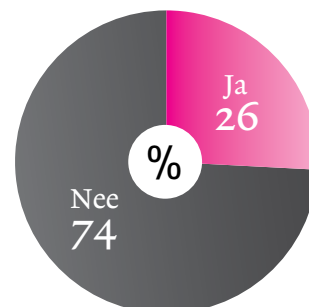
*Rob Zijlstra
@zittingssaal14*

@FlipSchreurs We bepalen op 22 januari 2015 zelf wel wie een échte topadvocaat is. Toch, @Advocatenblad?

*Niek van de Pasch
@NiekvandePasch*

POLL

De nabestaanden van de MH17-ramp krijgen gratis rechtshulp, zo besloot de Raad voor Rechtsbijstand. Een juiste beslissing?

Geef ook uw mening op Advocatenblad.nl.

KORT

Steeds hogere drempels bewerkelijke zaken

Nathalie Gloudemans-Voogd

Civiele en bestuursrechtadvocaten die werken op basis van toevoeging vragen minder vaak extra uren aan als een toevoegingsdossier meer tijd kost dan vooraf begroot. Zij signaleren dat hun aanvragen in deze bewerkelijke zaken steevast worden afgewezen.

De Raad voor Rechtsbijstand kan extra uren toekennen als de zaak feitelijk of juridisch gecompliceerd is. 'Van veel advocaten hoor ik dat ze, doordat ze doorgaans afwijzingen krijgen, zo ontmoedigd zijn dat ze het niet eens meer proberen om extra uren aan te vragen,' zegt Dianne Abeln, penningmeester van de Vereniging van Letselschade Advocaten (LSA).

Foto: Hollandse Hoogte

Ook advocate Saskia Kool ziet steeds grotere drempels bij bewerkelijke zaken: 'Een medewerkster van de Raad bevestigde me zelfs dat in de praktijk geen extra uren meer worden verstrekt bij uitsluitend feitelijke complexiteit.' Deze bewering klopt volgens een

woordvoerder van de Raad voor Rechtsbijstand niet: 'De Raad houdt in de beoordeling van een verzoek voor extra uren wel degelijk rekening met de feitelijke complexiteit.'

Extra uren worden vooral toegekend in strafzaken: 91 procent van de beschikbare 50,5 miljoen euro. De uitgaven voor civiel recht en bestuursrecht zijn in 2013 gestegen ten opzichte van 2011, maar gedaald vergeleken met 2012. De Raad weet niet wat daar de oorzaak van is. De cijfers over 2014 zijn nog niet bekend, maar liggen mogelijk nog lager vanwege een extra eigen bijdrage in bewerkelijke zaken. SP-Kamerlid Van Nispen heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie inmiddels om opheldering gevraagd.

ADVOCATENBLAD.NL

SHARIA SCHIKKING Bij de Rechtbank Den Haag hebben twee partijen half oktober een 'sharia schikking' bereikt. Eiser en gedaagde beschuldigen elkaar van liegen maar hadden allebei een bewijsprobleem. In het proces-verbaal is de schikking tussen partijen vastgelegd: zij zullen elkaar binnen twee maanden treffen bij een imam om te zweren op de Koran dat hun stelling de waarheid is.

KEI Het wetsvoorstel dat vereenvoudiging en digitalisering in het procesrecht via het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) beoogt is op 20 oktober openbaar gemaakt. Uit het wetgevingsadvies blijkt dat de Raad van State niet onverdeeld enthousiast is over het wetsvoorstel.

COMMERCIAL COURT WVD-kamerleden Van Oosten en Van der Steur hebben Kamervragen gesteld over de oproep van de Rechtspraak om een *commercial court* in te stellen. Van hun partijgenoot minister Opstelten van Veiligheid en Justitie willen de Kamerleden onder meer weten wat hij van dit plan vindt en wat de vervolgstappen zullen zijn.

OMBUDSMAN De Nationale ombudsman heeft besloten om niet langer deel uit te maken van het

Nationaal Preventie Mechanisme (NPM). Het Bureau Nationale ombudsman heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie hierover een brief gestuurd. Advocaten maken zich zorgen.

BEGROTING Het ministerie van Veiligheid en Justitie loopt het gevaar te veel vrijheid op te offeren in de strijd om de veiligheid te beschermen. Dat gevoel heeft algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) Walter Hendriksen bij het lezen van de begroting van Veiligheid en Justitie 2015, zo schrijft hij in een brief van 9 oktober aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Foto: Crystalina

PIETEN-ZAAK De zitting in het hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam in de Zwarte Pieten-zaak leek op 16 oktober meer op een mondeling tentamen staats- en bestuursrecht. De gemachtigden moesten onder andere beantwoorden wat het begrip 'openbare orde' inhoudt. Op 12 november deelt de Afdeling bestuursrechtspraak de cijfers uit.

TOEVOEGINGEN Uit een proef met eerstelijns rechtshulp blijkt dat het aantal toevoegingen van advocaten met dertig procent omlaag kan. Dat zei staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie (VVD) eind september in de Tweede Kamer.

HIGH TRUST De Raad voor Rechtsbijstand gaat de komende maanden advocatenkantoren uitnodigen voor het aangaan van een High Trust-samenwerking. In 2010 is de Raad gestart met High Trust via een pilot. Inmiddels wordt ruim twee derde van het totaal aantal reguliere toevoegingen op deze basis afgegeven. De bij de Raad ingeschreven kantoren die nog niet op deze manier met de Raad samenwerken, zullen hiervoor worden benaderd.

> Lees meer op advocatenblad.nl.

CITAAT

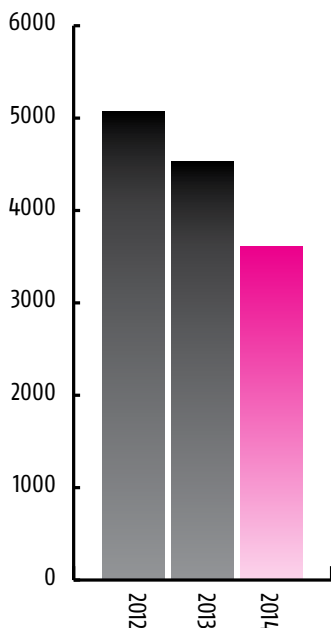
“ Amice, ik kan mijn indianenpak niet vinden. ”

Bij het uitwerken van bandjes gaat er weleens iets mis. 'Amice, ik kan me in die aanpak niet vinden,' had de advocaat in kwestie eigenlijk ingesproken (NRC Handelsblad, 14 oktober 2014).

CIJFERS

Daling straatroof

Aantal straatroven van januari tot en met augustus in 2012, 2013 en 2014.

Bron: Rijksoverheid.nl

COLUMN

Harry Veenendaal

Rutte II: de folteraar van de rechtsstaat

In de luwte van de Zwarte Piet-discussie verwordt Nederland rechtsstatelijk tot het Mordor van middelmatigheid, met Rutte II als folteraar. Grote dramatische woorden? Inderdaad.

Vicepremier Lodewijk Asscher (PvdA) wil de belangrijkste bestanden met uw privégegevens schakelen ten behoeve van 'fraudepreventie'. Denk daarbij aan arbeidsgegevens (hoe vaak bent u ziek), boetes en sancties, fiscale gegevens, gegevens van roerende en onroerende goederen, handel- en huisvestingsgegevens, identificerende gegevens, inburgerings-, nalevings- en onderwijsgegevens, pensioengegevens, re-integratiegegevens, schuldenlast-, uitkerings-, toeslagen- en subsidiegegevens, vergunningen en ontheffingen, bank- en zorgverzekeringsgegevens.

Het softwaresysteem Risico Identificatie (SyRI) gaat deze bestanden koppelen. SyRI wordt onder andere door de Nederlandse inlichtingendiensten gebruikt voor het opsporen van bijvoorbeeld leden van Al Qaida. Door de bestanden te schakelen heeft de overheid de mogelijkheid om via datamining risicoprofielen op te stellen van wie 'mogelijk' gaat frauderen. Dit houdt in dat *a priori* risicogroepen worden gedefinieerd die extra in de gaten worden gehouden zonder dat er enige aanleiding is van het plegen van een strafbaar feit. Ik hoef hier niet nader in te gaan op het juridisch vulgaire karakter van een dergelijke redenering. Dit interesseert Rutte II weinig en daarmee hebben we te maken met een *fait accompli*. Maar er bestaat een evenzo groot pro-

bleem met de uitvoering van datamining door de overheid.

Een voorbeeld: neem een database met de gegevens van alle ooievaars in een bepaalde periode in een bepaald gebied. Voeg aan deze database gegevens toe over het aantal geboren baby's in diezelfde periode in hetzelfde gebied. Op basis van datamining zal op enig moment een verband tot stand komen tussen de toe- of afname van het aantal ooievaars en de toe- of afname van het aantal baby's. Iedereen snapt dat er geen enkele causaliteit bestaat tussen gelijke toe- of afname van ooievaars en baby's terwijl de cijfers iets anders suggereren. Vervang nu ooievaars en baby's eens door handelshuis Van der Moolen en de dataminingfaciliteiten van de AEX/AFM. In het geval van het handelshuis is de handel een paar jaar geleden stilgelegd naar aanleiding van bepaalde indicatoren die het datamining-systeem aangaf. Hierdoor zou sprake zijn van handel met voorkennis. Achteraf blijkt er geen enkele causaliteit te zijn met alle gevolgen van dien.

Het invoeren van een systeem zoals SyRI is om veel redenen al problematisch, een groter probleem zijn de ambtenaren die de data interpreteren. De enigen hiertoe in staat zijn statistici, econometristen of wiskundigen. Die werken meestal bij Shell, McKinsey of andere bedrijven. Afgezien daarvan zal geen enkele statisticus zich professioneel wagen aan het gemodder van SyRI. Wat blijft over? Welwillende alfa's die wiskunde voor het laatst op de middelbare school hebben gehad. Met alle gevolgen van dien.

10 nieuwe drukken

> Reserveer nu via
kluwershop.nl

Tekst & Commentaar is basisgereedschap voor de jurist. Onmisbaar. Of u nou werkzaam bent in de advocatuur, de rechterlijke macht, de wetenschap, het bedrijfsleven of bij de overheid: Tekst & Commentaar helpt u sneller wet- en regelgeving te interpreteren. Met beknopt maar altijd volledig en gedegen commentaar. Tekst & Commentaar is er in boekvorm, online, als e-book en app. Wilt u zich als een vis in het water voelen? Kijk voor het complete aanbod op www.kluwer.nl/tekstencommentaar.

TEKST & COMMENTAAR

Kunt u zonder?

November
2014

TER ZITTING

Spookklagers

Moet mevrouw A. haar huis uit?

Lars Kuipers

De advocaat recht haar rug. Ze klinkt oprecht verontwaardigd: 'Mijn cliënt moet zich hier tegen een spook verweren!'

Dat spook is een bestuurlijke rapportage van de politie over mevrouw A. die in juni terecht kwam bij de woningcorporatie. Die rapportage maakt melding van drugshandel en prostitutie in haar huurwoning, en van vaak voorkomende geluidsoverlast.

De rapportage is gebaseerd op politie-invallen in 2012 en in 2014. De eerste keer troffen agenten een kleine hoeveelheid verdovende middelen aan. De tweede inval had te maken met een onderzoek naar mensenhandel. Daarvoor vond de politie geen bewijs. Maar er waren wel weer drugs in huis. Ook bleek dat mevrouw A. haar slaapkamer verhuurde aan andere dames. Nu staan mevrouw A. en de corporatie in kort geding tegenover elkaar bij de kantonrechter in Lelystad. Inzet: ontruimen van het huis.

Zoals zo vaak is het welles-nietes.

De vertegenwoordiger van de woningcorporatie: 'Omwonenden klagen al langer over de overlast van mevrouw A. Maar ze willen die klacht niet op papier zetten, vermoedelijk uit angst. Dat zien we wel vaker in onze praktijk.'

De advocaat van mevrouw A: 'Het is natuurlijk heel vervelend voor die mensen als ze bang zijn, maar het is bijna ondoenlijk om je te verdedigen tegen spookklagers. Die bestuurlijke rapportage geeft veel sfeer, maar er is geen strafrechtelijke veroordeling, geen ambtsedig proces-verbaal, niks.'

De wijkagent, achter in de zaal, steekt zijn vinger op. 'Ik heb hier vier

meldingen van geluidsoverlast, heel recent nog' – hij heeft het nagezocht op zijn mobieltje. 'En er zijn verschillende mensen uit het criminele circuit die bij mevrouw A. over de vloer komen, dus ik kan me best voorstellen dat de omwonenden bang zijn.'

De advocaat reageert als door een wesp gestoken. Weer zo'n insinuatie! 'Staat het soms op hun voorhoofd geschreven: ik ben crimineel? En als mevrouw A. af en toe mensen op bezoek krijgt die iets op hun kerfstok hebben, zegt dat nog niets over mevrouw A.'

'De tegenpartij praat er wat makkelijk overheen,' zegt de vertegenwoordiger van de woningcorporatie, 'maar illegale prostitutie mag je toch een ernstige tekortkoming van de huurder noemen. En als een slaapkamer wordt opgeofferd om met allerlei spullen drugs te verpakken – hoeveel duidelijk wil je het hebben?'

'Mevrouw A. wil er alles aan doen om een goed huurder te zijn en het vertrouwen van de verhuurder terug te winnen,' zegt de advocaat. 'De afgelopen vier maanden heeft mevrouw geleefd van 1.870 euro – een voorschot op haar bijstandsuitkering. Daarvan is eerst de huur voldaan. Elke dag heeft mijn cliënt met haar kinderen gegeten bij de grootouders. Als dat geen teken is van goed huurschap, dan weet ik het niet meer.'

De kantonrechter doet twee weken later uitspraak: de corporatie mag niet ontruimen. Mevrouw A. heeft er in het verleden weliswaar een potje van gemaakt, maar er is geen enkele verklaring van een huurder over recente overlast, ook geen anonieme. Er is dus geen noodzaak om onmiddellijk te ontruimen. Als de corporatie de ontruiming toch wil doorzetten, vindt de rechter, dan maar in een bodemprocedure.

Meer weten? Lees een langere versie van dit rechtbankverslag op advocatenblad.nl.

AGENDA

GOOGLE EN HET RECHT OM VERGETEN TE WORDEN

De Vereniging voor Media- en Communicatierecht (VMC) belegt op 21 november 2014 een studiemiddag over 'the right to be forgotten'. Strafbladgegevens, gênante foto's, cyberpesten, beschuldigingen van tientallen jaren geleden, negatieve persartikelen. Mensen hebben het recht om voortaan bepaalde zoekresultaten niet meer te laten terugkomen wanneer op hun naam wordt gezocht in de Google-zoekmachine. Die uitspraak heeft het Hof van Justitie op 13 mei 2014 gedaan in de zaak-Google/Spain. Aanmelden kan via studiemiddag@mediaforum.nl.

MEDIATIONCONGRES 2014

De Nederlandse Vereniging van Mediation Advocaten (NWMA) houdt op 28 november met de andere leden van de Mediatorsfederatie Nederland (MFN) voor de vijfde keer het Mediationcongres. Het thema hiervan is: 'De Federatie: een wereld aan mogelijkheden!'. Na de plenaire opening spreekt Ben Tiggelaar over de psychologie van verandering: dromen, durven, doen! De kosten voor deelname bedragen 295 euro. Leden van de NWMA krijgen korting en betalen 245 euro exclusief btw. Kijk op mediationcongres.nl voor het volledige programma en aanmelding.

NVSA-CONGRES: RECHTERLIJKE ONGEHOORZAAMHEID

Onrechtmatige huiszoeking en schending van het recht van berechting binnen een redelijke termijn. Wanneer leiden vormverzuimen tot bewijsuitsluiting of niet-ontvankelijkheid? Is er sprake van rechterlijke ongehoorzaamheid? Welke kant gaan we op? Welke kant moeten we op? Deze vragen komen aan bod tijdens het NVSA-congres op 12 en 13 december in Maastricht. Kijk op nvsa.nl voor meer informatie en aanmelding.

Nog snel voor het einde van het jaar PO-punten verzamelen?

In december is het trainingsweek bij ICTRecht!

8 DECEMBER

**Masterclass
ICT-contracten**

9 DECEMBER

Actualiteiten ICT & Recht

11 DECEMBER

**De privacyverordening
in de praktijk**

12 DECEMBER

Open source licenties

Schrijf je nu in via
ictrecht.nl/tw/

ICTRecht B.V.
Sarphatistraat 610-612
1018 AV Amsterdam

020 663 1941
info@ictrecht.nl
KvK 34216164

Symposium 21 november 2014: Nieuwe EEX-verordening

(inwerkingtreding 10 januari 2015)

Sprekers: prof. mr. P. Vlas
prof. mr. L. Strikwerda
J. Nijenhuis (gerechtsdeurwaarder)
P. Gielen
(gerechtsdeurwaarder te Beersel, België)

Locatie: Hotel Van der Valk te Harderwijk

Tijd: 12.00 - 17.00 uur (incl. lunch)

Kosten: € 100,00 exclusief btw

Aanmelden: kbvg@kbvg.nl

PROCEDEREN IN SPANJE ?

BRESSERS
ADVOCATEN ♦ ABOGADOS

C/ Gran de Gracia, 1, 2^o3^a
08012 Barcelona

T +34 93 481 36 36

F +34 93 301 39 04

M +34 610 963 515

E info@bresserslaw.com

www.bresserslaw.com

zoekt collega

Wij zijn jonge en enthousiaste advocaten met een sterk groeiende incasso-praktijk in Rotterdam. Wij onderscheiden ons door onze persoonlijke benadering en de hoge kwaliteit van onze dienstverlening op incassogebied. Het dagelijkse werk is afwisselend door de sterke focus op het MKB.

Jij bent een enthousiaste advocaat-medewerker met minimaal 5 jaar ervaring in de commerciële advocatuur. Je bent analytisch en vakinhoudelijk sterk en in staat om zelfstandig een incasso-praktijk te voeren. Uiteraard ben je communicatief vaardig en prettig in de omgang richting collega's en cliënten. Je vindt het leuk om op persoonlijke wijze het contact met cliënten te onderhouden en te intensiveren.

Wij bieden jou een afwisselende en uitdagende functie met een prettige werksfeer in een informele omgeving. Verder bieden wij voldoende ruimte voor ontwikkeling, zowel qua vakinhoud als qua carrière. Tot slot bieden wij jou een goed salaris in combinatie met een aantrekkelijke bonusregeling.

Meer weten? Kijk op www.e-legal-incasso-advocaten.nl

INTUSSEN OP HET BINNENHOF

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en nieuwe wetten.

Marian Verburgh

DIGITALE HANDHAVING VEELVOORKOMENDE OVERTREDINGEN

STATUS Wet van 2 juli 2014 (*Stb.* 255) tot wijziging van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, het Wetboek van Strafvordering en de Gemeentewet in verband met de digitalisering van de handhaving van veelvoorkomende overtredingen. De Eerste Kamer heeft op 1 juli ingestemd met wetsvoorstel 33 697.

INHOUD (Buitengewoon) opsporingsambtenaren kunnen straks veelvoorkomende overtredingen op straat digitaal en dus sneller afhandelen. Zij voeren de gegevens en eventueel foto's van de situatie ter plaatse in een *Personal Digital Assistant* (PDA) in en hoeven geen bon meer achter te laten.

IN WERKING 1 november 2014.

TIJDELIJKE WONINGVERHUUR

STATUS Eenieder kan tot 6 november 2014 via internetconsultatie.nl reageren op het conceptwetsvoorstel tot wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de Leegstandwet (uitbreiding van de opzeggingsgrond 'dringend eigen gebruik' en uitbreiding van de mogelijkheden tot tijdelijke verhuur).

INHOUD De mogelijkheden van tijdelijke woningverhuur worden uitgebreid. Doel: bevordering

van de doorstroming op de huurwoningmarkt. De opzeggingsgrond 'dringend nodig hebben voor eigen gebruik' (artikel 7:274 lid 1 onder c jo. lid 3 BW) wordt uitgebreid voor specifieke doelgroepen: jongeren, promovendi, grote gezinnen, aangewezen personen. De verhuurder kan verder makkelijker ontruiming bedingen na afloop van een overeengekomen termijn als hijzelf of de vorige huurder de woning wil betrekken. Ook wordt verhuren voor een termijn van twee jaar of korter mogelijk, zoals bij huur van bedrijfsruimte (artikel 7:301 lid 2 BW). Na afloop van de termijn eindigt de huur zonder opzegging. Daarnaast wordt de Leegstandwet uitgebreid met de mogelijkheid om met een vergunning van de gemeente te koop staande huurwoningen tijdelijk te verhuren.

IN WERKING Beoogd (maar niet waarschijnlijk) 1 juli 2015.

EXECUTORIALE VERKOOP HUIZEN TOEGANKELIJKER

Status Wet van 1 oktober 2014 (wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Burgerlijk Wetboek in verband met het transparanter en voor een breder publiek toegankelijk maken van de executoriale verkoop van onroerende zaken). Wetsvoorstel 33 484 is op 30 september door de Eerste Kamer als hamerstuk afgedaan.

INHOUD Particulieren kunnen straks bij de gedwongen verkoop van een huis een bod doen via internet. Dat zou de kans verkleinen dat huizen (ver) beneden de marktwaarde worden verkocht. Een executoriale verkoop vindt voortaan alleen in een veilingzaal, alleen via internet of tegelijkertijd in de zaal en via internet plaats. De veilingkosten worden beter verdeeld tussen de koper en verkoper en het risico bij koop van een woning op de executieveiling gaat pas over na

inschrijving van het proces-verbaal in het register. De ontruimingstermijn gaat van maximaal één jaar naar drie maanden en het wordt makkelijker om onrechtmatige bewoners te verwijderen. Bepaalde proceshandelingen kunnen voortaan niet alleen door een advocaat maar ook door een notaris worden verricht. De hypotheekhouder, de hypotheekgever en de executoriale beslaglegger kunnen ook vragen om onderhandse verkoop.

IN WERKING 1 januari 2015

BELEGGINGSZAKEN NAAR RECHTBANK AMSTERDAM

STATUS Wetsvoorstel 33 918 (wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten op het terrein van de financiële markten (Wijzigingswet financiële markten 2015)) is in behandeling bij de Eerste Kamer.

INHOUD In dit verzamelwetsvoorstel worden onder meer tuchtrecht en eed of belofte voor alle bankmedewerkers geïntroduceerd. Verder wordt in artikel 4:67 Wft een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie over vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekeringen gecodificeerd. Onlangs is overigens weer een nieuwe vraag in deze kwestie aan het hof voorgelegd. Een nieuw artikel 1:23a Wft maakt de Rechtbank Amsterdam exclusief bevoegd in burgerlijke zaken betreffende het verlenen van beleggingsdiensten, het verrichten van beleggingsactiviteiten of het aanbieden van effecten aan het publiek.

IN WERKING Beoogd 1 januari 2015. De minister heeft toegezegd de inwerkingtreding van artikel 1:23a Wft hangende nadere studie naar deze bepaling voorlopig uit te stellen.

advertentie

U heeft misschien gelijk.
Met ons is de kans groter dat u dat ook krijgt.

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise uit het netwerk van Grant Thornton International, gevestigd in ruim 120 landen. Wilt u meer weten? Kijk op www.gt.nl/fis

Neem contact op met één van onze forensisch specialisten:

Peter Schimmel: T 088 - 676 94 17

Mark Hoekstra: T 088 - 676 94 33

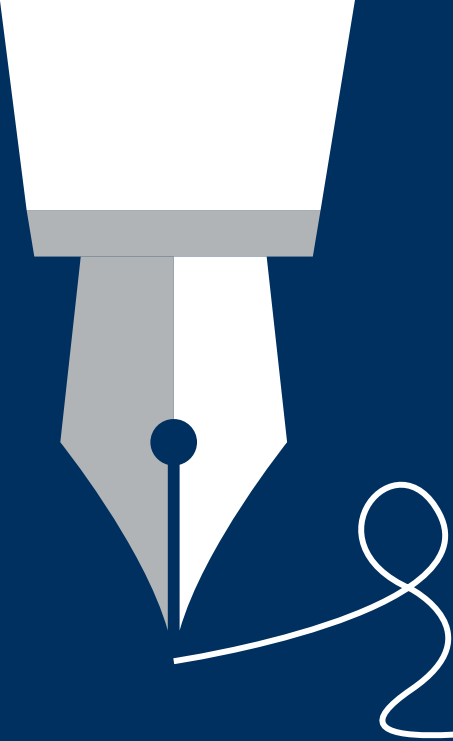
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

"Dankzij de arbeids-
ongeschiktheidsverzekering
van M is mijn financieel
dossier op orde"

M-VERZEKERINGEN

Dossier op orde

Arbeidsongeschiktheid heeft een grote impact op uw leven en carrière. Weet u wat er gebeurt met uw inkomen als u door omstandigheden niet meer kunt werken? Een AOV kan uw wegvallende inkomen (deels) opvangen. De AOV van M-verzekeringen geeft u zekerheid en zorgt ervoor dat uw financieel dossier op orde is; voor nu en in de toekomst.

M biedt als specialist verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en andere business professionals. Door onze inkoopkracht kunnen wij scherpe premies bieden voor een zeer complete dekking. Ook uw dossier op orde met M? Kijk voor ons complete aanbod op www.m-verzekeringen.nl of neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN.NL

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl

GEZIEN

Alternatieve tarieven

Patrick J. Lamb schetst talloze alternatieven voor het uurtarief.

De juridische professie is gewoon een bedrijf en een advocaat is niet uniek, dus kan hij ook geen unieke positie claimen. Dit is de overtuiging van de Amerikaanse advocaat Patrick J. Lamb van Valorem Law Group, een onvermoeibare bestrijder van het *billable hour*. Hij stelt dat een advocatenkantoor net als een bedrijf risico's moet nemen en zijn opdrachtgever tegen de laagst mogelijke kosten zo goed mogelijk moet bedienen. Zijn nieuwe boek *Alternative Fees for Litigators and Their Clients* (American Bar Association, 2014) is verplicht leesvoer voor de advocaten van De Brauw Blackstone Westbroek.

Zij hadden recent hun *coming-out* als fans van nieuwe manieren van factureren. De door De Brauw en andere kantoren als alternatief gepresenteerde *blended rate* of *capped fee* zijn nog steeds uurtarieven, stelt Lamb streng. Pas als de berekening van de factuur helemaal loskomt van de tijdsinvestering, gaat zijn definitie van een AFA (*alternative fee arrangement*) op. Overigens is een alternatief tarief vooral een middel om tot een betere relatie tussen advocaat en cliënt te komen, vindt hij. 'Kantoren hebben nooit geleerd om tegen de laagst mogelijke prijs te produceren, omdat het nooit van ze gevraagd werd.'

In het boek schetst hij talloze alternatieven voor het uurtarief, soms best technisch, maar altijd vlot geschreven en instructief. Zijn eigen favoriet is de 'holdback', waarbij de cliënt een deel van de betaling achterhoudt en pas aan het eind van de klus betaalt als bepaalde mijlpalen zijn gehaald. 'Ik laat dat deel van de betaling zelfs helemaal aan het inzicht van de cliënt over, omdat ik geloof dat op die manier de jurist constant gedwongen is aandacht voor de cliënt te houden.' En daar gaat het hem steeds om, dat de advocaat zijn dienstverlening inricht zoals zijn cliënt het het liefst ziet. Dat begint met de vraag: 'Hoe wil je zelf bediend worden als je een service koopt?'

Erik Jan Bolsius

Criminelen kijken

'Levenslang', het criminele brein ontleed (Het Dolhuys, tot 30 maart 2015) toont hoe de maatschappij criminelen ziet en zag.

In een vitrine van een van de tentoonstellingszalen in Het Dolhuys in Haarlem ligt een in het oog springend object: een passer voor schedels. Het instrument is een onderdeel van de verzameling van psychiater Cesare Lombroso (1835-1909). Ook verzamelde hij foto's van schedels, teksten, verhalen en kunstwerken van criminelen. Volgens de pionier in het onderzoek naar de biologische oorzaken van crimineel gedrag zou de 'geboren' crimineel te herkennen zijn aan lichamelijke kenmerken zoals schedelvorm en gelaat. Over aangeboren eigenschappen en de invloeden van de omgeving van misdadigers; over de effecten van gevangenschap voor recidive én over het persoonlijke verhaal achter verschillende tbs'ers. Daarover gaat de expositie onder meer. Het zijn vooral de noodlottige, persoonlijke verhalen die indruk maken.

Sabine Droogleever Fortuyn

Weski's jacht

Inez Weski jaagt in *De jacht op het recht* (Querido, 2014) op haar prooi. 'Een lastige prooi.'

Als woudloper, jachtluipaard of tijger jaagt strafadvocaat Inez Weski in 'De jacht op het recht' het recht na. Hierbij heeft ze alleen 'het verroeste, botte zwaard van de steeds krakkemikkigere rechtsstaat' tot haar beschikking. Actuele thema's als de verhoging van de griffierechten, de uitbreidende invloed van opsporingsdiensten en het belang van de advocaat als geheimhouder komen voorbij. Weski hoopt dat 'het recht weliswaar met de mensheid meegroeit en sterft, maar toch soms weer herboren wordt en een zekere mate van herkenbaarheid heeft als te beschermen ijkpunt'. Haar originele, beeldende, vaak humoristische beschrijvingen van gedachten en gedachtesprongen vormen in elk geval een ijkpunt in de discussie over de rechtsstaat en de plaats van de advocaat daarin.

Sabine Droogleever Fortuyn

A

ADVOCATENBLAD

LIVE!

De Fabrique
Utrecht
22 januari
2015

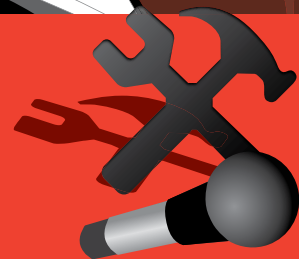
Een inspirerende keynote door Rob Wijnberg

3 advocaten praten over "De zaak die hun carrière bepaalde"

U kiest de Meest gewaardeerde advocaat van het jaar

Workshops door o.a. de auteurs van de bekende Advocatenblad Kronieken

Laat u verrassen en inspireren

Kom naar het Advocatenblad Live! en beleef UW blad

MEER INFORMATIE EN INSCHRIJVEN KAN VIA WWW.ADVOCATENBLADLIVE.NL

Advocatenblad LIVE! Dat mag u niet missen

Partner

Sponsor

LAWYERS FOR LAWYERS

Sri Lanka: dunne lijn tussen politiek en recht

'Sri Lanka verandert in een crypto-militaire, autoritaire staat,' schreef de Sri Lankaanse Orde van Advocaten. Deken Upul Jayasuriya wordt persoonlijk bedreigd.

Tatiana Scheltema

De persrichtlijn voor ngo's is een grove schending van grondrechten in Sri Lanka, en tekent het groeiend gebrek aan checks-and-balances in onze maatschappij,' aldus de Bar Association of Sri Lanka (BASL). De BASL maakt zich ook zorgen over het toenemend geweld door politie (het afgelopen jaar stierven 33 arrestanten in de cel), politieke benoemingen van rechters, en de tegenwerking die een onafhankelijke onderzoekscommissie naar corruptie in regeringskringen ondervindt.

Daarmee neemt deken Upul Jayasuriya van de BASL het op tegen de machtige familie Rajapaksa. President Mahinda Rajapaksa en zijn broers Gotabhaya, Basil en Chamal (respectievelijk minister van Defensie, Economische Ontwikkeling en voorzitter van het parlement) bekleeden sleutelposities in het landsbestuur. Andere familieleden – neven, nichten, ooms – staan aan het hoofd van luchtvaart- en mediabedrijven.

'Onze lijn is non-conform met die van de *powers that be*,' grinnikt Jayasuriya via Skype, terwijl hij in zijn auto door het drukke verkeer van de Sri Lankaanse hoofdstad Colombo raast. Maar de gevolgen voor hem persoonlijk zijn serieus. Sinds de verklaring op de site van de BASL wordt Jayasuriya hinderlijk gevolgd door mannen op motors. Hij diende een klacht in bij de politie en vroeg de hoofdcommissaris om bescherming. 'Hij zei: die

Upul Jayasuriya spreekt bij advocatenprotest in 2013.

kan ik niet geven, maar ik verzeker je dat je niks overkomt.'

Jayasuriya werd vorig jaar verkozen tot landelijk deken na een verkiezingscampagne waarin hij fel van leer trok tegen de manier waarop Shirani Bandaranayake, de president van de Hoge Raad, uit haar ambt was gezet. De afzettingprocedure van de hoge rechter volgde op een aantal arresten die ongelukkig uitvielen voor de regering van president Mahinda Rajapaksa. 'Haar oordeel in een zaak over de besteding van honderd miljoen dollar ontwikkelingsgeld was de druppel,' vertelt Jayasuriya. Volgens de Hoge Raad moest dat geld door de lokale gemeenschappen worden verdeeld, en niet door de minister van Economische Ontwikkeling, de broer van de president.

De BASL weigerde om Bandaranayakes opvolger, Moran Peiris, te erkennen. En ook over de benoeming van een andere hoge rechter, Priyantha Jayawardena, 'iemand zonder ervaring in de rechterlijke macht, voormalig bedrijfsconsultant en adviseur van de broer van de president' is de deken zeer kritisch.

Jayasuriya erkent dat zijn optreden politiek is dan je van juristen zou mogen verwachten. Maar hij moet wel, zegt hij. Zo mengt de BASL zich in het debat over de pogingen van president Rajapaksa om voor een derde termijn te worden verkozen in strijd met de grondwet. 'Die discussie loopt hoog op, dus hebben we een externe expert, professor Suri Ratnapala van de Universiteit van Queensland gevraagd om zijn mening te geven. We zien het als onze plicht om mensen te informeren.'

Jaarcongres Orde: recessie of progressie?

De rechtsstaat is in recessie en de advocatuur misschien ook. Het Jaarcongres van de Orde bevat geen vrolijke boodschap. Maar de deken en de staatssecretaris zien ook lichtpuntjes.

Instemming bij de stelling 'advocaten moeten efficiënter werken'.

Nathalie Gloudemans-Voogd

Na afloop van het Jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOVA) ging het vooral over het cabaret van *Toren C*; een act die niet iedereen kon waarderen. Maar waar draaide het Jaarcongres nu inhoudelijk om?

Aan het begin van de middag memoreert algemeen deken Walter Hendriksen in zijn dekenrede aan de tijd dat het Verdrag van Rome vooral als statement naar totalitaire regimes in Europa werd gezien. Mensenrechtenschendingen zouden zich hier niet voordoen en er was vertrouwen in het rechtsstatelijk besef van de wetgever. 'In de huidige rechtspraktijk is dat wel even anders,' meent de deken.

Hendriksen noemt een lange lijst rechtsstatelijke bedreigingen, waarbij

wetgeving wordt ingezet om beleid uit te voeren en de wetgever steeds meer op de stoel van de rechter gaat zitten. Door de recessie werpt de overheid steeds meer drempels op om de overheid te controleren. Zo ziet de deken naast de 'rechtshulpparadox' (bij economisch zwaar weer is de vraag naar rechtshulp groter) een 'rechtsstaatparadox': 'Vooral in tijden van economische tegenwind is de behoefte aan adequate rechtsbescherming het grootst. En juist dan meent de overheid te mogen zeggen: nood breekt wet.' Toch ziet de deken ook lichtpuntjes: in de Grondwet komt het recht op een eerlijk proces en wordt opgenomen dat Nederland een democratische rechtsstaat is. De deken besluit met een dankwoord, onder andere aan Geert Corstens, die hij CEO van de Rechtspraak noemt en aanmoedigt om zich te

laten beëdiggen als hij straks president van de Hoge Raad af is.

Staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie (VVD) is verheugd dat hij keynote speaker is bij het Jaarcongres. In zijn speech legt hij parallellen met een beroemd telefoonmerk dat elk twee jaar een nieuw toestel uitbrengt. Dat kan met de rechtsstaat niet. Teeven vergelijkt de rechtsstaat met een solide telefoon: je kunt gebeld en gebeld worden, vergelijkbaar met de oude koelkast die minister-president Rutte nog steeds gebruikt. 'Maar,' zegt Teeven, 'de rechtsstaat moet wel *connected* blijven.'

De rechtsstaat is een dynamisch begrip, dat aan verandering onderhevig is. Het gaat om kernwaarden en de bevolking moet vertrouwen hebben dat het werkt: '*Justice must be done and seen to be done.*' Bezuinigingen krijgen de stem-

Teeven vergelijkt de rechtsstaat met een telefoon.

Dagvoorzitter Mingelen grapt met de eerste rij.

Stagiaires winnen de gedragsrechtquiz.

pel van 'noodzakelijk onderhoud' in het verhaal van Teeven. Wrijving is onvermijdelijk, meent de staatssecretaris: 'Aan de rand van de vulkaan bloeien de mooiste bloemen'. Hij ziet geen rechtsstaat in recessie, maar progressie. A la Steve Jobs heeft Teeven ook nog een '*One more thing*' voor de zaal: de Orde moet innovatie blijvend agenderen om de toekomstbestendigheid van de advocatuur te waarborgen.

Cyberbeveiliging Erik de Jong van Fox-IT probeert de zaal te overtuigen hoe belangrijk online beveiliging is. Om te voorkomen dat iedereen de zaal verlaat met de vage herinnering 'Hij had drie dingen, iets met wachtwoorden' prent hij de aanwezigen meermaals drie tips in. Ten eerste, gebruik unieke wachtwoorden. Veel mensen hergebruiken *passwords* of tellen een nummertje door; dat is makkelijk te kraken. Ten tweede, scheid zakelijk en privé. Laat de kids geen Candycrush of andere spelletjes doen met de zakelijke telefoon. En tot slot: voer updates uit. De Jong: 'Moet dat nou? Ja dat moet.'

Met een experiment laat De Jong zien welke gegevens zijn team uit de aanwezige telefoons weet te halen. *Le Moulin du Landion* blijkt een populaire vakantiebestemming. De Jong ziet dit zonder toestemming al in de data van de mobieltjes. Daarnaast hebben sommige advocaten meegedaan aan een experiment van Fox-IT, waarbij het

team een wifi netwerk heeft opgezet en de advocaten daarop inloggen. De Jong kan daarna saillante details aflezen uit de telefoons: 'Hoe zit het met die zaak van vier jaar geleden, met die cliënt die doodsbenauwd was voor tbs?' De moraal van het verhaal: open draadloze netwerken vormen een risico.

Vruchten

Specialisatieverenigingen verzorgen 's middags inhoudelijke sessies. Zo gaat Insolad in op de pre-pack methode en besteedt de VAAN aandacht aan het wetsvoorstel Werk en zekerheid. De sessie van de LSA gaat over een nieuwe website waarop letselschadeadvocaten zichzelf kunnen presenteren. Ook het '*no cure no pay*'-experiment van de NOvA komt voorbij. LSA-voorzitter Joost Wildeboer tipt advocaten die bang zijn alleen een resultaatgerelateerde beloning te krijgen: 'Artikel 6:96 BW en *no cure no pay* werken op elkaar in. Dus naast het percentage is er ook ruimte voor een vergoeding als u gelijk of een beetje gelijk krijgt,' zegt Wildeboer.

De Orde biedt zelf een 'supercompactus' aan. De bezoekers, die veelal de beroepsopleiding oude stijl hebben genoten, ervaren een uurtje Woudschoten en het interactieve programma van het introductieblok. Dat de nieuwe beroepsopleiding zijn vruchten afwerpt, blijkt volgens jury Jonathan Soeharno uit de gedragsrechtquiz tussen patrooms

en stagiaires die de Stichting Jonge Balie organiseert. De stagiaires weten de meeste goede antwoorden op gedragsrechtelijke kwesties als 'Mag u dreigen met een strafrechtelijke procedure om iemand af te houden van een civiele procedure?' (Het antwoord is nee.)

De plenaire zaal stroomt aan het eind van de middag vol voor het slotdebat 'Advocatuur in recessie'. Advocaten Carrie Jansen en Christiaan Alberdingk Thijm en D66 senator en voorzitter van de Raad van Advies van de NOvA Thom de Graaf verdedigen ieder een stelling. De zaal mag met groene en rode vellen instemming of afkeuring aangeven. Jansen start met: 'Teeven maakt de sociale advocatuur kapot'. Blandjes zijn niet nodig; er klinkt meteen geklap in de zaal. Jansen is tijdens het debat op dreef met uitspraken als: 'De rechtsstaat is geen links dingetje dat op een vrijdagmiddagborrel is bedacht!' en 'Niemand is vijfhonderd euro per uur waard'.

Alberdingk Thijm vindt dat de advocatuur efficiënter moet werken en de zaal kleurt groen. Ook oppert de IT-rechtadvocaat dat commerciële kantoren meer voor de samenleving zouden moeten doen. De Graaf vindt dat het imago van de advocatuur het belangrijkste is. 'Nee,' zegt oud-deken van Midden-Nederland (Utrecht) Leonard Böhmer vanuit de zaal. 'Kwaliteit is het belangrijkste. Uitstekende dienstverlening aan de cliënt staat voorop.'

‘Advocaten werden slapend rijk’

Louwers IP|Technology Advocaten profileert zich als nichekantoor in de Nederlandse Silicon Valley. Medeoprichter Marianne Korpershoek over ondernemen in de slimste regio van de wereld.

Erik Jan Bolsius

Beeld: Erik van der Burgt

De werkdagen van Marianne Korpershoek bestaan voor een groot deel uit het oplossen van een ingewikkelde kluwen van problemen tussen ICT-bedrijven en hun afnemers. ‘Niet voor niks dat er nu een tijdelijke Kamercommissie ICT is, die onderzoekt hoe de ICT-projecten bij de overheid toch steeds weer mislukken. Geen hond snapt waar het over gaat. Ik merk ook bij klanten dat niemand zich echt wil verdiepen in technische onderwerpen. Als ik een acquisitie van een octrooi begeleid voor een lichtbron van een chipsmachine waar veel fysica bij komt kijken, snap ik dat ook niet gelijk, maar ik verdiep me erin, ik wil het weten.’

Korpershoek's kantoor doet alleen maar technologie en intellectuele eigendom, en zal nooit een arbeidszaak doen, ook niet voor een vaste klant. ‘Dat is een keuze, je kunt niet overal goed in zijn. Die automatiseringsprocessen kan ik inmiddels uittekenen. Vaak is de CEO een *digital dinosaur*, die laten zich belazeren door handige IT-jongens die zijn opgegroeid in de tijd dat in de IT alles kon.’

Haar eerste jaar in Eindhoven moest ze erg wennen, maar inmiddels vertelt ze enthousiast over de stad. Vlak bij het Philips-museum: ‘Hier was ooit de

Wie is Marianne Korpershoek?

Maandelijks haalt het *Advocatenblad* een frisse neus met een advocaat om al wandelend te praten over werk en leven. Dit keer:

Marianne Korpershoek (1964).

- 1989: afgestudeerd Nederlands recht Universiteit Leiden
- 1989-1997: bedrijfsjurist Ahold
- 1997-2000: advocaat bij De Voort Hermes De Bont Advocaten Tilburg
- 2000-2004: advocaat ICT-recht AKD
- 2006-nu: medeoprichter en partner Louwers IP|Technology Advocaten (in Eindhoven en Den Haag)
- Getrouwd, twee kinderen

oude stadswal, maar daar zie je niks meer van.’ Het leuke aan Eindhoven is volgens Korpershoek dat er geen stomp overheen staat. Het is een *boomtown*, ooit om Philips heen gebouwd. Inmiddels heeft ASML meer medewerkers, zeker als je de toeleveranciers meerekent. ‘Eind-

hoven is een paar jaar geleden uitgeroepen tot slimste regio van de wereld. Veel advocaten vinden techniek maar lastig, maar als je hier zit, moet je daar wel verstand van hebben. Alles ademt techniek.’ Om dat te onderbouwen wijst ze naar de oude fabrieksgebouwen van Philips. Waar vroeger de radio's werden gemaakt, zitten nu veel *tech-startups*.

Korpershoek: ‘We begonnen acht jaar geleden dit kantoor vanuit het idee dat er een markt is voor technologie-advocatuur. Dat is zeker zo, maar de tijden zijn keihard veranderd. De advocatuur is de afgelopen jaren een verdringingsmarkt geworden. De vernieuwing in de advocatuur gaat zo langzaam omdat advocaten lange tijd slapend rijk werden. Niemand vroeg zich af wat zijn advocaat kostte. Er gaan advocaten failliet, klanten zijn kritisch op kosten en we moeten vaker pitchen.’ Dus zoekt Korpershoek nieuwe manieren om klanten te bedienen. Niet makkelijk, want de waan van de dag regeert en haar agenda zit bomvol. Ze aarzelt, wil de concurrentie niet wijzer maken, maar vertelt er wel iets over. ‘We willen niet wachten tot een klant belt met een probleem, we helpen ze liever die problemen voor te zijn. Voor bestaande en nieuwe klanten ontwikkelen we nu een privacy- en informa-

Korpershoek: 'We willen niet wachten tot een klant belt met een probleem, we helpen ze liever die problemen voor te zijn.'

tiebeveiligingsassessment, waarmee ze kunnen checken of de gegevens die aan hen worden toevertrouwd veilig zijn. Zie het als *riskmanagement* waarmee het bedrijf inzicht krijgt in wat het moet doen om de privacy van klanten te beschermen.'

Een van haar stokpaardjes is *cloud-computing*, online dataopslag. 'Iedereen zet zijn foto's maar op internet. Dat er naaktfoto's van *celebrities* uitlekken is niet zo'n ramp, maar wat gebeurt er met medische dossiers die online staan? Ik heb een paar keer gepubliceerd over *cloudcomputing* en werd naar aanleiding daarvan door de redactie van het tv-

programma *Kassa* gevraagd erover te vertellen op televisie. Publiceren over je vak is de manier om gevonden te worden, heb ik gemerkt. Nieuwe klanten komen meestal via publicaties op internet, onder andere in de *Automatiseringsgids*. Daarin schrijf ik over onderwerpen waar ik me druk over maak. Als ik een presentatie houd, mag men die ook altijd online zetten, graag, daarmee verwijzen ze ook weer naar onze site.'

Wandelend langs de Dommel laat ze zien dat Eindhoven niet alleen techniek ademt: 'Hier stond ooit een melkfabriek die haar afval loosde in de rivier. Die was erg vervuild door de industrie. Nu

zwemmen mijn kinderen erin, het is een groen lint door de stad.' Technologie is ook niet alles, wil ze maar zeggen. Ze is trots op haar eigen kantoor, maar ziet ook waar het beter kan. 'Ik moest leren omgaan met personeel. Juristen zijn ontzettend rechtlijnige types, ik ook wel. Je rationaliseert je gevoel weg.' Als tegenwicht studeerde ze ook een aantal jaar kunstgeschiedenis, nadat ze vertrokken was bij AKD. 'Zo'n groot kantoor was niks voor mij, ik was te eigenwijs om een partnertraject in te gaan. Die studie hielp me om een frisse blik te houden, ik leerde er anders naar feiten te kijken. Dat gebruik ik nog dagelijks.'

A photograph of the Singapore skyline, featuring several prominent skyscrapers with glass facades in shades of blue and green. The buildings are reflected in the water in the foreground. A bridge with a red roof is visible in the middle ground. The sky is clear and blue.

Niet zoals in Nederland

Nederlandse kantoren worden steeds actiever over de grens en dus gaan ook steeds meer Nederlandse advocaten in het buitenland aan de slag. Catharina van Bentum werkt sinds januari bij VoskampLawyers in Singapore, de *gateway* naar Zuidoost-Azië. Dagboek van een *instructing counsel* in een pan-Aziatische fraudezaak.

13 januari 2014
VUURDOOP

Ik ben net een week in dienst. Nog niet helemaal gewend aan de hitte, kom ik nog steeds elke dag bezweet aan op een ijskoud *airconditioned* kantoor. Ik werk er als *instructing counsel*. Wat dat inhoudt? Net als in de meeste landen voeren veel Zuidoost-Aziatische landen een zeer restrictief beleid waar het gaat om procederen door buitenlandse advocaten. De achtergrond daarvan is deels politiek, deels protectionistisch en deels praktisch. Zonder kennis van de lokale wetten heb je immers niets te zoeken in een lokale rechtbank.

Het nadeel is wel dat je soms ‘overgeleverd’ bent aan lokale advocaten die op een geheel andere manier opereren, althans niet op de manier waarop wij dat in een Europese context gewend zijn. In onze zaak moeten procedures gevoerd worden in onder andere Singapore, West-Maleisië en Brunei. In deze landen is het vrijwel onmogelijk om je te laten vertegenwoordigen door een buitenlandse advocaat, en dus koos onze cliënt voor *the next best thing*. Als *instructing counsel* sturen wij de verschillende lokale advocaten aan, voorzien hen van alle feiten en omstandigheden, de correcte stukken en prepareren hen in sommige gevallen zelfs uitgebreid voor zittingen.

Catharina van Bentum

Na haar studie Nederlands recht begon Catharina als advocaat bij Loyens & Loeff in Amsterdam. Toen haar vriend een aanbieding kreeg om voor een periode naar Singapore te gaan, ging ze mee. In Singapore kon ze aan de slag bij VoskampLawyers. Met drie kantoor-genoten stond ze als *instructing counsel* een Nederlands-Monegaskische *joint venture* partner bij in een pan-Aziatische fraudezaak. VoskampLawyers is een van de drie Nederlandse advocatenkantoren in Singapore en is gespecialiseerd in internationaal fiscaal en juridisch advies in het kader van *cross border* transacties.

21 januari 2014
DE ZAAK

Onze cliënt, een Nederlandse ondernemer, is zo’n twintig jaar geleden een *joint venture* aangegaan met een lokale partner. In veel Zuidoost-Aziatische landen gelden ‘*foreign ownership restrictions*’, wat wil zeggen dat wanneer je in een land in een bepaalde industrie zaken wenst te doen, je soms genoodzaakt

bent om met een lokale partner in zee te gaan. Zo ook in dit geval.

Met een bevriende zakenrelatie startte onze cliënt in West-Maleisië een *joint venture* actief in dienstverlening voor de offshore-industrie. De zaken gingen voor de wind en er werden gelieerde bedrijven in onder andere Ghana, Saudi-Arabië, Brunei en Singapore opgezet. De zaken bleven lange tijd goed gaan. Onze cliënt, inmiddels op respectabele leeftijd, besloot op een goed moment dat de tijd rijp was om zijn zaken langzaam over te dragen aan zijn zoon. Zoals een goed vader betaamt zou hij een en ander eerst formaliseren nadat in een *due diligence* was vastgesteld dat er geen sprake was van (financiële) onregelmatigheden. Over dit alles berichtte hij zijn lokale zakenpartner.

In plaats van conform vennootschapsrechtelijke bepalingen en bepalingen uit de aandeelhoudersovereenkomst het *due diligence* onderzoek toe te staan, volgde een wervelwind aan onrechtmatige acties, aldus onze cliënt. Onze cliënt stelde dat zijn aandelenbelang onrechtmatig werd verwaterd, waardoor hij vervolgens als directeur werd afgezet. De boekhoudingen werden massaal vernietigd en miljoenen dollars werden volgens cliënt overgemaakt naar privérekeningen van lokale partners. Als sluitstuk huurden de lokale partners volgens onze cliënt

zogenaamde beveiliging in die het onze cliënt onmogelijk maakte om zijn eigen bedrijf te bezoeken.

29 januari 2014

BEVEILIGERS

Gewapend met flink wat kennis van het (Nederlandse) ondernemingsrecht, lijkt dit een eenvoudige casus. Maar in Singapore ligt dit anders. Een enquête-terverzoek bij het equivalent van onze ondernemingskamer indienen? Er is geen ondernemingskamer. Dan maar het in rechte afdwingen van de vennootschapsrechtelijke bepalingen: u dient uw directeur (en aandeelhouder) toegang te verschaffen tot de financiële administratie van de vennootschap. Een kort geding dus.

Inderdaad blijkt de rechter het met cliënt eens te zijn: cliënt moet inzage worden verschaft in de boeken en de bankrekeningen worden bevroren. Met een *court order* onder de arm en een klein legertje accountants van een van de *big four* kantoren reizen wij af naar de 'plaats delict' in de volle verwachting dat ons toegang zal worden verschaft tot de boekhouding. Zo heeft de rechter immers geoordeeld. Maar tot onze verbazing staan bij de deur beveiligers, die ons vanachter hun zonnebrillen toeschreeuwen dat ze instructies hebben gekregen om ons niet naar binnen te laten. Wat nu?

We bellen de politie. Nu is het niet zo dat je in West-Maleisië kunt verwachten dat de politie binnen een minuut komt opdagen. Dus we bellen nog een keer. En nog een keer. Uiteindelijk moeten wij hulp van hogerhand inschakelen om te zorgen dat wij de nodige ondersteuning krijgen van de politie. Tevergeefs overigens, want zelfs met de politie erbij wordt ons de toegang geweigerd.

Dan maar door naar het politiebureau om aangifte te doen van dit duidelijke staaltje *'contempt of court'*, wat in West-Maleisië een strafbaar feit is. In een piepklein, stoffig kamertje word

ik verzocht op de stoel van de agent plaats te nemen, om zelf de aangifte te typen. Dat vindt de beste man een stuk efficiënter. Twee uur later staan wij eindelijk weer buiten, het zal me verbazen als hier daadwerkelijk iets mee wordt gedaan.

3 maart 2014

COMMON LAW

Ik merk ook al gauw dat er grote verschillen zijn tussen het procederen in 'common law' jurisdicties en 'civil law' jurisdicties. Singapore, West Maleisië en Brunei zijn allemaal 'common law'

‘Het gaat zelfs zover dat ik mijn e-mails de laatste tijd opstel beginnend met “I instruct”’

jurisdicties. Zo ben ik vandaag met mijn derde *affidavit* in twee weken tijd bezig. Een *affidavit* is in principe een feitelijke verklaring van de cliënt en wordt in de procedure als processtuk ingediend. Het komt er op neer dat bij elk nieuw feit dat boven tafel komt er weer een nieuw *affidavit* wordt ingediend. De cliënt ondertekent een *affidavit*. De lokale advocaten zetten er echter geen handtekening onder. Lokale advocaten schetsen het juridisch kader in weer een ander document, zogeheten *submissions*. Deze strikte scheiding van feiten en juridische argumenten zie ik terug in het gedrag van de lokale advocaten. Onze rol als *instructing counsel* wordt heel

letterlijk genomen. De meeste lokale advocaten handelen namelijk alleen als wij ze expliciete instructies geven. Dat een vonnis nadat het gewezen is ook betekend moet worden, zal uit onszelf en uitdrukkelijk geïnstrueerd moeten worden anders gebeurt het niet, zo leren we. Het gaat zelfs zover dat ik mijn e-mails de laatste tijd opstel beginnend met 'I instruct'.

18 maart 2014

CHEQUES

We zijn inmiddels meer dan twee maanden en talloze vonnissen verder. Je vraagt je af wat je met toewijzende vonnissen moet doen als deze zo makkelijk in de wind worden geslagen. Mondjesmaat worden inmiddels documenten aan ons verstrekt door de wederpartij. Daardoor krijgen we een steeds beter beeld van de fraude die zich volgens onze cliënt heeft afgespeeld tot zeer kort geleden en zich misschien nog steeds afspeelt.

Onze cliënt ontdekt dat er miljoenen dollars door toedoen van één van de zakenpartners uit de ondernemingen zijn verdwenen en zijn besteed aan onder meer kleding, leuke optrekjes en opleidingen voor de kinderen. Daarnaast kon de fraude ook plaatsvinden door de vele chequebetalingen. Veel betalingen in Zuidoost-Azië worden nog met de bijzonder fraudegevoelige cheques gedaan.

We proberen via de rechter te bereiken dat alle betalingen enkel nog via internetbankieren plaatshebben. In de praktijk blijkt dit erg lastig. Wel krijgen we voor elkaar dat de zakenpartners voor elke cent die de onderneming uitgaat, goedkeuring aan onze cliënt moeten vragen en onderliggende stukken moeten toesturen. Op deze manier heeft hij nog enigszins controle over het gestelde exorbitante uitgavenpatroon van de zakenpartner. Overigens horen we ineens van de advocaat van wederpartij dat niet alleen uitgaande betalin-

gen geblokkeerd zijn, maar dat er ook geen inkomende betalingen meer op de bankrekening worden toegelaten. De lokale bank in West-Maleisië bleek nog nooit eerder een beslaglegging te hebben meegemaakt en vatte het 'bevriezen' van de bankrekening wel heel ruim op.

26 maart 2014

GROTE STAPPEN, SNEL THUIS

Vandaag staat in het teken van een uitspraak in Brunei. Daar wordt besloten of we in hoger beroep mogen gaan tegen een uitspraak van de rechter.

Zes weken geleden oordeelde de rechter in Brunei dat de onrechtmatige verwatering van het aandelenbelang van onze cliënt en zijn ontslag als directeur niet zullen worden teruggedraaid. Ik weet nog hoe zeker we van deze zaak waren en dat we er ook van overtuigd waren dat dit niet mis kon gaan. Het ging immers om zulke duidelijke schendingen van de basisrechten van een aandeelhouder en directeur. Maar geheel tegen ieders verwachting in oordeelde de rechter dat onze cliënt zal worden uitgekocht door zijn zakenpartners. 'Partijen kunnen immers niet meer samen door een deur, dus lijkt dit de meest praktische oplossing,' zei de rechter. Dat er inhoudelijk helemaal nog niet naar de zaak was gekeken, leek voor de rechter geen probleem. Is dit wat men bedoelt met de voorkeur van rechters in Zuidoost-Azië voor een

meer 'praktische aanpak'? Of, zoals onze cliënt stellig meent, zou de rechter niet helemaal onpartijdig zijn? Ik besef gelijk hoe vreemd het eigenlijk is dat deze gedachte überhaupt de revue passeert.

Na een spoedberaad met onze lokale advocaten kwamen we unaniem tot het besluit: hoger beroep. Dit was een dusdanig verbazingwekkende uitspraak dat we ons niet voor konden stellen dat dit bij een hogere instantie in stand zou blijven. Lokale advocaten raadden ons wel aan om intussen alvast de onderhandelingen met de tegenpartij te starten over de te benoemen accountant en voorwaarden voor de waardering van de aandelen.

We hadden echter nog een horde te nemen. Om in hoger beroep te mogen, moeten we daartoe eerst verlof krijgen. Weer denken we een duidelijke zaak te hebben. Wel komt het besef langzamerhand dat het hier toch echt allemaal niet zo werkt als in Nederland. Dit besef wordt vandaag nog eens bevestigd. De rechters oordelen dat onze cliënt niet in hoger beroep mag gaan. Door mee te werken aan de onderhandelingen voor de waardering heeft cliënt 'impliciet' ingestemd met de uitkoop. Pardon? Voordat we besloten hieraan mee te werken hadden we nadrukkelijk (en schriftelijk) aan lokale advocaten gevraagd of het beginnen van de onderhandelingen een hoger beroep in de weg zou staan. We staan met onze rug tegen de muur.

13 mei 2014

LESSONS LEARNED

Het staat buiten kijf dat Zuidoost-Azië veel mogelijkheden biedt voor ondernemers. Maar ik heb gezien hoe het goed mis kan gaan. Op de cultuurverschillen moet je je als ondernemer goed voorbereiden. En ook als advocaat heb ik het nodige geleerd. Zonder alle lokale advocaten over een kam te willen scheeren, geldt dat de westerse proactieve houding van een advocaat hier geen vanzelfsprekendheid is. Waar wij bijna beledigd zouden zijn als een collega-advocaat ons zou 'instrueren' iets te doen, vonden de lokale advocaten met wie wij hebben gewerkt in deze zaak het niet alleen prettig maar ook noodzakelijk. Zonder uitdrukkelijke instructies gebeurde er vrijwel niets. Eer speelt een erg belangrijke rol. Volgens de Nederlandse gedragsregels moet een advocaat een minnelijke regeling treffen voor zijn cliënt als dat het beste scenario betreft. Het is dan ook doodnormaal om de telefoon op te nemen en de temperatuur van het water te meten bij de advocaat van wederpartij. In Zuidoost-Azië wordt dat echter al snel gezien als een teken dat je je eigen zaak heel slecht inschat; de telefoon oppakken wordt dan ook zelden gedaan. De kans dat je vervolgens jaren aan het procederen bent, zoals waarschijnlijk ook in deze zaak, en hoge kosten maakt is erg groot en helaas niet altijd in het voordeel van de cliënt. <<

advertentie

I-FourC

Van fysiek naar digitaal

I-FourC bereidt advocatuur voor op programma KEI

Overzichtelijk en snel toegang tot benodigde dossiers

Hoogst haalbare veiligheidsmaatregelen voor uw kritische bedrijfs- en cliëntinformatie

Eenvoudige overstap met professionele begeleiding

Papierloos vanaf dag één

www.i-fourc.nl

Taru Spronken (1956)

Advocatuur:

1979-2013: advocaat in Maastricht bij respectievelijk Advokatenkollektief Wyck tot 1988 en Advocatenpraktijk Universiteit Maastricht tot 2012 en in Amsterdam bij Jahae Advocaten tot 2013

2001-2010: lid en vanaf 2007 voorzitter Adviescommissie Strafrecht Nederlandse Orde van Advocaten

Universiteit Maastricht:

1987-2002: universitair docent
2002-2005: universitair hoofddocent en bijzonder hoogleraar verdediging in strafzaken
2005-heden: hoogleraar straf(proces)recht

Rechterlijke functies:

1995-2007: rechter-plaatsvervanger Rechtbank Maastricht
2005-2011: raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Arnhem
2011-2013: raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch
2013-heden: advocaat-generaal Hoge Raad

Nevenfuncties:

Onder meer: lid redactie *NJB*, lid redactie *Nieuwsbrief Strafrecht*, medewerker European Human Rights Cases

Burgerlijke staat:

Gehuwd, twee zonen

‘Wij zijn er niet om advocaten op te voeden’

Als advocaat bevocht ze een sterkere positie van de verdachte. Als wetenschapper bracht ze de positie van verdachten in heel Europa in kaart. Vorig jaar werd ze advocaat-generaal bij de Hoge Raad. Die schoof – tegen haar zin – de toelating van de advocaat tot het politieverhoor opnieuw op de lange baan.

Tatiana Scheltema

Beeld: Jiri Büller

Eén van de eerste zaken van Taru Spronken als advocaat-generaal bij de Hoge Raad was een Salduz-zaak. De verdachte was een Amerikaanse piloot die een verlopen Chinees visum uit zijn overvolle paspoort had verwijderd om ruimte te maken voor nieuwe stempels. IJverige marechaussees op Schiphol hielden hem aan op verdenking van het reizen met een vals paspoort. Een advocaat had hij voor zijn verhoor niet gezien. Of hij afstand had gedaan van zijn recht daarop blijft vaag. Hij bracht de nacht door in de cel en werd veroordeeld tot honderd euro boete. ‘Laat ik vooropstellen dat er veel voor te zeggen was geweest om vervolging achterwege te laten,’ schreef Spronken in haar conclusie. Helaas voor de getergde piloot kwam ze hem alleen tegemoet in zijn Salduz-verweer, naar het gelijknamige arrest van het Europees Hof voor de

Rechten van de Mens dat recht geeft op bijstand voor het eerste verhoor.

Spronken geldt als voorvechtster van het consolideren van de in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens besloten waarborgen voor verdachten in het Nederlandse strafrechtssysteem. Ze pleit al jaren voor toelating van de advocaat tot het politieverhoor. Maar dat wil volgens haar niet zeggen dat zij deze zaak uitzocht. ‘Mensen denken dat, maar het is niet zo, de zaken worden bij de Hoge Raad willekeurig verdeeld.’

Spronkens carrière ademt Europees recht. Als één van de weinige advocaten in Nederland voerde zij een praktijk die vrijwel uitsluitend op Straatsburg was gericht, en als hoogleraar strafprocesrecht in Maastricht initieerde ze talloze internationale onderzoeksprojecten waarmee ze de procedurele waarborgen voor verdachten in heel Europa in kaart

bracht. Het Salduz-zaakje – het eerste in ruim twee jaar – paste naadloos in die lijn.

Spronken: ‘De meeste advocaten doen er niet eens meer een beroep op sinds de Hoge Raad heeft gezegd dat er alleen een recht is op consultatie voorafgaand aan het verhoor. Maar dat is alweer twee jaar geleden en sindsdien is er veel gebeurd. Op Europees niveau is een richtlijn aanvaard waardoor die bijstand tijdens het verhoor móét worden ingevoerd, uiterlijk in 2016. En in de zaak *Navone vs. Monaco*, waar precies hetzelfde speelde als in Nederland, had het Europese Hof recent geoordeeld dat consultatiebijstand alléén niet voldeed. Dus ik dacht: laat ik nog eens aan de orde stellen of we, gezien deze ontwikkelingen, niet moeten terugkomen op eerdere jurisprudentie en de raadsman moet toelaten bij het politieverhoor. Dat hebben ze niet gedaan.

Wat ik uit de uitspraak haal, is dat men vooral de overheid de mogelijkheid wil laten om het goed te regelen. Dat snap ik wel. Er moet een cultuuromslag komen en een systeem waardoor die bijstand ook daadwerkelijk kan worden verleend. Van de andere kant zie je in Frankrijk, België en Schotland dat de Hoven van Cassatie en het Supreme Court uitspraken hebben gedaan waarbij

die bijstand onmiddellijk moest ingaan. In Schotland was dat de *Cadder*-zaak. Drie dagen later was er een wet aangenomen waarin het werd geregeld. De Salduz-uitspraak, laten we wel wezen, is uit 2008. We zijn inmiddels zes jaar verder. Het wetsvoorstel “Raadsman bij het politieverhoor” ligt er al. Ik vind het jammer dat de Hoge Raad de wetgever niet dat zetje heeft willen geven.

De andere kant van het verhaal is natuurlijk dat de Nederlandse praktijk nog lang niet klaar is voor invoering van de advocaat bij het politieverhoor. Met name bij de advocatuur moet nog een hele hoop worden georganiseerd. Zoals het nu loopt, ook bij de consultatiefase, is het volstrekt niet aan de maat wat advocaten daar doen. Er was vooraf bijvoorbeeld een hoop gedoe over hoe lang een advocaat de verdachte mag spreken. Dat werd een halfuur. Maar uit ons onderzoek blijkt dat de advocaat gemiddeld tussen zeven minuten en een kwartier binnen is. We hebben ook mensen gezien die niet eens wisten met wie ze hadden gesproken. Omdat de advocaat was vergeten zijn kaartje te geven.’ Uitstel betekent ook dat de discussie over de financiering van een nieuw systeem wordt afgehouden. ‘Wat dat betreft heb ik weinig illusies dat Justitie het maar wát fijn vindt om het

op de lange baan te schuiven. Het kost natuurlijk heel veel geld! En het wordt nog ingewikkelder omdat ook de ZSM-procedure is ingevoerd, waar advocaten nu nog alleen in de consultatiefase bij zijn betrokken. Advocaatkosten mogen geen sluitpost zijn, maar moeten worden meegenomen in de kostenbegroting van de gehele rechtspleging. Dat gebeurt nu niet.’

Bijter

Mensen die Spronken goed kennen omschrijven haar als een ‘innemende, daadkrachtige, overtuigende dame’ en een ‘heel lieve, verstandige vrouw’. Maar ook als een bijter met een rotsvaste overtuiging over recht en rechtvaardigheid. Als ze even door de kamer loopt om haar leesbril te halen, valt op hoe klein ze eigenlijk is. Ze vertelt dat ze werd vernoemd naar de zeilboten van haar Finse moeder, kunstschilder Varpu Tikanoja. ‘Je had Taru 1, Taru 2. En toen kwam ik.’

Taru (spreek uit: Tarroe) betekent mythe of legende in het Fins, haar moederstaal, die ze nog altijd spreekt. Haar vader is de Nederlandse beeldhouwer Arthur Spronken. Na Taru kwamen er nog vier kinderen: een broer en drie zusjes. In de zomers woonde het gezin in Finland, in ‘zo’n Pippi Langkoushuis, een datsja-achtig houten huis met

torentjes' aan de Botnische Golf. De dagen vloeiden voorbij met zwemmen, zeilen, bosbessen plukken. Stromend water was er niet, wel een waterput. 'Mijn ouders namen mij dan van school af. In het begin kreeg ik huiswerk mee, en dan maakte mijn moeder vooral het grootste deel voordat we teruggingen. Maar vanaf mijn twaalfde ging ik netjes hier naar school.'

Als enige van haar familie ging ze niet in de kunsten. Na haar rechtenstudie in Utrecht richtte ze een advocatencollectief op, samen met Gerard Mols, die ze later volgde naar de Universiteit van Maastricht. Als advocaat vocht ze voor processuele waarborgen voor haar cliënten, vaak tot het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Dat de bescherming van verdachten uit Straatsburg moest komen, had ze al vroeg in haar carrière ontdekt. Haar eerste baanbrekende uitspraak kwam met de Kostovski-zaak, waarbij een overvaller was veroordeeld op basis van anonieme bronnen.

'Straatsburg was in die tijd nog helemaal niet zo ontwikkeld, er waren nog maar een paar zaken. We gingen erheen met Kostovski, zo van: baat het niet, schaadt het ook niet. Zo ben ik in die procedure terechtgekomen, en dat was wel een *aha-erlebnis* van wat je daar kunt! En ja: als je zo'n schending dan eenmaal gegrond krijgt, heeft dat natuurlijk een aanzuigende werking. Dan komen allemaal mensen met interessante zaken naar je toe. Ik was altijd al heel erg begaan met mensenrechten, ook in het strafrecht. En om daar dan iets mee te doen, in die Straatsburgse procedure. Dat is mooi.'

De combinatie van advocatuur en het hoogleraarschap in Maastricht beviel heel goed. Aanbiedingen om ergens anders te gaan werken had ze altijd afgeslagen. Tot ze twee jaar geleden werd gevraagd of ze belangstelling had voor een positie als rechter bij het Europese Hof. Het leek haar fantastisch. Haar Straatsburgse praktijk en kennis van de

verschillende Europese rechtssystemen en -culturen maakten haar de meest voor de hand liggende kandidaat. Op het lijstje van de benoemingscommissie van de Raad van Europa stond ze bovenaan. Alleen werd niet zij, maar de Rotterdamse rechter, later advocaat-generaal (A-G) bij de Hoge Raad Jos Silvis uiteindelijk met één stem verschil gekozen.

Het verhaal gaat dat het Verenigd Koninkrijk effectief heeft gelobbyd om haar benoeming tegen te houden. De Britten storen zich mateloos aan de bemoeizucht van 'Straatsburg' en proberen al jaren de rechtsmacht van het Europese Hof in te dammen. Spronkens uitgesproken ideeën om die rechtsmacht juist te versterken moeten in Londen alle

'De Nederlandse praktijk is nog lang niet klaar voor invoering van advocaat bij politieverhoor'

alarmbellen hebben doen afgaan. 'Dan kun je het natuurlijk doen via de verkiezing van rechters. Het is een politieke beslissing, dus dat daar politiek werd bedreven is niet raar.'

Spronken: 'Ik moet eerlijk zeggen: ik was er vrij snel overheen. *It's all in the game*. Weet je wat het is? Gedurende de hele procedure, die een jaar duurt, weet je natuurlijk dat het kan gebeuren. Want het kabinet moet het ermee eens zijn, er zijn heel veel stappen. Maar dan kom je op het allerlaatste nippertje, en begin je toch te denken: nu gaat het er toch wel van komen! Je gaat denken: gaan we dan verhuizen, ons huis verkopen? En dan gebeurt er dít.'

Aanvankelijk ging ze gewoon terug naar Maastricht. 'Ik heb me daar altijd heel prettig, heel vrij gevoeld. Maar ergens, merkte ik, is er dan toch iets met je gebeurd in dat jaar. Er is een soort

knop om. Dat je denkt: er is ook nog wel iets anders! Toen ik de vraag kreeg of ik hier A-G wilde worden, heb ik me niet lang bedacht. Het is natuurlijk niet vergelijkbaar met een positie in het Europese Hof. Maar ook een beetje weer wel.'

Slecht nieuws

Per zeven weken krijgt ze zestig zaken toebedeeld, in één keer, waarvan ruim een derde meteen al retour afzender gaat omdat er juridisch niks in zit. Als advocaat maakte ze zo'n schifting ook al, zegt ze. 'Ik was altijd al een afweiger: heeft het zin of niet? Ik heb heel veel slecht nieuws gebracht, want ik werd veel gevraagd voor zaken bij het Europese Hof. Ik legde wel altijd uit waarom ik een zaak niet deed. Als advocaat ben je er natuurlijk wel voor de cliënt. En er zijn zaken waarin je zegt: al is er maar vijf procent kans, het is voor deze mensen zó belangrijk om hier een beslissing in te krijgen, dus dan doe je het. Wat niet betekent dat je dan zomaar alles naar voren brengt. Ik vind dat je vooral geen juridische onzin moet verkopen.'

Andere advocaten hebben daar minder moeite mee, merkte ze. 'De kwaliteit van de schrifturen is mij wel tegengevallen, moet ik zeggen. Een aantal advocaten is gewoon absoluut heel goed. Maar schrifturen mogen nu door alle advocaten worden ingediend. Je ziet soms duidelijk dat er onvoldoende onderzoek is gedaan, onvoldoende in de jurisprudentie is gekeken, voor de hand liggende punten niet naar voren worden gebracht. Soms krijg je stukken waar geen touw aan vast te knopen is, waar je gewoon héél erg moet zoeken naar: wat is hier nu het middel?'

De afgelopen jaren nam het aantal cassatieberoepen flink toe: sinds 2010 jaarlijks met zo'n twintig procent. Om de werklust enigszins beheersbaar te houden, wordt sinds twee jaar een schifting gemaakt tussen zaken die ontvankelijk of niet-ontvankelijk zijn, of zaken waar überhaupt niks in zit: de zogeheten 80a-selectie.

‘Ik vind het vooral de taak van een advocaat om het de Hoge Raad heel moeilijk te maken’

Spronken: ‘Die procedure is bedoeld als tijdsbesparing, zodat je geen energie steekt in een zaak waar toch niets in zit. Maar als het gaat om een heel ernstige zaak, bijvoorbeeld een ingewikkelde moord of doodslag met een grote dramatische impact voor de betrokkenen, heb ik wel de neiging om het toch iets uitgebreider te doen. Dan let ik ook op de rechtzoekende. Ik vind het heel moeilijk om te zeggen: zit niks in, punt. Dus dan heb ik toch de neiging om het uit te leggen. Maar als je dat te vaak doet, heeft die voorselectie weinig zin. We hebben er hele discussies over gehad. Maar zijn wij er nou om advocaten op te voeden? Vaak heeft het echt gewoon te maken met de kwaliteit van het schriftuur.’

Vindt ze het nodig om kwaliteits-eisen te stellen aan advocaten die cassatieprocedures doen? ‘Toen ik nog lid was van de Adviescommissie Strafrecht van de Orde was ik daar altijd op tegen omdat ik vond dat de keuzevrijheid van de rechtzoekende erdoor werd beperkt. Maar ik denk langzamerhand dat het toch een goed idee zou zijn. Er is een aantal redenen op grond waarvan je een cassatieberoep kunt instellen. Eén daarvan is uitstel van executie. Het duurt langer, dat kan in het belang van de cliënt zijn. Dat zie ik wel. Ik heb ook altijd gevonden dat het de verdachte, de cliënt is die beslist wat er moet gebeuren. Alleen: er is een groot aantal situaties waarin dat niet speelt. En dan vind ik dat de rechtzoekende gewoon een betere advocaat verdient, en eerder weet waar hij aan toe is.’

Spronken wil pertinent niet dat advocaten zich in de toekomst blindstaren op de jurisprudentie van de Hoge Raad en maar helemaal geen cassatieberoepen meer instellen. ‘Dat zou heel slecht zijn voor de rechtsontwikkeling. Dus ik vind zeker dat advocaten dingen moeten durven doen. Het moet dan wel goed beargumenteerd worden en ergens toe leiden. En ik vind het vooral de taak van een advocaat om het de Hoge Raad in dat soort beslissingen heel moeilijk te

maken. De zaak moet op het scherp van de snede worden bevochten. Dat maakt dat de rechtspleging beter werkt. Als je een slechte advocaat hebt, heeft dat z’n effect: daar worden rechters lui van. Dat is niet goed! De advocaat moet vooral assertief zijn en strijdvaardig, en op alle slakken zout leggen. Maar in sommige zaken wordt maar wat gedaan.’

Sommige advocaten zijn slecht te spreken over de huidige koers van de Hoge Raad. Het OM heeft een bijna onaantastbare positie gekregen, stellen ze, omdat vormfouten vrijwel niet meer worden afgestraft. Volgens Spronken heeft dit te maken met een historische ontwikkeling. ‘De aandacht in de jaren zestig, zeventig voor het normeren van de overheid, van politie en justitie, is een ontwikkeling geweest die in de hele westerse wereld plaatsvond: *policing the police*. Daar is heel veel wetgeving over gekomen. Alle vormfouten werden bestraft, met het idee: dat houdt de politie bij het uitoefenen van bevoegdheden in het gareel. Na de jaren tachtig is het klimaat veranderd. Misdaadbestrijding is veel belangrijker geworden ten opzichte van het uitgangspunt dat het overheidsoptreden volgens de regels moet plaatsvinden. Als het niet meer

goed verklaarbaar is waarom een bepaalde vormfout tot een – ik chargeer nu even – enorme consequentie leidt in een zaak waarin het lijkt te gaan om iemand die absoluut schuldig is, zie je echt een omwenteling in de jurisprudentie van de Hoge Raad. In diezelfde uitspraken heeft de Hoge Raad gezegd: als het gaat om het structureel overschrijden van regels, dan moeten we er wél iets aan doen. Dan krijg je dus het probleem: wat is structureel, wie onderzoekt dat? Ligt daar een taak voor de wetenschap? Ik weet het niet.

Structureel een vaag begrip? Weet je wat het is met vage begrippen: je kunt er nog alle kanten mee op. Dus het is niet alleen nadelig voor de rechtsbescherming. Je kunt op een gegeven moment ook gaan aanvoeren dat dingen structureel fout zijn. Maar dan moet je wel beslagen ten ijs komen. Aan de andere kant, als je kijkt naar *materieel* strafrecht, zie je dat daar weer de touwtjes worden aangehaald. ‘Voorbedachte raad’ kun je niet meer maar zo makkelijk aanneemen, bijvoorbeeld. Op veel materieel-rechtelijke leerstukken is de Hoge Raad veel kritischer geworden. En dat is óók rechtsbescherming.’

Laat de Nederlandse rechter zich genoeg aan het Hof in Straatsburg gelegen liggen? ‘In principe wel. De uitzondering is natuurlijk de Salduz-zaak. Maar wat je vaak ziet, is dat men de neiging heeft om het minimumniveau op te zoeken. Dat is overigens niet alleen zo in Nederland. Ik denk dat dat inherent is aan elk rechtssysteem waar een overkoepelend systeem boven hangt, waardoor beslissingen ingrijpen in dat rechtssysteem. Ties Prakken heeft dat eens mooi gezegd: het werkt een beetje als een orgaantransplantatie. Er wordt van bovenaf, van buitenaf, iets vreemds ingebracht in een systeem waarvan mensen zelf vinden dat het heel goed werkt. Dus die beschermen dat systeem. Het vreemde element wordt eerst afgestoten, maar daarna geassimileerd. En dan wordt het verwerkt in het systeem.’ <<

Congressen van hoge kwaliteit, direct toepasbaar in de praktijk

Sdu Juridische Opleidingen

Internationaal strafrecht gezien vanuit Nederlands perspectief

Vervolg, berechting en verdediging

Woensdag 19 november 2014 | Pro Demos, Den Haag | 5 punten NOvA

Sprekers: mr. T.E. (Tjarda) van der Spoel, prof. mr. T. (Theo) de Roos, mr. M. (Michiel) Pestman, prof.dr.mr. G.K. (Goran) Sluiter, prof. mr. S. (Stijn) Franken, mr. M. (Magda) Koole, mr. R.A.Th.M. (Raoul) Dekkers en mr. H.C.M. (Hester) van Bruggen

Letselschadecongres 2014

Belicht vanuit multidisciplinair perspectief

Donderdag 20 november 2014 | Muntgebouw Utrecht, Utrecht | 4 punten NOvA

Sprekers: mr. M. (Marco) Zwagerman, F. (Francie) Peters, mr. E. (Esther) Pans, E. (Erwin) Audenaerde en drs. P. (Paul) Balk

16e Benelux Merkendag

Vrijdag 28 november 2014 | Van der Valk Hotel, Breukelen | 5 punten NOvA

Sprekers: mr. J.J. (Joost) van Ooijen, mr. K. (Koen) Limperg, mr. M. (Marjolein) Bronneman, mr. A.P. (Amout) Groen, mr. S.A. (Sven) Klos en prof. dr. mr. Th.C.J.A. (Dick) van Engelen

TAP Themamiddagen: Nieuw Arbeidsrecht & WWZ in de praktijk

De arbeidsovereenkomst, CAO en de ontslagroute, ontbinding en vergoeding onder de WWZ

Dinsdag 9 december 2014 en 13 januari 2015 | Novotel Amsterdam City, Amsterdam | 8 punten NOvA

Sprekers: mr. W.J.J. (Wim) Wetzels, mr. dr. P. (Pascal) Kruit, mr. E. (Eva) Knipschild en mr. P.G. (Paul) Vestering

Dag van het Jeugdrecht

Synergie tussen straf- en civiel jeugdrecht

Maandag 15 december 2014 | Van der Valk Hotel, Breukelen | 4 punten NOvA

Sprekers: mr. M. (Myriam) de Bruijn-Lückers, prof. mr. dr. C. (Caroline) Forder, mr. P. (Petra) Trijsburg, mr. F.E.I.H. (Felicia) Muijtjens, mr. L.C. (Linda) Dubbelman, prof. mr. P. (Paul) Vlaardingerbroek, mr. M.A.H. (Maurice) Kempens en mr. L.W.M. (Leo) Hendriks

Sdu

JURIDISCHE
OPLEIDINGEN

Begrotingszorgen

In november bespreekt de Tweede Kamer de begroting van Veiligheid en Justitie voor 2015. De voorzitters van vier adviescommissies van de Nederlandse Orde van Advocaten bespreken de pijnpunten. 'Ik kan geen visie ontdekken.'

Maarten Bakker

Ruud Hermans, voorzitter van de adviescommissie burgerlijk procesrecht van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), heeft zorgen over de digitalisering van de rechtspraak. In september 2015 treedt de nieuwe wetgeving in werking, terwijl er volgens Hermans nog veel onduidelijk is.

'Digitalisering is nog een grote "black box" voor ons'

Op civielrechtelijk vlak belooft 2015 een cruciaal jaar te worden. Minister Ivo Opstelten (Veiligheid en Justitie, VVD) schrijft dat in zijn begroting en Ruud Hermans kan dat alleen maar beamen. 'Het wordt allemaal heel spannend. Opstelten wil dat in september de Wet vereenvoudiging en digitalisering al van kracht gaat. De minister is erg ambitieus als hij denkt het wetsvoorstel op zijn korte termijn door het parlement te kunnen jagen. Vergeet niet dat hij zo'n voorstel nog moet indienen (na dit interview is op 20 oktober het wetsvoorstel rondom digitalisering van de rechtspraak ingediend). De termijn waarin we commentaar mogen leveren, wordt zo wel erg kort. En dan moet er ook nog een Algemene Maatregel van Bestuur

komen en zullen ook de gerechten hun rolreglementen moeten aanpassen. Dat alles moet in onderlinge samenhang bezien kunnen worden. Ik vraag me af of er niet meer tijd nodig is.'

De nieuwe wetgeving zal moeten leiden tot een geheel nieuwe wijze van werken binnen de rechtspraak. Processen zullen van a tot z digitaal afgewerkt moeten worden. Hermans: 'Ik ontmoet onder rechters veel scepsis over de digitalisering. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen. De nieuwe werkwijze vergt

een geheel nieuwe ICT-infrastructuur en we kennen het *trackrecord* van de overheid op dit terrein. Die is niet erg best.'

Volgens Hermans is er op zich niets mis met digitalisering. 'Begrijp me niet verkeerd. Dat de gerechten nog steeds met de fax werken, leidt tot erg knullige dingen. Maar ik heb toch zorgen over de implementatie van de nieuwe wet. Digitalisering is voor een kantoor als het onze (Hermans is senior partner bij De Brauw Blackstone Westbroek) goed te behappen. We hebben een eigen ICT-afdeling, maar er zijn ook tweeduizend kleine advocatenkantoren die dat niet hebben. Wat moeten zij doen als een computer plots crasht?'

Voor dit soort praktische problemen moet de Orde zich melden bij de Raad voor de rechtspraak, die de wet mag implementeren. 'De Raad begrijpt onze zorgen, maar heeft nog geen oplossing. Ik krijg uit die hoek ook wel de tegenwerping dat als advocaten niet alles op het laatste moment doen, ze een crash ook makkelijker kunnen opvangen. Maar ja, dan vergeten ze dat de wettelijke termijnen voor advocaten steeds korter worden, wat het moeilijker

maakt om ruim voor de deadline klaar te zijn.'

Hermans pleit voor een flexibele wet, waarin ruime overgangsbepalingen zijn opgenomen. 'Advocaten moeten de tijd krijgen om zich aan te passen. Ik zou het goed vinden als we voorlopig nog een poos kunnen terugvallen op een papieren back-up van processtukken. Ook zou de nieuwe werkwijze eerst op een klein rechtsgebied uitgetest moeten worden. Als het daar goed werkt, zouden we het dan verder kunnen uitrol-

len. Ik heb echter niet het gevoel dat de minister de tijd daarvoor wil nemen. Voor hem is de digitalisering vooral een bezuiniging en die wil hij graag inboeken.'

Hermans vindt dat de Raad voor de rechtspraak bij de invoering van de digitalisering de advocatuur meer zou kunnen betrekken. 'Het is voorlopig nog erg vaag wat de Raad van ketenpartners als de advocatuur verlangt. We zijn nog geen duidelijke gesprekspartner voor de Rechtspraak. Eigenlijk is het een grote

"black box" voor ons waarmee de Raad bezig is. Voor de Rechtspraak is de advocatuur natuurlijk ook een complex veld, met de grote kantoren en daarnaast ook vele eenpitters. Wat dat betreft vormen de gerechtsdeurwaarders een overzichtelijker geheel voor de Raad.'

Hermans raadt advocaten aan om in elk geval niet achterover te leunen. 'Dat zou een risicovolle benadering zijn. De digitalisering gaat door, dat staat vast. Dan is het zaak dat we goed voorbereid zijn.'

Lineke Blijdorp, voorzitter van de adviescommissie vreemdelingenrecht van de NOV, vindt dat de Haagse politiek oog moet houden voor een zorgvuldige procedure bij de opvang van Syrische vluchtelingen. Ook zou er een buitenschuldregeling moeten komen voor uitgeprocedeerde asielzoekers die niet terug kunnen.

Actualiteiten te over voor Lineke Blijdorp om over te praten. Hoe de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) bijvoorbeeld de stroom van vluchtelingen uit Syrië opvangt. 'Nederland heeft het de laatste jaren makkelijk gehad, met een van de laagste instroomcijfers van de Europese Unie. Dat gaat nu fors omhoog, maar dat mag niet ten koste gaan van de rechtszekerheid.'

De IND kort momenteel de intakegesprekken met de Syriërs, die normaal zeven uur kunnen duren, vanwege een capaciteitsgebrek sterk in. 'Soms duren ze niet langer dan twee uur. De meeste asielaanvragen worden ook ingewilligd. Maar het moet niet zo zijn dat over drie jaar die vergunningen weer worden ingetrokken op basis van deze gesprekken. Dan zijn ze er toch met zevenmijlslaarzen doorheen gegaan, en

'Asielzoekers uit die landen raak je eenvoudigweg niet kwijt'

is er te weinig doorgevraagd naar individuele omstandigheden.'

Blijdorp vreest voor dezelfde problemen als enkele jaren geleden met Iraakse asielzoekers, voor wie een categoriaal terugkeerbesluit werd genomen. Daarbij werd plots ook niet meer gekeken naar de persoonlijke situatie. 'Met elke aanvraag moet zorgvuldig worden omgesprongen,' vindt Blijdorp. 'Ook als die afkomstig is van iemand uit België, bij wijze van spreken.'

Een ander actueel onderwerp dat Blijdorp bezighoudt is de medische hulp aan asielzoekers. In de begroting van 2015 kondigen de bewindslieden

aan dat ze met nieuwe richtlijnen komen voor een snellere inschakeling van het Bureau Medische Advisering (BMA). Dit naar aanleiding van de zaak van de Russische asielzoeker Dolmatov, die zelfmoord pleegde nadat de IND had geweigerd het BMA te raadplegen over zijn psychische toestand.

Volgens Blijdorp is het probleem van inadequate zorg aan asielzoekers niet verholpen als het BMA eerder wordt geconsulteerd. De medische toets van het bureau is zelf nog onder de maat. 'BMA-artsen oordelen te makkelijk dat iemand in het herkomstland adequate zorg kan krijgen. Ze gaan uit van een papieren werkelijkheid en gedragen zich als de stempelmachine van de IND. Dan denk ik: jongens, jullie zijn toch artsen! Als je een aidspatiënt terugstuurt naar Ghana, dan kun je weten dat hij daar doodgaat!'

Blijdorp vindt dat het BMA vaker een zaak moet doorverwijzen naar een specialist. 'Zolang iemand niet op een flat staat om te springen, komt er nu geen psychiater aan te pas. Ik had laatst een cliënt met een nierkwaal. De behandeling daarvan is normaal nog te zwaar voor een internist, maar BMA-artsen beoordelen zo'n zaak zelf! Gelukkig nemen steeds meer rechters geen genoegen met hun adviezen.'

Een lichtpuntje is volgens Blijdorp ook dat Nederland in 2015 uitvoering moet geven aan de Europese richtlijn dat medische informatie kan dienen als bewijsstuk voor de toelating. 'Iemand die is gemarteld in zijn thuisland kan dat nu makkelijker aantonen. De IND zal de medische kant van het verhaal bij de beoordeling van een aanvraag via die weg toch serieuzer moeten wegen.'

Rob van der Hoeven, voorzitter van de adviescommissie strafrecht van de NOV, vindt dat het kabinet nog steeds een repressieve koers vaart. De positie van verdachten doet er niet toe.

'Ik kan geen visie ontdekken,' zegt Van der Hoeven over het beleid van minister Opstelten en staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie (beiden VVD). 'Tenzij je "aanpakken" en "efficiency" een visie noemt. De bewindslieden willen vooral daadkracht uitstralen, daar zijn ze eenzijdig op gericht.'

Zijn kritiek richt zich vooral op het plan van Opstelten voor een grote herziening van het Wetboek van Strafvordering, waarmee de minister in 2015 wil starten. Recentelijk heeft Van der Hoeven zich met de adviescommissie gebogen over de voorstellen.

'Het lijkt erop dat er geen obstakels meer zijn voor de minister,' meent de commissievoorzitter. 'Onder het mom van "knelpunten oplossen" schuift hij de rechtsstatelijkheid opzij. De positie van de verdachten doet er niet toe.'

Het wordt ook niet duidelijk welke problemen hij denkt op te lossen. 'Hij start een groot herzieningsproces zonder dat de noodzaak is aangetoond. Ik kan geen zinnige onderbouwing ervoor ontdekken, alleen maar kretologie. Misschien vindt de minister het belangrijk dat hij in de geschiedenisboeken

Blijdorp hoopt dat fractiewoordvoerders bij het komende begrotingsdebat staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie (VVD) zullen vragen om een buitenschuldregeling voor uitgeprocedeerden die niet terug kunnen. 'Je raakt mensen uit landen als Somalië, Eritrea en Ethiopië eenvoudigweg niet kwijt, zelfs niet als ze

voldoende meewerken. We kunnen ons systeem hier nog zo goed op orde hebben, maar als het "ontvangende" land niet zover is, dan schieten we er niets mee op. Het kost alleen maar handenvol geld om mensen in terugkeerdetentie te houden. Legaliseer ze dan, voor mijn part met strenge voorwaarden, bijvoorbeeld dat ze Nederlands leren en een baan zoeken.'

'Alsof er helemaal geen beginselen meer bestaan'

terecht komt als de persoon die het Wetboek van Strafvordering na 190 jaar heeft veranderd. Ik weet het niet.'

Veel problemen in strafrechtzaken worden veroorzaakt door geldgebrek en een tekort aan menskracht, resulterend in gebrekkige processen bij vooral het Openbaar Ministerie, aldus Van der Hoeven. 'Voor advocaten is het heel moeilijk om een officier te bereiken. Verzoeken van de verdediging krijgen daardoor pas aandacht op de zitting. De voorstellen van de minister veranderen hier niets aan.'

De minister zegt dat de herziening van het wetboek nodig is omdat Europa vereist dat de nationale wetgeving snel gewijzigd wordt. 'Dat klopt dus gewoon niet,' reageert Van der Hoeven. 'We kunnen veel van regelgeving uit Brussel zeggen, maar niet dat de termijnen zo kort zijn.' Van der Hoeven wijst op

de richtlijn voor de aanwezigheid van een advocaat bij het politieverhoor. 'De invoering heeft Nederland lang weten te rekken, uiteindelijk tot 2016.'

Van der Hoeven heeft er grote moeite mee dat de minister in zijn plannen voor herziening van het Wetboek van Strafvordering het legaliteitsprincipe loslaat. 'De minister vindt het niet meer noodzakelijk om bevoegdheden in een wet te gieten. De normen voor het overheidsingrijpen wil hij zelf, via Algemene Maatregelen van Bestuur en ministeriële regels, vaststellen. Een groot deel van de parlementaire controle komt dan te vervallen. Dat is in strijd met het beginsel van de machtscheiding. De minister vertegenwoordigt de uitvoerende macht, maar hij gaat op de stoel van de wetgevende macht zitten.'

Van der Hoeven is op zich niet tegen een aanpassing van het Wetboek van Strafvordering. 'De afgelopen tien à vijftien jaar zijn er ad hoc wetswijzigingen geweest die het wetboek ondoorzichtiger hebben gemaakt. Maar laten we dan meteen de problemen in de praktijk aanpakken! Waarom leggen we niet in het wetboek termijnen vast waarin de officier van justitie op een verzoek van een advocaat moet beslissen? Gebeurt dat niet, dan zou ze als toegewezen moeten gelden. Regel daarnaast ook eens de bevoegdheden van de verdediging bij een verhoor door de rechter-commissaris! Zomaar twee voorbeelden waarmee kwaliteit en efficiency van de

Foto: Jet Vugts

rechtspraak in de praktijk verbeterd zouden worden.’

Van der Hoeven constateert dat er nog steeds sprake is van een repressief klimaat in het strafrecht. ‘Het

gemak waarmee principes aan de kant worden geschoven, baart me grote zorgen. Neem zo’n maatregel dat het paspoort wordt ingetrokken van een verdachte van terroristische activitei-

ten. Heel ingrijpend, maar er is nauwelijks bezwaar tegen. Het credo van de bewindslieden is “moet kunnen”, alsof er helemaal geen beginselen meer bestaan.’

Ludwijn Jaeger, voorzitter van de adviescommissie Belastingrecht van de NOVA, wordt niet enthousiast van de kabinetsplannen in de fiscale sfeer. De aangekondigde stelselherziening leidt niet tot de gewenste vereenvoudiging, terwijl de rechtszekerheid in de belastingwetgeving steeds verder onder druk staat.

Op Prinsjesdag stuurde staatssecretaris van Financiën Eric Wiebes (VVD) een brief naar de Kamer waarin hij een eenvoudiger fiscaal stelsel aankondigde. Ludwijn Jaeger denkt dat deze doelstelling niet gehaald gaat worden. ‘De intenties van de staatssecretaris zijn goed, maar ik vraag me af of zijn plannen in ons politiek systeem passen. Wiebes streeft naar een brede consensus bij de stelselherziening. Daar gaat het dus mis. Dat betekent dat te veel partijen erbij betrokken worden, die allemaal hun zegje willen doen. Die moeten weer tevredengesteld worden met nieuwe uitzonderingen. Dat staat haaks op het streven naar een eenvoudig stelsel.’

Jaeger vindt dat de politiek moet kiezen voor een grover systeem waarin niet voor elk onrecht een oplossing wordt gezocht. ‘Het blijft schipperen in een fiscaal stelsel, maar ik vind dat er nu een te sterke neiging is naar rechtvaardigheid. Accepteer dat het leven niet altijd eerlijk is. Als je iedereen tevreden wilt stellen, dan zijn we met zijn allen uiteindelijk slechter af.’

Jaeger vindt dat het kabinet in elk geval een heldere keuze zou moeten maken. ‘Wiebes moet niet roepen dat

‘Overgeleverd aan de willekeur van de fiscus’

hij het systeem eenvoudiger kan maken en tegelijkertijd streven naar een brede consensus. Zeg dan tenminste dat de doelstelling van minder complexiteit niet zal slagen.’

Jaeger ziet de staatssecretaris in zijn brief al een duidelijke beweging maken die op gespannen voet staat met een vereenvoudiging. ‘Hij streeft naar een verschuiving van de lasten op arbeid naar lasten op consumptie, onder meer door hogere accijnzen. Tegelijkertijd maakt hij zich zorgen over de effecten die dit heeft op de pomphouders in de grensstreek. Dat is dan een aanzet om weer 110 uitzonderingen te gaan bedenken in het nieuwe stelsel,’ zegt hij chargerend.

Het belastingplan, waarin het kabinet jaarlijks de fiscale maatregelen uiteenzet, bevat volgens Jaeger voor 2015 ‘weinig spannende zaken’. Wel constateert hij dat de repressieve trend wordt doorgezet. ‘Het kabinet besluit dat de Belastingdienst de beboeting van derden niet meer gelijktijdig met de aanslag bekend hoeft te maken. Daarmee maakt ze het voor de fiscus

nog makkelijker om, naast particulieren en bedrijven, ook accountants en belastingadviseurs aan te pakken. Ze krijgt de vrijheid om drie tot vijf jaar na de aanslag ook derden nog een boete op te leggen. Dat wordt natuurlijk een impliciet chantagemiddel voor de fiscus. Als een fiscalist voor zijn cliënt bezwaar aantekent tegen een beschikking, kan de inspecteur zeggen dat hij nog altijd een onderzoek naar hem of haar kan openen.’

Dat de fiscale wetgeving steeds repressiever wordt, blijkt volgens Jaeger ook uit de boetes die worden opgelegd bij niet-betaling van de aanslag. Die sanctie was eigenlijk bedoeld voor grote ondernemingen, maar de fiscus zou nu ook zzp’ers die door de crisis in betalingsnood verkeren ermee lastigvallen. ‘Er worden steeds meer flutboetes om niets opgelegd,’ zegt Jaeger.

De repressieve trend ziet Jaeger ook terug in de intensivering die minister Opstelten heeft aangekondigd in de fraudebestrijding. De budgetten daarvoor bij het OM en de FIOD worden verdubbeld. ‘Voor het kabinet is strafrecht geen ultimatum remedium, maar een optimale remedie, een middel waar je fraude het best mee kunt bestrijden.’

In de fiscale sfeer komt de rechtszekerheid door het kabinetsoptreden steeds meer in het geding, vindt Jaeger. ‘De normen wordt steeds opener en breder. Alles is fout, totdat het tegendeel is bewezen. Bij de Belastingdienst en het OM werken goede mensen, maar we worden steeds meer aan hun willekeur overgeleverd.’

Lexplicatie

De complete wetgeving toegelicht

Met meer dan 7.000 regelingen en meer dan 100.000 individuele commentaren is Lexplicatie de grootste verzameling becommentarieerde wet- en regelgeving in Nederland. Lexplicatie is uitgebreider dan wetten.nl, omdat de wetsartikelen voorzien zijn van commentaar en ook de voor het Nederlands recht van belang zijnde internationale regelingen zijn opgenomen.

De wetteksten worden doorlopend up-to-date gehouden door Kluwer. Het commentaar is in handen van meer dan 160 auteurs. Zij verzorgen o.a. de volgende redactionele bewerkingen binnen Lexplicatie:

- kernbeschrijving (korte beschrijving van een regeling)
- inleiding (per regeling)
- wettelijk kader (algemeen, internationale context, overgangsrecht)
- parlementaire behandeling
- toelichting
- beleid
- jurisprudentiecitaten
- literatuur

Links naar overige brondocumenten (denk aan NJ-uitspraken!) maken het geheel compleet.

^

Onderdeel van Kluwer Navigator Collecties

Lexplicatie is als losse online titel verkrijgbaar, maar maakt ook onderdeel uit van Kluwer Navigator Collecties. Collecties zijn online totaalpakketten van Kluwer waarin alle beschikbare bronnen die u voor uw werk nodig heeft aan elkaar zijn gekoppeld. Al deze informatie is snel toegankelijk via de Kluwer Navigator. Dat leidt tot meer zekerheid, meer tijd-winst en meer inzicht.

v

NEEM NU EEN PROEFABONNEMENT

Ga voor een gratis proefabonnement op één of meerdere Collecties met daarin Lexplicatie naar www.kluwer.nl/collecties.

MEER INFORMATIE OF BESTELLEN?

Ga naar www.kluwer.nl/lexplicatie

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Perikelen rondom een reorganisatie

Hoe werkt mediation? Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte in Amsterdam, licht maandelijks een praktijkvoorbeeld door. Aflevering 16: 'Verkopen aan de achterban' – deel 1.

De ondernemingsraad (or) en het dagelijks bestuur (db) van advocatenkantoor Park N.V.¹ hadden van oudsher een goede relatie. Alles was gericht op het laten excelleren van de *fee earners*; kosten noch moeite werden gespaard. Dit was zo nu en dan tegen het zere been van de ondersteuning, maar binnen de or kwamen ze daar eigenlijk wel steeds samen uit.

In de laatste jaren trok de crisis ook bij Park steeds diepere sporen. Bij sommige secties was de omzet fors teruggelopen. Kantoorbreed lag de nadruk meer en meer op kostenbesparing, efficiëntie en omzet. Eerder was een reorganisatie binnen het secretariaat doorgevoerd: vijftien procent van het secretariële bestand was afgevoerd. De huidige situatie vroeg echter om meer maatregelen, aldus het db. Hierop presenteerde het db van Park – onder embargo – een plan aan de or dat een reorganisatie onder de *fee earners* omvatte, met de vraag daarover positief te adviseren. De or, voorheen steeds unaniem, was nu ernstig verdeeld. Een positief advies bleef daardoor uit. De vertegenwoordigers van de advocaten waren tegen; ze vonden het plan onvoldoende onderbouwd. De vertegenwoordigers van de ondersteuning waren voor; zij hadden al offers gebracht, nu was het de beurt aan de *fee earners*. Het

db wilde door, met of zonder advies. Toen de adviestermijn verstreken was en er geen advies van de or lag, kondigde het db aan de maatregelen toch door te willen voeren. De advocaatvertegenwoordigers in de or waren woedend, ze wilden de reorganisatie koste wat kost voorkomen, desnoods met een procedure, en lieten dit – individueel – weten aan het db.

De situatie werd (met instemming van de or) besproken in de partnervergadering. Besloten werd dat het voor het kantoor verstandig zou zijn om onder leiding van een onafhankelijke derde te onderzoeken of er een oplossing kon worden gevonden voor de ontstane impasse. De or wilde dit alleen als de verschillende groepen binnen de or afzonderlijke intakes zouden krijgen met de mediator. In de drie daaropvolgende intakes liet de mediator de verschillende or- en db-leden hun kant van het verhaal vertellen, vroeg wat zij lastig vonden in deze situatie en wat hen het meest dwarszat.

Zo bleek het db het lastig te vinden in het gesprek met de or de goede toon te vinden. Zij vonden dat de ondersteuning zich altijd zo aangevallen voelde en zich zo passief opstelde; het lag altijd aan een ander. Het gevolg hiervan was, zo realiseerden zij zich, dat het db de besluiten ging doordrukken.

Met de advocaten zat het db doorgaans wel op één lijn, maar nu dus ook niet. Het db vond de advocaten weinig

constructief. Dreigen met procedures was bovendien niet chic. Het db benadrukte dat er geen keuze was, anders zou het kantoor over een paar jaar misschien wel helemaal niet meer bestaan.

De vertegenwoordigers van de ondersteuning voelden zich over het algemeen niet serieus genomen. De advocaten beslisten alles samen, naar hen werd nooit geluisterd. Zij vonden het lastig om dit bespreekbaar te maken, de anderen wisten altijd precies wat en hoe ze het moesten zeggen. Zij niet.

De advocaten vonden dat ze voor het blok waren gezet. Ze wisten ook wel dat er iets moest gebeuren op kantoor, maar het ging om de manier waarop. Zij hadden al veel eerder aan de bel getrokken en voorgesteld om mee te denken met het db over te nemen beslissingen. Het db was daar niet op ingegaan en kwam nu met een eigen plan, dat zeer vergaand was. Als ze hiermee akkoord zouden gaan, zouden de advocaten dat echt niet kunnen uitleggen aan de achterban.

In de plenaire bijeenkomst gaf de mediator ieder evenveel tijd en gelegenheid de eigen 'grievens' naar voren te brengen en ondersteunde alle partijen met het helder verwoorden van de eigen wensen en belangen. Hoewel het nog wel tijd kostte om er uiteindelijk uit te komen, was de communicatie weer constructief.

Volgende maand in deze rubriek: 'Verkopen aan de achterban' – deel 2.

¹ De namen van partijen zijn gefingeerd, tot personen herleidbare feiten zijn veranderd.

WLADIMIROFF

ADVOCATEN

maakt graag kennis met talentvolle juristen met interesse in een positie als

- **BEGINNEND MEDEWERKER /
GEVORDERD STAGIAIRE**

sectie fiscale advocatuur

- **JURIDISCH MEDEWERKER**

sectie sanctierecht

met zicht op een advocaat-stagiaire positie

Onze nieuwe kantoorgenoten hebben de ambitie en kwaliteit het vak op het hoogste niveau te beoefenen.

Voor meer informatie zie onze website: www.wlaws.com/vacatures

Het team van **Manders advocaten** begroet graag

op korte termijn een

strafrechtadvocaat m/v

met een afgeronde beroepsopleiding.

Wij zoeken een gedreven collega met een professionele instelling. Een advocaat die begrijpt wat het betekent om strafzaken op hoog niveau te behandelen.

Stuur uw motivatie en CV ter attentie van
mr E. Manders, Postbus 446, 3000 AK Rotterdam

MANDERS
advocaten

**Juristen hebben vaak een vertaling
Nederlands-Engels nodig en even vaak
moet de vertaling snel gemaakt worden.**

Wij hebben vertalingen op maat gemaakt, vaak overnacht,
om dossier's aan te vullen sinds 1976.

Ervaring spreekt boekdelen.

Mail uw tekst naar pgidman@online.nl
of bel 06-20004823.

SPECIALIST ASSIGNMENTS NEED EXPERIENCED SPECIALISTS.

A D V O C A T E N K A N T O O R
Seegers & Lebouille

Seegers & Lebouille is een maatschap van twaalf advocaten. In verband met het vertrek van twee van onze advocaten zijn wij op korte termijn op zoek naar

**TWEE ADVOCATEN MET EEN VOLTOOIDE
BASISOPLEIDING / ZELFSTANDIGE PRAKTIJK**

Omdat Seegers & Lebouille over een vestiging in Amsterdam en in Badhoevedorp beschikt is zowel kantoor houden in Amsterdam als in Badhoevedorp bespreekbaar. Het is de bedoeling dat de samenwerking plaatsvindt op basis van kostendeling. Op termijn is toetreding tot de maatschap mogelijk.

Voor inlichtingen over de bovenstaande vacatures kunt u zich wenden tot mr. M.G.C. van Riet.

Schriftelijke sollicitaties graag voor 15 november 2014 richten aan:

Advocatenkantoor Seegers & Lebouille
Egelantiersgracht 576
Tel: 020-420 08 88
1015 RR Amsterdam
Email: m.vanriet@senl.eu

De goede kanten van mr. X

Mr. X zal deels verdwijnen. Trudeke Sillevius Smitt, die voor het *Advocatenblad* de online rubriek Tuchtrect verzorgt, zal hem missen.

Trudeke Sillevius Smitt

Ruim vijf jaar nu schrijf ik over de slechte kanten van mr. X – de anonieme advocaat die wekelijks figureert in de tuchtrechtrubriek op *Advocatenblad.nl*. Dat is een waar genoegen. Slechtheid inspireert! Maar het is de hoogste tijd om ook eens iets over zijn goede kanten te zeggen. Een prettige kant van mr. X is: hij is altijd beschikbaar. Vierentwintig uur per dag kun je hem bereiken, op *tuchtrecht.nl*. Hoe weinig hij in werkelijkheid misschien ook doet voor zijn cliënten, als mr. X zit hij altijd klaar om zijn verhalen met ons te delen. En er zitten heel goede verhalen tussen. Een andere leuke kant van mr. X is zijn naam. Mr. X, dat kan iedereen zijn – dus waarom niet de lezer zelf? Ik kan mij gemakkelijker verplaatsen in de zonden van die anonieme mr. X dan in die van – pak 'm beet – mr. Bram Moszkowicz. Goede literatuur laat de lezer ruimte om zijn eigen voorstelling te maken.

Die anonimiteit maakt het schrijven over mr. X ook zoveel gemakkelijker. Misschien schat ik hem in mijn stukjes een tikje slechter in dan hij in werkelijkheid is, een beetje uitgekookter. Of juist dommer. Misschien dicht ik hem goede bedoelingen toe die hoegenaamd afwezig waren. Te positief of te negatief – het zal de advocaat achter mr. X niet zo heel veel doen. Niemand weet immers dat het over hem gaat. Hoho, hoor ik juristen denken. Het gaat om de feiten! Wat hebben we aan verhalen over jurisprudentie als de auteur een beetje gaat zitten psychologiseren?

In de rechtspraktijk is het essentieel dat je leert je te verplaatsen in de ander, probeert de drijfveren te ontdekken die achter het handelen schuilgaan. Recht gaat over mensen, het is geen wiskunde. Te veel wiskunde in het recht, dan krijg je bijvoorbeeld van die onbegrijpelijke bankproducten. Of flutprocedures die met een excuusbriefje of een beetje onderhandelen gemakkelijk voorkomen hadden kunnen worden. Of keer op keer dezelfde tuchtrechtelijke fouten, omdat advocaten niet werken aan een oplossing van hun echte probleem. Ze zijn misschien bang om te procederen, ze lijden

wellicht onder de stress van het vak, of – het komt voor – ze moeten door het leven met een narcistisch karakter. Psychologiseren is essentieel, zeker ook bij tuchtzaken – zolang de lezer maar goed kan zien dat de auteur zich een paar vrijheden permitteert. Mr. X houdt advocaten vooral een spiegel voor. Als advocaat lees je heel veel vakinhoudelijke jurisprudentie die betrekking heeft op situaties waarin je zelf nooit zult verkeren. Je verzamelt kennis over het straf- of familierecht, het arbeids- of het ondernemingsrecht en past die kennis toe op de situatie van een ander, wiens handelen door een rechter getoetst gaat worden. Het bijzondere van mr. X is dat hij advocaten de kans biedt zich te verplaatsen in situaties waarin zij zelf terecht kunnen komen, of die zij misschien al hebben meegemaakt. Wat deed je toen zelf, of wat zou je doen? Mr. X heeft ervoor staan zweten bij de tuchtrechter, en dankzij hem kunnen we in onze luie stoel filosoferen hoe we het zelf beter zouden doen. Of hoe we godzijdank de dans zijn ontsprongen. Ook dat is iets om mr. X dankbaar voor te zijn.

En dan is er nog een ware deugd van mr. X: hij heeft soms enorm veel lef. Dan staat hij voor de tuchtrechter omdat hij is opgekomen voor zijn vak, voor zijn cliënt, wetende dat dat hem in problemen kan brengen. Soms zorgt dat voor een doorbraak waarmee hij de samenleving verder helpt. En soms krijgt hij het lid op de neus. Maar ook dan heeft hij vanwege zijn durf mijn bewondering.

Ik ben van mr. X gaan houden, zolang hij mr. X is. Ik betreur het dat mr. X volgend jaar deels gaat verdwijnen. Naar verwachting vanaf 1 januari 2015 zal de *Advocatenwet* bepalen dat bij schorsingen en schrappingen de echte naam van de advocaat wordt gepubliceerd. Je wilt cliënten behoeden voor slechte advocaten, zeker. Maar toch, ik zal hem missen.

AVONTUREN VAN MR. X

De advocaat in honderd opvallende tuchtrechtspraken.

Journalist en voormalig advocaat Trudeke Sillevius Smitt schrijft voor het *Advocatenblad* de rubriek Tuchtrect op *Advocatenblad.nl*. Ter gelegenheid van de eerste *Advocatenblad* Tuchtrectdag, op maandag 27 oktober, stelde ze de bundel *Avonturen van mr. X* samen. Daarin beschrijft ze honderd opmerkelijke tuchtspraken die van 2010 tot nu voor de tuchtrechter speelden. Dit boek is te bestellen op bit.ly/1nbFDyw.

Mocht u de Tuchtrectdag hebben gemist: tijdens *Advocatenblad Live* op 22 januari 2015 zal voorzitter van het dekenberaad Bas Martens een masterclass over het vernieuwde toezicht en tuchtrect geven. Inschrijven kan op advocatenbladlive.nl.

Wild geraas rond Sinterklaas

Vol verwachting kijkt Nederland naar de Raad van State, die in november indirect zal beslissen over de toekomst van Zwarte Piet. Het is niet de eerste keer dat van hogerhand geoordeeld wordt over het Sinterklaasfeest. Voor welke hete vuren stonden Sint en Piet nog meer?

Nathalie Gloudemans-Voogd

Nicolaas was een ster in zijn tijd. Hij bracht vermoorde studenten weer tot leven, verdubbelde het graan in zijn woonplaats en bedaarde zeestormen. Vroom vastte hij als baby al en werd de jongste bisschop ooit. Het was ook een sympathieke man: hij wist drie jonge dames van de prostitutie te sparen door 's nachts munten in hun schoenen te gooien. Geen wonder dus dat Nicolaas vrij snel na zijn dood op 6 december 340 heilig

werd verklaard in de Grieks-orthodoxe kerk. Althans, dat is het vermoeden. Historische bronnen over de legendarische bisschop uit het Turkse Myra zijn nauwelijks bewaard gebleven. Onze kennis over de Sint is vooral te halen uit de talloze heiligenbeschrijvingen die onder meer te vinden zijn in Rita Ghesquieres *Van Nicolaas van Myra tot Sinterklaas*.

Na zijn heiligverklaring werd Nicolaas patroon van een bont gezelschap:

kinderen, ongehuwde vrouwen, prostituees, geliefden, studenten, schippers, vissers, kooplieden, gevangenen en ja, ook advocaten riepen hem aan. Hij kwam zelfs rechtstreeks na Maria in de heiligenverering. Maar net als nu in de Zwarte Pieten-discussie was de bisschop van Myra niet altijd onomstreden. Wat heet, geregeld kwamen de heilige en diens viering in opspraak en meer dan eens leidde dit tot juridische controversen.

De geboorte van Sint en Piet

Sinterklaas is nu een populair feest, maar dat was niet altijd het geval. Voor de kerstening van de Germaanse volken was er in de Lage Landen een andere grote held: Wodan, de god van storm en wind. Om de bekering te versoepelen moest de charmante Sint-Nicolaas de plek van de natuurgod innemen. De twee vertoonden op voorhand ook opvallende gelijkenissen: beiden droegen een wijde, rode mantel, een hoofddeksel en een baard. Elementen die Sint-Nicolaas overnam waren bijvoorbeeld het witte paard van Wodan en de speer met aan de top een slang (nu: Amerigo en staf).

Wodan werd begeleid door twee zwarte raven, die hem influisterden hoe iedereen zich gedragen had. Later werden de vogels vervangen door een

knecht, Rupert. Deze raven of Rupert zouden de basis kunnen zijn voor onze huidige Zwarte Piet, maar over de origine van de donkere helper zijn historici het niet eens.

Sommigen beweren dat Sinterklaas en Pieterbaas uit dezelfde figuur voortkomen. Beiden zijn Wodan, maar dan stelt de knechtfiguur een gedemoniseerde en verworpen Wodan voor. Piet is in die analyse de belichaming van verboden, heidense gebruiken (en uitermate geliefd bij de onderdrukte bevolking). Vergelijkbaar met dit idee is de visie dat Zwarte Piet de overwonnen duivel is waarbij het Kwaad is geketend aan het Goede.

Vanaf ongeveer 1900 raakt de naam 'Zwarte Piet' ingeburgerd voor de metgezel van Sinterklaas. Dan verschijnen ook andere herkomstverhalen: Piet zou

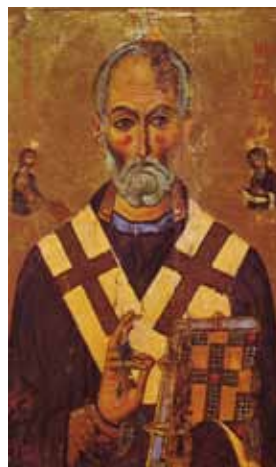
bijvoorbeeld eigenlijk Piter heten, naar de Ethiopische slaaf die Sint-Nicolaas vrijkocht waarna de jongen als dank de heilige bleef dienen. Piet zou verder gebaseerd kunnen zijn op Italiaanse schoorsteenvegeertjes, of op Moorse

bedienden van Spaanse edelen in de zestiende eeuw. Of verwijst Piet naar slavernij? Ondanks de controversie prijken Sinterklaas en zijn rechterhand binnenkort op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed.

In een van de Sint-Nicolaas-legendes bijvoorbeeld die rond de elfde eeuw speelt, de legende van Crux, vragen monniken hun abt of ze net als in andere kloosters het feest van Nicolaas mogen vieren. De abt weigert; hij vindt het feest en de liturgische teksten te wereldlijk. De oude gebruiken mogen wat hem betreft niet verlaten worden voor 'jonglerie'. Sint-Nicolaas zou dit probleem zelf hebben opgelost. Het verhaal wil dat de Sint 's nachts in een droom aan de abt verschijnt. De heilige verwijt hem koppeligheid en trots, waarna de abt alsnog overstag gaat: de monniken krijgen toch hun feest.

Ook in het middeleeuws kloosteronderwijs werd het Sint-Nicolaasfeest zwaar bevochten, zoals Sinterklaasdeskundige Frits Booy beschrijft in *Sint Nicolaas van A tot Z*. In december werd het feest van de Onnozele Kinderen gevierd – bedoeld werd 'onschuldige kinderen'. De omgekeerde wereld gold dan: één jongen werd gekozen tot bisschop, naar het voorbeeld van Nicolaas die ook op jeugdige leeftijd de wijdingen ontving. De kinderbisschop verzamelde een gevolg van jongens met zwartgemaakte gezichten (vermoedelijk naar de duivel, die ook vaak zwart werd afgebeeld). De kinderen kregen geschen-

Kinderen mochten hun schoen niet meer zetten vanwege de 'excessen en overdaet'

ken en regelmatig liep dit feest uit de hand. Maar hoe vaak kerkbesturen het feest ook verboden, de gebruiken bleven in stand.

Ook de komst van het Sinterklaasfeest in wat nu Nederland is, had bepaald niet plaats zonder slag of stoot

(zie ook kader 'De geboorte van Sint en Piet'). En eenmaal ingeburgerd raakte het feest bij de geboorte van de Republiek der Verenigde Nederlanden in de zestiende eeuw opnieuw omstreden. In deze tijd viert het protestantisme hoogtij en protestanten verplaatsen de focus van decembervieringen naar het kerstfeest. De viering van Sinterklaas, per slot van rekening een katholiek heilige, werd in veel plaatsen met wet- en regelgeving tegengegaan. Van sobere calvinistische bestuurders mochten kinderen in sommige steden bijvoorbeeld hun schoen niet meer zetten vanwege de 'excessen en overdaet'. Ook verboden nogal wat stadsbesturen, waaronder die van Delft, Tiel, Grave en Arnhem, jaar in, jaar uit, de 'Sinter Nicolaesmarckten', waar bezoekers speelgoed en traktaties als speculaaspoppen, banketstaven en marsepein konden kopen. In Enkhui-zen mocht in 1666 de verkoop op 5 en 6 december wel doorgaan, maar alleen van 'ordinaris Broodt'. Geen letters van banket dus. Overigens gaf een stad als Amsterdam, met veel katholieke inwoners, als officiële reden voor het marktverbod op dat er te veel 'fout' volk 'uyt allen hoecken der stadt, zelfs uyt huyzen met pesten geïnfecteert' op de Sinterklaasmarkten afkwamen.

De protestante bestuurders maakten zich niet populair met hun anti-Sint-regels. Voor veel Nederlanders was het feest eerder een huiselijk dan een kerkelijk feest geworden. Net als nu stonden veel Nederlanders op om aantasting van 'hun' Sinterklaasfeest te bestrijden. Na opnieuw een Sinterklaasmarktverbod in 1663 ging de Amsterdamse jeugd massaal de straat op om te protesteren. Het stadsbestuur bond uiteindelijk in en de traditie won.

Sinterklaasmarkt

Tot halverwege de negentiende eeuw werden nog regelmatig Sinterklaasmarkten georganiseerd, vooral in Amsterdam, de stad waarvan Sint-Nicolaas de beschermheilige is. Bij de Sinterklaasmarkten en huiselijke vieringen was overigens niemand verkleed als de Goedheiligman. Het rooms-katholieke geloof was sinds de geboorte van de Republiek in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) officieel verboden en daarvoor kon niemand straffeloos als bisschop over straat.

Het zou tot de opheffing van dat verbod in 1853 duren tot Sinterklaas weer in levenden lijve is te bewonderen. Ook de donkere helper duikt dan weer op, waarbij het prentenboek *Sint Nicolaas en zijn knecht* van Jan Schenkman beeldbepalend wordt. In Schenkman's boek wordt Piet neergezet als bediende van negroïde afkomst; eerst in harembroek en later in het zestiende-eeuwse pagepak dat hij nu nog steeds draagt. Niet lang daarna volgen Sinterklaasintochten. Amsterdam onthaalt de Sint officieel voor het eerst in 1934. Voor die tijd gaven Sinterklazen en Zwarte Pieten in Amsterdam weleens een showtje op straat, wat geregeld leidde tot ruzie en vechtpartijen over de foaien – ten overstaan van de kinderen. De intocht was bedoeld om een einde te maken aan deze wantoestanden.

Juist over de Amsterdamse intocht is nu veel te doen. Sinds eind jaren zestig komen verschillende bewegin-

gen op tegen Zwarte Piet: de figuur is discriminerend, betogen de protestanten. In 2013 leidt de weerstand tegen Piet tot een rechtszaak. Voor de 75ste Amsterdamse intocht in 2013 wordt een vergunning verleend. 21 bezwaarschriften komen daarop binnen en de burgemeester van Amsterdam verklaart deze allemaal ongegrond; er is geen

Bron: Jan Schenkman, *Sint Nicolaas en zijn knecht*. J. Vlieger, Amsterdam circa 1907

strijd met de openbare orde en ook andere weigeringsgronden zijn niet van toepassing volgens de burgemeester. En dus gaan de bezwaarmakers in beroep (ECLI:NL:RBAMS:2014:3888). Hun stelling: bij de intocht is ook Zwarte Piet en die maakt inbreuk op fundamentele vrijheden.

In juli 2014 overweegt de Rechtbank Amsterdam dat burgemeester Van der Laan artikel 8 van het EVRM bij zijn beoordeling had moeten betrekken. Volgens de rechtbank worden de eisers die zelf donkergetint zijn persoonlijk geraakt door het fenomeen Zwarte Piet bij de intocht. De stereotype invulling van de rol van Piet (kroeshaar, dikke lippen, gebrekkig Nederlands, niet de slimste broeder) en de nadruk die het fenomeen legt op het slavernijverleden

is een negatieve stereotypering van zwarte mensen, overweegt de rechtbank. Het negatieve effect is zodanig ernstig dat het inbreuk maakt op het privéleven van de eisers. De bescherming van dat privéleven had de burgemeester op grond van artikel 8 EVRM moeten meewegen toen hij de vergunning voor de intocht gaf. Dit betekent volgens de rechtbank niet dat Van der Laan de vergunning had moeten weigeren. Bij inbreuken moet eerst beoordeeld worden of die gerechtvaardigd zijn. Daarbij moet een belangenafweging volgen tussen het belang van de eisende partij en het Nederlandse algemeen belang. Van der Laan moet terug naar de tekentafel.

Zowel de burgemeester als het Pietengilde gaat tegen deze uitspraak in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In afwachting van de uitspraak spreekt Van der Laan met het Intocht Comité Amsterdam af dat de Pieten bij de intocht in 2014 geen 'dik rood geschminkte lippen' en grote oorringen mogen hebben. Ook zullen er veel roet-Pieten zijn, die niet volledig geschminkt zijn, en is het hulpje van de Sint geen onderdanige knecht.

Op 16 oktober was de hogerbepoering bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Twee vragen stonden centraal bij de drukbezochte rechtszitting: wat het begrip 'openbare orde' in de APV en Gemeentewet betekent en of een burgemeester ook een zedenmeester moet zijn. De verweerders, verenigd onder de naam Jong Loy c.s., lijken terug te verlangen naar de zeventiende-eeuwse bestuurders en hun verboden rond het Sinterklaasfeest. De burgemeester zegt daarentegen geen zedenmeester te mogen zijn – en het ook niet zou moeten zijn. Het Pietengilde sluit zich daarbij aan: 'Zwarte Piet moet teruggegeven worden aan het maatschappelijke debat.' De uitspraak volgt op 12 november, enkele dagen voor de 76ste Sinterklaasintocht. <<

BESTGRADUATES LAW

AMBITIEUZE RECHTEN STUDENT?

exclusief netwerken met topkantoren

BestGraduates Law wordt georganiseerd met o.a. de volgende kantoren:

ALLEN & OVERY

Bird & Bird

DE BRAUW
BLACKSTONE
WESTBROEK

CLIFFORD
CHANCE

C/M/S/
Law.Tax

VanDoorne
Advocaten • Notarissen • Fiscalisten

HOUTHOFF BURUMA

Hogan
Lovells

• NautaDutilh

NORTON ROSE FULBRIGHT

Stibbe

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten
en notarissen*

DOE MEE EN WIN EEN TRIP NAAR NY!

BestGraduates.nl

 /BestGraduates

Hoe werkt BestGraduates Law?

Meld aan en
upload cv + cijferlijst

online
capaciteitentest

Netwerken
top kantoren

Finale

Tijdschrift voor **CURATOREN**

NIEUW!

Hét juridisch vaktijdschrift voor curatoren!

Eindelijk een tijdschrift dat zich richt op de praktische beroepsuitoefening van de curator! Onderwerpen worden behandeld waarmee de curator dagelijks te maken heeft. Daarbij wordt aandacht besteed aan het insolventierecht in brede zin. Niet alleen de aanvang van de insolventieprocedure maar ook het eindigen daarvan en het gehele tussenliggende traject. Ook de samenloop met andere rechtsgebieden komt aan de orde zoals het arbeidsrecht, het belastingrecht, het bestuursrecht, het huurrecht, het intellectuele eigendomsrecht, het milieurecht en het strafrecht. Jurisprudentie wordt uitgebreid becommentarieerd met het oog op de praktijk.

Onderwerpen

In het Tijdschrift voor Curatoren kunt u onder meer artikelen verwachten over de volgende onderwerpen:

- Lossingsbeslissingen in faillissement;
- Wat te doen als de failliet niet meewerkt?
- In bewaringstelling van de failliet;
- Van faillissement naar schuldsanering en andersom;
- De curator en de bestuursrechtelijke handhaving;
- Faillissementsfraude;
- Heeft de curator carte blanche of mogen (niet-financiële) belangen van de gefailleerde een rol spelen?
- Gevolgen van het faillissement van de verhuurder of van de werkgever.

Redacteuren

Prof. mr. A.W. Jongbloed, hoofdredacteur
(Universiteit Utrecht)

Mr. M.J.W. van Ingen (Holla Advocaten)

Mw. mr. I.C.J.C. van de Klundert

(Deterink Advocaten en Notarissen)

Mr. drs. O.P. Kuit (Van Delft Advocaten)

Mr. E. Loesberg (Rechtbank Den Bosch)

Mr. A. Steneker

(Radboud Universiteit Nijmegen)

Mr. M.A.L.M. Willems

(Kennedy Van der Laan)

Mr. J. Wind (Windsir)

Mr. R. de Jong, redactiesecretaris

(Deterink Advocaten en Notarissen)

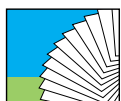
Abonnement

Abonneren kan via <https://denhollander.info>
of per email: info@denhollander.info

**NEEM NU EEN ABONNEMENT
EN BETAAL SLECHTS € 50
VOOR DE EERSTE TWEE NUMMERS!**

Het Tijdschrift voor Curatoren verschijnt 6 maal per jaar (twee keer in 2014). De abonnementsprijs bedraagt € 275 per jaar (excl btw). Het tijdschrift is ook digitaal verkrijgbaar via LI of Rechtsorde.

DEN HOLLANDER

UITGEVERIJ

Postbus 325
7400 AH Deventer
Telefoon 0570 751225

Aanmelden kan via de website
<https://denhollander.info>

In deze advertentie genoemde prijzen zijn inclusief toegang tot het digitale archief, exclusief BTW en exclusief verzendkosten buitenland. Prijswijzigingen voorbehouden.

Op al onze abonnementen zijn de algemene voorwaarden van toepassing.

<https://denhollander.info>

Papier of niet?

Omwille van veiligheid terug naar papier of wegens efficiëntie juist vooruit het papierloze tijdperk in? Het laatste lijkt onvermijdelijk.

Nathalie Gloudemans-Voogd

Tijdens PLEIT2014, het kennisevent over ICT voor juristen, zijn er twee kampen onder de sprekers. In de ochtend komen plenair cloud-critici aan het woord die hameren op veiligheid en eigenlijk terug willen naar papier. Volgens Wilma van Dijk, directeur Cyber Security bij het ministerie van Veiligheid en Justitie zal de integriteit van data steeds vaker in het geding komen. 'Wie garandeert dat stukken onderweg naar de rechtbank niet worden gewijzigd?'

Voor de paneldiscussie over cybersecurity schuiven drie advocaten aan: Marianne Korpershoek (Louwers IP|Technology Advocaten), Mark Jansen van Dirkzwager en Ot van Dalen, na Bits of Freedom nu advocaat bij Digital Defence. De drie tonen zich kritisch over de cloud: hoe is te garanderen dat niet de hele wereld bij je bestanden kan? Volgens de panelleden zou ook elke advocaat e-mails met vertrouwelijke informatie moeten versleutelen. 'Gewone e-mail is zo lek als een mandje,' zegt Jansen. Voor de praktische problemen die encryptie veroorzaken, hebben de experts niet echt een oplossing. 'In dit geval is het niet zo slecht dat de beroepsgroep zo conservatief is,' zegt Van Dalen. 'Eigenlijk moeten advocaten alles weer op papier doen. Dat is wel zo veilig.'

Het contrast met de sessies in de middag kon niet groter zijn. Neem de bijeenkomst van I-FourC, een bedrijf dat advocatenkantoren 'papierloos vanaf dag 1' maakt. Of de presentatie over de modernisering van het procesrecht: advocaten kunnen binnenkort niet meer op papier procederen. En Le Tableau en Law4ce wijzen op trends en zien in de conservatieve en kritische houding van de advocatuur juist de grootste bedreiging voor de beroepsgroep. Een papierloze praktijk lijkt onvermijdelijk.

IT-managers bespreken tijdens een rondetafeldiscussie hun toekomstvisie op ICT voor de juridische praktijk.

Minikroniek arbeidsmigratie

Arbeidsmigratie als rechtsgebied is sterk in beweging.
De nieuwste ontwikkelingen op een rij.

Bram van Melle¹

Doordat arbeidsmigratie een sterke politieke lading heeft, is het rechtsgebied altijd in beweging. Beleidswijzigingen volgen elkaar in rap tempo op en in elk regeerakkoord verschijnt wel weer een plan voor verdere aanscherping van het beleid, terwijl het landsbestuur toch ook graag wil blijven inzetten op het naar Nederland halen en houden van hooggeschoolde werknemers. Daarbij komt dat de wetgevende ambities van de lidstaten van de Europese Unie worden beteugeld door de grenzen van het communautaire vrije verkeer en Europese en andere internationale grondrechten.

Als het gaat om interpretatie en omzetting van Europese richtlijnen of de uitvoering van uitspraken van de Europese hoven in Luxemburg en Straatsburg kiest Nederland in het huidige politieke klimaat voor een koers aan de wind, waarbij de grenzen van het recht worden gezocht. Dit heeft interessante rechtsvormende Europese jurisprudentie tot gevolg. Interessant, omdat Nederland weer eens aan het kortste eind bleek te hebben getrokken.

Zo oordeelde het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) twee jaar geleden nog negatief over het Nederlandse beleid om voorgangers en

kloosterlingen, die in de ogen van de wetgever de Nederlandse arbeidsmarkt betreden, nooit in aanmerking te laten komen voor een permanente verblijfsvergunning. Dit beleid was volgens het HvJ-EU namelijk in strijd met de richtlijn voor langdurig ingezetenen derdelanders (Richtlijn 2003/109/EG). Het hof had in eerdere uitspraken al een dikke streep getrokken door de excessieve leges die de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) voor allerlei aanvragen in rekening bracht. En in september van dit jaar wees het HvJ-EU na vragen van de Nederlandse Raad van State een baanbrekend arrest over de vrijheid om legale buitenlandse werknemers in de Unie ter beschikking te stellen.

Hoewel slechts een klein deel van de advocaten het migratierecht actief beoefent, komen veel advocaten er in hun praktijk regelmatig mee in aanraking. Neem het strafrecht, waar bij de straftoemeting de vraag kan rijzen of de rechter rekening mag houden met de consequenties van een bepaalde strafmaat voor het recht op verblijf. Of het arbeidsrecht, waar de terminologie van een vaststellingsovereenkomst directe invloed heeft op de vraag of iemand nog enige tijd in Nederland op zoek mag naar een andere baan. En bij reorganisaties realiseren partijen zich niet dat bij een overgang van onderneming in

de zin van de artikelen 7:662 e.v. BW het referentschap voor buitenlandse werknemers niet automatisch overgaat op de verkrijgende werkgever. Als de werkgever niet tijdig de juiste maatregelen neemt, dan heeft dat tot gevolg dat hij na de overgang werknemers illegaal tewerkstelt, wat forse boetes oplevert.

In deze bijdrage staan centraal de op 1 juni 2013 in werking getreden Wet modern migratiebeleid, de recente aanscherping van de Wet arbeid vreemdelingen, de implementatie van Richtlijn 2011/98/EC (die de zogeheten gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid (GVVA) in het leven heeft geroepen), en het recente al genoemde belangwekkende arrest van het HvJ-EU over grensoverschrijdende dienstverrichting.

Wet modern migratiebeleid

Op 1 juni 2013 is de Wet modern migratiebeleid (hierna: MoMi) in werking getreden (*Stb.* 2013, 290). De wet was overigens al in 2010 aangenomen, maar de inwerkingtreding van wet en gedelegeerde wetgeving werd ernstig vertraagd doordat het nieuwe speciaal hiervoor ontwikkelde IT-systeem (INDiGO) nog niet gereed was.

De wet rust op twee belangrijke pijlers. In de eerste plaats beoogt het de reguliere toelatingsprocedures te versnellen. Voor deze wetwijziging

¹ Bram van Melle is advocaat bij Everaert Advocaten in Amsterdam.

startte een vreemdeling in de meeste gevallen een procedure in het land van herkomst voor het verkrijgen van een inreisvisum ('machtiging tot voorlopig verblijf'/'mvv'). Na aankomst in Nederland moest hij of zij nog een procedure doorlopen voor de afgifte van een verblijfsvergunning. Eigenlijk werd in die tweede procedure de eerste nog eens dunnetjes overgedaan.

Onder MoMi zijn deze twee aparte procedures samengevoegd tot een procedure die zowel de toegang als het verblijf in Nederland regelt. De bedoeling is dat de toelatingsprocedure zo efficiënter wordt en sneller is afgerond. Een bijkomend voordeel is dat migranten in de nieuwe procedure direct of kort na aankomst een verblijfsdocument krijgen uitgereikt. Daar moesten ze vóór MoMi, door de dubbele procedure, vaak nog drie maanden op wachten. Alleen de speciale procedure voor kennismigranten verliep sneller.

De tweede pijler van het wetsvoorstel is het wettelijk verankeren van de positie van degene bij wie de vreemdeling in Nederland gaat verblijven, de zogeheten referent. Het was voor MoMi al zo dat een 'verblijfsgever' optrad voor de vreemdeling, bijvoorbeeld de werkgever, echtgenoot of onderwijsinstelling, maar dit referentschap was niet geregeld.

Onder MoMi heeft de referent bovendien zelfstandige rechten en plichten. Zo kan de referent zelf een aanvraag doen en bestaat er voor bedrijven, onderwijsinstellingen, au pair bureaus en religieuze congregaties de mogelijkheid om 'erkend referent' te worden. Voor door een erkend referent ingediende aanvragen om verblijf sneller te behandelen en voor sommige verblijfsdoelen, waaronder verblijf als kennismigrant, is het noodzakelijk dat een erkende referent optreedt.

Verder geldt voor referenten dat er geen rechten zijn zonder plichten. Zo hebben referenten een administratie- en informatieplicht jegens de IND. Erkende

referenten hebben bovendien een zorgplicht jegens de migrant voor wie zij zich als referent stellen. De schending van deze plichten zal – zeker bij zakelijke referenten – strenger gehandhaafd worden. Zo worden overtredingen beboet en kan een referent bij overtredingen ook zijn status als 'erkend referent' verliezen, waardoor hij bijvoorbeeld niet meer via de snelle procedure kennismigranten dan wel au pairs of talentvolle studenten naar Nederland kan laten komen.

Het monitoren van *compliance* zal daardoor de komende jaren een belangrijkere rol gaan spelen in deze nieuwe systematiek, waarbij het overheidstoezicht op naleving veelal op afstand en achteraf plaatsvindt.

Nederland kiest in het huidige politieke klimaat voor een koers aan de wind

Een aantal werkgevers heeft direct bij de inwerkingtreding van MoMi de status van erkend referent verkregen (het overgangsrecht schetste de voorwaarden hiervoor). Andere werkgevers kunnen sinds 1 juni 2013 een apart verzoek indienen om deze status te verkrijgen. Voor het in behandeling nemen van een dergelijk verzoek brengt de IND overigens wel kosten in rekening. Momenteel bedragen de leges voor een aanvraag om de status van erkend referent te verkrijgen 5.065 euro, voorheen was inschrijving in de kennismigrantenregeling gratis.

Wijzigingen Wet arbeid vreemdelingen

De Wet inzake herziening van de Wet arbeid vreemdelingen is op 1 januari

2014 (*Stb.* 2013, 499) in werking getreden en brengt een aantal flinke aanscherpingen aan in de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Een belangrijke wijziging betreft de aanscherping van de toets op prioriteitgenietend aanbod. Deze toets behelst kort gezegd de vraag die bij tewerkstellingsvergunningen speelt: zijn er andere werknemers in Nederland, dan wel de EU, die deze werkzaamheden zouden kunnen verrichten?

Het kabinet achtte het – mede wegens de uitbreiding van de EU en het daardoor ontstane arbeidsaanbod – minder wenselijk om mensen van buiten de EU (anders dan kennismigranten of werknemers die binnen een concern worden overgeplaatst) – toe te staan in Nederland te werken voor laag- en ongeschoolde arbeid. Waar de tewerkstellingsvergunning voorheen werd geweigerd als er werknemers beschikbaar waren, dient nu slechts te worden vastgesteld dat ze aanwezig zijn. Dit wil zeggen dat als er nog voldoende werkzoekenden in de kaartenbak van het UWV zitten, ongeacht of zij daadwerkelijk in die functie zouden willen werken, de tewerkstellingsvergunning wordt geweigerd omdat prioriteitgenietend aanbod geacht wordt aanwezig te zijn.

Ook is het ontbreken van voldoende wervingsinspanningen door de werkgever een verplichte afwijzingsgrond geworden – voorheen was dit een facultatieve. Als een werkgever niet kan aantonen voldoende inspanningen geleverd te hebben om werkzoekenden in de Europese Economische Ruimte (EER) te vinden, moet het UWV een aanvraag om een tewerkstellingsvergunning afwijzen. Ook bevat de wet nu de bevoegdheid om in bepaalde sectoren met quota te gaan werken. Er wordt dan een maximum gesteld aan het aantal te vergeven tewerkstellingsvergunningen indien de sector onvoldoende heeft gezorgd voor geschikte (en daarvoor opgeleide) arbeidskrachten. Het niet-betalen van een marktconform salaris is ook een

dwingende afwijzingsgrond, waar dit voorheen een facultatieve afwijzingsgrond was.

Wat in de praktijk als problematisch wordt ervaren, is dat tewerkstellingsvergunningen, die na een toets aan prioriteitgenietend aanbod zijn verleend, maar voor één jaar kunnen worden verleend. Dit betekent dat als de werkgever na uitgebreide wervingsinspanningen een tewerkstellingsvergunning krijgt voor een werknemer van buiten de EER, hij een jaar later opnieuw met actuele wervingsinspanningen moet aantonen dat er nog steeds geen werkzoekenden zijn die geschikt zijn voor de functie. De arbeidsplaats van de buitenlandse werknemer is zo ten minste vijf jaar onzeker, voor zowel de werknemer als de werkgever.

Voorheen konden tewerkstellingsvergunningen nog voor maximaal drie jaar worden verleend. Na die drie jaar kreeg de vreemdeling de mogelijkheid om werk te zoeken (of bij dezelfde werkgever te blijven) zonder daarvoor nog een tewerkstellingsvergunning nodig te hebben. Deze termijn, waarna een vreemdeling met een voor arbeid geldige vergunning vrij op de arbeidsmarkt werd, is echter met de inwerkingtreding van de wet op 1 januari 2014 veranderd naar vijf jaar.

Het wetsvoorstel kende op het punt van deze wijziging van de termijn geen overgangsrecht, hetgeen de facto betekende dat er voor werknemers die een aflopende tewerkstellingsvergunning hadden – er daarbij op rekenend daarna vrij te zijn andere arbeid te kunnen aanvaarden – alsnog twee keer een getoetste tewerkstellingsvergunning aangevraagd moest worden, waarbij de kans op verlening inmiddels danig was afgenomen.

De combinatie van de kortere duur van de tewerkstellingsvergunningen, en de aanscherping van de criteria om deze ook daadwerkelijk te krijgen, heeft al vrij snel tot personele problemen geleid in de Aziatische horeca. De aanname van de wetgever was dat er voldoende

prioriteitgenietend aanbod aanwezig zou zijn (lees: werkzoekenden), maar in de praktijk konden de Aziatische restaurants gewoonweg geen gekwalificeerde koks meer vinden.

De lobby van de Aziatische horeca heeft inmiddels effect gesorteerd. Op 1 oktober is een gezamenlijk convenant tussen werkgeversorganisaties in de Aziatische horeca, het UWV en de IND ondertekend en in werking getreden (*Strt.* 2014, 27559). Met dit convenant kan de komende twee jaar voor bepaalde functies een gelimiteerd aantal gecombineerde vergunningen voor

De lobby van de Aziatische horeca heeft inmiddels effect gesorteerd

arbeid en verblijf worden verleend voor gekwalificeerde Aziatische koks, waarbij door het UWV niet wordt getoetst op de aanwezigheid van 'prioriteitgenietend aanbod'. De Aziatische horeca verplicht zich als wederdienst om een minimum aantal niet-vergunningsplichtige koks op te leiden en in dienst te nemen.

Wet Gecombineerde vergunning voor arbeid en verblijf (Wet GVA)

Op 1 april 2014 is de Wet GVVA in werking getreden (*Stb.* 2014, 128). De wet dient ter implementatie van Richtlijn 2011/98/EU (de Single Permit Directive). De GVVA combineert de verblijfsvergunning en de huidige tewerkstellingsvergunning in één vergunning. Zodoende hoeft er niet apart een tewerkstellingsvergunning bij het UWV en een verblijfsvergunning bij de IND aangevraagd te worden en worden beide gevat in één procedure. Het is voor-

namelijk een procedurele wijziging, aangezien de materiële voorwaarden voor verlening niet veranderen. Enkele categorieën vreemdelingen zijn uitgezonderd van de GVVA, zoals seizoenwerkers en *intra corporate transferees*. Voor hen blijft het huidige systeem bestaan waarbij bij het UWV een tewerkstellingsvergunning en bij de IND een verblijfsvergunning moet worden aangevraagd.

Alle pogingen tot stroomlijning van procedures ten spijt, de systematiek waarin de IND na indiening van de aanvraag advies vraagt aan het UWV, leidt er wel toe dat de gebruikelijke termijn voor afgifte van werkautorisatie niet altijd meer gehaald wordt. Voorheen was dat bij rechtstreekse aanvragen om tewerkstellingsvergunningen binnen vijf weken, en ontving men de tewerkstellingsvergunning gewoonlijk binnen drie weken, maar nu is dat laatste binnen vijf weken nadat het verzoek om advies is ontvangen door het UWV. Daardoor kan het voorkomen dat er vertraging wordt opgelopen omdat de IND de stukken niet direct aan het UWV voorlegt.

EU: grensoverschrijdende dienstverlening

Op 11 september 2014 heeft het HvJ-EU een belangrijke uitspraak gedaan naar aanleiding van prejudiciële vragen die waren gesteld door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De uitspraak heeft belangrijke gevolgen voor de dienstensector in de EU. In zaak C-91/13 heeft het hof beslist dat een onderneming in de EU met legale werknemers uit een niet-EU-land diensten mag verrichten in een andere lidstaat.

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Lodewijk Asscher (PvdA) heeft reeds zijn ongenoegen over deze uitspraak uitgesproken, omdat met deze uitspraak een eind zal moeten komen aan de praktijk van de minister van SZW dat Nederlandse bedrijven

werkvergunningen moeten aanvragen voor het tijdelijk beschikbaar stellen van buitenlandse arbeidskrachten door bedrijven uit andere lidstaten. Nu nog lopen Nederlandse bedrijven tegen zeer forse boetes op als zij buitenlands personeel uit een andere lidstaat tijdelijk laten werken zonder Nederlandse werkvergunning.

De aanleiding tot het arrest was dat energiebedrijf Essent een Nederlands bouwbedrijf opdracht had gegeven om groot onderhoud te plegen aan één van zijn centrales. Deze aannemer leende voor het bouwen van de benodigde steigers buitenlandse werknemers in van een gespecialiseerd Duits bedrijf.

Essent incasseerde hiervoor een hoge boete omdat het volgens de Inspectie SZW aansprakelijk was voor het ter

beschikking stellen van buitenlandse arbeidskrachten, voor wie volgens de Inspectie een tewerkstellingsvergunning nodig is. Het HvJ-EU oordeelt echter dat Nederland hiervoor geen werkvergunning mag vragen en zet daarmee een streep door het Nederlandse standpunt dat het over de grens ter beschikking stellen van arbeidskrachten als 'onzuivere dienstverrichting' te kwalificeren is.

De Nederlandse vergunningsplicht vormt een ongeoorloofde belemmering van de vrijheid van dienstverrichting. Door dit arrest worden Nederland en alle andere lidstaten van de Unie gedwongen de vergunningsplicht voor grensoverschrijdende dienstverlening met buitenlandse werknemers af te schaffen en om te zetten in een meld-

plicht. Dit kan er ook toe leiden dat boetes die in situaties als deze in het verleden op grond van de Wav ten onrechte zijn opgelegd, door de minister van SZW moeten worden terugbetaald.

De uitspraak betekent overigens geen vrijbrief voor de massale instroom van werknemers of uitzendkrachten van buiten de EU via een lidstaat met een gunstiger immigratiewetgeving. Zo dienen ze hun hoofdactiviteit in de EU-lidstaat van herkomst te hebben en moet het om een tijdelijke overplaatsing gaan. Uiteraard moet grondig gecontroleerd worden (door alle betrokken partijen in de keten) of die vreemdelingen wel legaal mogen werken en wonen in die andere EU-lidstaat. De werkzaamheden moeten vervolgens vooraf worden genotificeerd aan het UWV. <<

advertentie

**KEEP
CALM
AND
GET A
MEDIATOR**

Advocaat én Mediator?

Soms lenen conflicten zich niet voor de puur juridische aanpak.
Wilt u een andere aanpak in conflicten leren?
Wilt u leren hoe partijen zelf tot een oplossing kunnen komen?
Met u als begeleider?

The Lime Tree organiseert al jaren mediationopleidingen. Ook advocaten zitten vaak in onze groepen. Wilt u meer informatie over onze opleidingen kijk dan op www.thelimetree.nl of neem contact met ons op voor een persoonlijk gesprek.

The Lime Tree B.V. | 030 - 2255910 | info@thelimetree.nl

Verder specialiseren in voorjaar 2015?

- Leergang aanbestedingsrecht voor juristen
- Leergang arbeidsrecht *(Veel aandacht voor het gewijzigde ontslagrecht)*
- Leergang kinderbeschermingsrecht **NIEUW**
- Leergang mergers & acquisitions *law, finance, skills* **VERNIEUWD**
- Leergang sport, sportorganisatie & recht
- Leergang strafrechtelijk bewijsrecht *vanuit verdedigingsperspectief*
- Leergang verbintenissenrecht **NIEUW**
- Leergang samenwerkingsverbanden tussen decentrale overheden
- Collegecyclus pensioenrecht

Voor meer informatie en inschrijven: www.vula.nl

KORTMAN ADVOCATEN

zoekt

advocaten

om op zelfstandige basis / in maatschapsverband
ons team te versterken

Wij bieden:

- Een lang bestaand kantoor met naamsbekendheid in Den Haag en omgeving
- Flexibele samenwerkingsvormen
- Volledige kantoorondersteuning
- Specialisten op verschillende rechtsgebieden
- Een prettige werkomgeving

Wij vragen:

Iemand die hecht aan het voeren van een zelfstandige praktijk, maar wel wil werken in een collegiale sfeer, gebruikmakend van elkaars kennis en ervaring.

Neem voor meer informatie contact op met Els Vermeer-Wartna
telefoon: 070 302 4030
e-mail: vermeer@kortmanadvocaten.nl
of kijk op www.kortmanadvocaten.nl

**oortjes open
& iPhonetjes uit**

klassikaal

of met

*voor hetzelfde geld
leert u wél wat!*

het online live college

www.dejuridischeacademie.nl

Wonder van Holland

Priester van het recht Hugo de Groot legde basis voor volkenrecht en vrije zee.

Robert Stiphout

Als achtjarig jongetje verdiepte Hugo de Groot (1583-1645) zich al in klassiekers van onder meer Dante, Homerus en Augustinus om er vervolgens uit het hoofd uit voor te dragen tegenover ouders, vrienden en bekenden. Als elfjarig wonderkind begon hij aan zijn studie wijsbegeerte en letteren aan de Universiteit Leiden. Zo vreemd was het dus niet dat vriend en erudiet hoogleraar klassieke filologie en geschiedenis in Leiden Daniël Heinsius stelde dat De Groot, ook wel Grotius, zijn jeugd had overgeslagen: *'Grotius vir natus est.'*

Als 'wonder van Holland', zoals de Franse koning Hendrik hem noemde, wachtte De Groot een veelbelovende toekomst. De zoon van de Delftse regent Jan de Groot vestigde zich na zijn studie in 1599 in Den Haag als advocaat van het Hof van Holland. In afwachting van een regentenpositie deed De Groot alleen zaken aan die de universele rechtvaardigheid bevorderden. Hij wilde naar eigen zeggen een 'priester van het recht' zijn.

De Groot bouwde in zijn acht jaar als advocaat een drukke praktijk op, maar zijn hart lag niet bij de advocatuur. Zijn grootste liefde, blijkt uit een brief aan Heinsius, school in de academische studie. In zijn vrije tijd verdiepte hij zich in geschiedenis, letteren en het recht. In het laatste zou De Groot zelf geschiedenis schrijven.

In 1607 klom De Groot op tot advocaat-fiscaal, een belangrijke positie waarbij hij als verdediger van de belan-

Hugo de Groot
(1583-1645)

gen van de overheid handelde in fiscale en strafzaken. Daarnaast schreef hij in opdracht van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) aan een juridisch werk dat de handelsmonopoliën van Spanje en Portugal moest ondergraven. De twee grootmachten hadden de wereldzeeën onder elkaar verdeeld en De Groot stelde daar de vrijheid van de zee tegenover: 'De zee kan nimmer een artikel van koophandel, en derhalve ook geen artikel van eigendom zijn.' In 1609 werd zijn *Mare Liberum* (vrije zee) gepubliceerd en nog altijd gelden De Groots ideeën in wat nu internationale wateren heten.

Niet lang na zijn aanstelling maakte Grotius een kapitale fout. De jonge Republiek der Verenigde Nederlanden werd verscheurd door een calvinistische controverse. De volgelingen van ene Arminius geloofden dat God de mens enige vrije wil had gegund. De volgelingen van Gomarus geloofden dat alles door God was voorbeschikt. De Groot wilde zich als mediator opstellen en riep de gomaristen in navolging van landsadvocaat Johan van Oldenbarnevelt op tot tolerantie.

Alleen, Van Oldenbarnevelt stelde dat de arminianen de tolerantie desnoods met geweld mochten afdwingen

waardoor milities werden uitgeroepen. Dat was weer tegen het zere been van prins Maurits die een burgeroorlog vreesde. De landsadvocaat en andere regenten, onder wie Grotius, werden gevangengenomen. De Groot werd veroordeeld tot levenslang, uit te zitten in Slot Loevestein. Na drie jaar ontsnapte hij in een boekenkist en vluchtte naar Parijs.

De Groot was 'zwaarmoedig' schreef hij vanuit Frankrijk, maar dat weerhield hem er niet van om in 1625 een nieuw rechtswetenschappelijk meesterwerk te schrijven: *De iure belli ac pacis* (Over het recht van oorlog en vrede). De Groot vond dat het godsdienstige geweld het best kan worden beteugeld met wetten: 'Wie gezag aan wetten geeft, gaat samen met God, wie gezag aan mensen geeft gaat met het beest.' Hij formuleerde waarden die, ongeacht godsdienst, voor ieder individu gelden. Waarden als het recht op leven, het recht op levensonderhoud en – belangrijk met het oog op religie – het recht op gewetensvrijheid. De Groots boek gold als baanbrekend. Hij legde met zijn ideeën de grondslag van het volkenrecht. Maar in het oorlogvoerende Europa zaten weinigen op zijn visie te wachten. Pas in de tweede helft van de zeventiende eeuw volgde erkenning. De Groot zelf maakte dat niet meer mee. In 1645, na een verkoudheid als gevolg van een schipbreuk, overleed hij onderweg van Zweden naar Parijs. Naar verluidt waren zijn laatste woorden: 'Door veel te begrijpen heb ik niets bereikt.'

1700 Hugo de Groot (1583-1645) Joannes van Linden (1756-1835) Pieter Paulus Schimmelpenninck (1761-1825) Rutger Jan Maanen (1769-1846) C.F. van Meijer (1780-1834) Jonas Daniël Meijer (1780-1834) Tobias Asser (1838-1913) Nicolaas de Brauw (1849-1919) Engelbert Fruin (1869-1945) Thom Jelles Troelstra (1860-1930) Pieter Adolphine Eduardina Kok (1879-1928) Johannes Ali Visser (1880-1954) Ali Visser (1893-1979) G.W. van der Doorn (1894-1972) Pieter Willem van Doorne (1896-1971) Hendrik Mulderije (1896-1970) Otto Verpaalen (1912-1991)

Foto: Shutterstock

Lachen om te winnen

Humor en het werk van de advocaat. Het is geen vanzelfsprekende combinatie. Maar hoe kunnen advocaten humor toch inzetten, bijvoorbeeld in de rechtszaal?

Iris Böhm

Afgelopen september ging het mis op het jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten. De maaksters van het televisieprogramma *Toren C* verzorgden het afsluitende cabaret, maar dat viel niet bij iedereen goed. Voorzitter van de Raad van Advies van de Orde Thom de Graaf werd als 'vrijwilliger' het podium op geroepen en kreeg een rol als buikspreekpop, maar de dames gingen te ver en De Graaf verliet vroegtijdig het podium.

Stand-upcomedian Jeroen Pater geeft vaardigheidstrainingen (onder meer presentatieskills) aan advocaten in opleiding, vanuit zijn psychologieachtergrond. Hij haalt dit pijnlijke voorbeeld aan om aan te geven dat je je bij het gebruik van humor altijd bewust moet zijn van je publiek. 'Wat ging er fout? De maaksters van *Toren C* verscholen zich achter hun creatieve vrijheid. Maar als je wordt ingehuurd, dan is je creatieve

vrijheid beperkter.' Pater: 'Probeer eens te reflecteren, denk ik dan. Ik voel feilloos aan waar de grens ligt. Dat moet je als advocaat ook hebben, tot hoe ver kun je gaan bij een rechter? Dat leer je alleen maar door het heel vaak te doen.'

De rechter zelf gaat ook wel eens te ver met zijn gevoel voor humor. Zo werd in 2012 (ECLI:NL:RBMAA:2012:BX3771) een rechter in Maastricht met succes gewraakt omdat hij tijdens een boedelscheidingsprocedure grappen had gemaakt die door de mannelijke partij niet werden gewaardeerd. Zijn ex-vrouw lachte er hartelijk om. Dit wil overigens niet zeggen dat humor niet is geoorloofd. Dat blijkt uit jurisprudentie van een strafzaak in Utrecht, waarin een wrakingsverzoek niet gehonoreerd werd (ECLI:NL:RBUTR:2011:BQ1113). De verdachte, die terechtstond voor diefstal met geweld, bekeek foto's in het rechtbankdossier. De rechter, die door de deur

van de zaal keek, vroeg 'grappend' aan de officier van justitie of deze erop toe wilde zien dat er geen stukken uit het dossier verdwenen. Er werd geoordeeld dat het van belang was dat, 'ook bij de behandeling van (ernstige) strafzaken, in de communicatie tussen de daarbij betrokken professionals, onder wie de rechter, ruimte bestaat om, als zich daartoe de gelegenheid voordoet, elkaar met een zekere luchtigheid te bejegenen. Humor kan daarbij een nuttige, want relativerende functie vervullen'.

Het feit dat Pater behalve psycholoog vooral *comedian* is, maakt dat hij zich na al die jaren trainen kan inleven in de rol van advocaat bij bijvoorbeeld het houden van een pleidooi. 'Het resultaat van *comedy* is anders, maar de vorm is hetzelfde: aandacht vasthouden. Als je op het podium staat, krijg je direct terug of je de aandacht nog hebt van je publiek.' Zo werkt het ook in de rechtbank vol-

Werkt humor?

Wat vinden advocaten van de tips van opleider Jeroen Pater?

INEZ WESKI: 'Ga in elk geval nooit van tevoren een "grapje" verwerken. Dat valt meestal dood tussen de zinnen en zal mogelijk slechts plaatsvervangende schaamte of zelfs agressie veroorzaken. Humor komt ongepland op meestal de juiste momenten voor alle aanwezigen in de zittingszaal en is elders gewoon afwezig.'

Men kan niet in halfslaap overtuigen, niet murmelend vrijspraak of begrip bepleiten. Er moeten voor een overtuigend betoog zelfs allerlei niveaus van spanning zijn ingebouwd. De luisteraar moet als het ware in de loop van het betoog meegevoerd willen worden in de dan gedeelde en dan logische weg naar de conclusie. Nog net geen hypnose als het ware.'

THEO HIDDEMA zoekt altijd de vrolijke noot, zegt hij. Maar, 'dit soort tips zijn zinloos. Het is simpel: een advocaat moet op de toppen van zijn kunnen presteren en legt zijn hele ziel en

zaligheid in zijn betoog. En je ziel en zaligheid zijn geheel verbonden met je eigen persoonlijkheid en die is weer gebaseerd op levenservaring en je genen. Dat valt niet te vatten in voor iedereen toepasbare tips. Ik kan elke keer weer anders pleiten, dat is afhankelijk van de stemming en het humeur op de zitting en hoe rechters en officieren op je reageren. Je moet ze wel een beetje kietelen. Je gaat er intuïtief op af.'

GERARD SPONG: 'De opening mag ook best op schrift zijn. En je moet niet proberen bij de eerste zin al de grappige paljas uit te hangen. Je

moet humor niet al te overvloedig gebruiken, maar bijvoorbeeld op een moment dat de aandacht dreigt te verslappen.

Ik bereid me goed voor, neem geen laptop mee, zodat ik goed kan luisteren en alles op me in kan laten werken en dan, waar nodig, al improviserend kan reageren. Als je je goed voorbereidt, kun je juridisch niet voor verrassingen komen te staan. Door goed te luisteren en door de kennis die je hebt, kun je meestal wel het juiste argument vinden om goed te reageren. En als het kan, met een vleugje humor.'

gens Pater. 'Als je eenmaal in de rechtbank bent aangekomen, is het ieder voor zich. Focus op de rechter en doe alsof je de belangrijkste zaak van het jaar behandelt, elke keer opnieuw. Humor heeft zin, mits goed gebruikt. Humor kan iemand ontvankelijker maken voor je verhaal. Maar het moet niet sarcastisch zijn, bedenk dat je wellicht nog met de andere partij de gang op moet om te onderhandelen. Het gebruik van humor moet wel bij je passen; de oom die standaard om middernacht op een feestje moppen gaat tappen, die kan dat dus niet.'

Jeroen Pater somt vijf tips op die hij beginnend advocaten leert: 1) Wees intern gemotiveerd. Wees geen *pleaser*,

maar speel en vertel een verhaal waar je zelf voor honderd procent achter staat. Neem je publiek mee in jouw wereldverhaal. 2) Blijf continu contact houden met je publiek (de rechtbank). Observeer je toehoorders en pas de vorm, het tempo of het gedrag aan als je merkt dat de aandacht verslapt. 3) Ken je opening (het begin) uit je hoofd. 4) Accepteer je spanning, maar communiceer die niet. 5) Improviseren is luisteren en reageren. Herhaal desnoods wat de ander gezegd/gevraagd heeft. Pater is erg te spreken over de jonge advocaten die hij opleidt. 'Het zijn gemotiveerde, ambitieuze *high professionals*. De meeste advocaten zijn kritisch, scherp en willen zichzelf verbeteren.'

Uiteraard is er in de opleiding genoeg ruimte voor verbetering. Pater spreekt echter liever van 'ontwikkelpunten'. 'Dat zit bij het pleiten dan vooral in de manier van presenteren; niet zomaar vanaf papier voorlezen, maar daadwerkelijk presenteren.' Sommigen richten zich té veel op de inhoud, volgens Pater. 'En er kan bovendien nog wel gelet worden op de variatie in stemgebruik, zoals intonatie, volume, tempo en af en toe een pauze laten vallen.' Dat alles vereist oefening. Hij onderstreept het belang van kritisch je eigen optreden beoordelen. 'Je moet een reflecterend vermogen hebben. Maar ik ga er vanuit dat elke advocaat dat heeft. Anders moet je niet aan dit vak beginnen.'

advertenties

mr H.L. van Lookeren Campagne cassatieadvocaat

- cassatie-quick scan (eisend en verwerend)
  - cassatieadvies (uitgebreid, eisend en verwerend)
  - second opinions (eisend en verwerend)
  - cassatieprocedures (eisend en verwerend)
- uiteraard in overleg met de zaaksadvocaat ook op toevoegingsbasis, waar mogelijk!

Postbus 91472
2509 EB Den Haag
tel: (070) 383.67.80, fax: (070) 385.52.77
info@hlvanlookeren.demon.nl
<http://www.advocatenkantoorvlc.nl/>

CASSATIE
IN CIVIELE ZAKEN
AantjesZevenberg ADVOCATEN

Mr K. Aantjes tel. 070 – 390 62 60
aantjes@ aantjeszevenberg.nl

ONS TRAININGSAANBOD:

TRAINING ADVANCED NEGOTIATIONS DOOR LINDA NETSCH (HARVARD LAW SCHOOL)

26 en 27 november 2014, Amsterdam

Iedereen onderhandelt. Doorgaans op intuïtie en dikwijls met wisselend succes. De mate van dit succes is niet alleen afhankelijk van de manier van communiceren tijdens de onderhandelingen, ook bij de voorbereiding is het van groot belang inzicht te hebben in conflicten en onderlinge communicatieprocessen. In deze training krijgt u door theorie, oefening en feedback de vaardigheden aangereikt om onderhandelingen zo te laten verlopen dat u het beste resultaat voor uzelf en/of uw cliënt bereikt.

BEROEPSOPLEIDING TOT ADR SPECIALIST/LEGAL MEDIATOR

Start voorjaar 2015, Amsterdam

Met de beroepsopleiding van het Amsterdams ADR Instituut kiest u voor een brede opleiding waarin u wordt geschoold in onderhandelen, mediation en partijbegeleiding. Naast theorie en het aanleren van praktische vaardigheden besteden wij veel aandacht aan de ontwikkeling van uw attitude in het omgaan met conflicten. 21 daagse allround Beroepsopleiding. Academisch werkniveau met minimaal 5 jaar werkervaring.

het
amsterdams
adr instituut

Voor meer informatie
en inschrijving:

Telefoon: 020-525 37 49

E-mail: adr-fdr@uva.nl

www.adrinstituut.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.

Postbus 619, 7550 AP HENGELO

Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijnadvocaten.nl

BLANKESTIJN
ADVOCATEN RECHTSANWÄLTIN L.L.P.

GEZOCHT "LIKE-MINDED" ADVOCaat VOOR EEN KLEIN KANTOOR IN DE HOOFDSTAD

Flexibel, enthousiast, creatief en ambitieus zijn de eigenschappen, die de advocaat waarnaar wij op zoek zijn, kenmerken.

Wil jij de volgende stap maken in je carrière en heb je al bewezen leiding te kunnen geven aan collega's? Dan hebben wij voor jou de uitdaging!

Met een klein team van talentvolle advocaten zijn we hard op weg om onze organisatie aan te passen aan de nieuwe werkelijkheid in de advocatuur.

Is ondernemingsrecht jouw specialisatie en "Liked" het je wat om je bij ons aan te sluiten? Stuur dan je CV voor 1 december a.s. naar sdu.advertieren@sdu.nl o.v.v. nr. 4588 en stel je vragen in je begeleidende introductiebrief.

We gaan er van uit dat je – gezien de gevraagde kwalificaties – minimaal 7 jaar ervaring hebt.

TOGA
atelier
S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

Voering in vele kleuren leverbaar

www.toga-atelierschout.nl

info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30
zaterdag op afspraak

Schadevergoeding: zaakschade

Uitgangspunt is dat zaakschades 'abstract' worden vastgesteld. Maar waar wordt dan eigenlijk van geabstraheerd? En hoe zit het met 'objectief' en 'subjectief'?

Frans van Velsen¹

Er wordt nogal eens gesproken over concrete en abstracte schade. Dat is onzin: schade is schade. Het onderscheid zit in de wijze waarop de omvang wordt vastgesteld. Hoofddregel van het schadevergoedingsrecht is dat het concreet gebeurt: de schade zoals die door de benadeelde daadwerkelijk is geleden, rekening houdend met alle bijzonderheden van het geval. Bij sommige schade-posten kunnen er echter redenen zijn om van bepaalde bijzonderheden te abstraheren. Het sterkste voorbeeld is schade die het gevolg is van vertraagde betaling. Die bestaat alleen uit de wettelijke rente. Hoe groot zo'n schade in het concrete geval is, doet er dus niet toe, daarvan wordt nu juist geabstraheerd.

Bij zaakschades ontstonden vroeger wel discussies wanneer de benadeelde de schade in eigen bedrijf had hersteld. Het argument was dan dat het arbeidsloon geen schade opleverde 'omdat het personeel toch al moest worden betaald'. Dat dreigde dan te verzanden in de vraag of men voor het reparatiewerk 'ander werk had moeten laten liggen'. Om dat te ontgaan stelde de benadeelde dan maar dat er extra personeel werd aangehouden om in voorkomende gevallen schades te kunnen herstellen. Een redenering dus van het type 'reservelocomotief';² maar dan toegepast op personeel. Aan die onzinnige situatie is in 1961 door de Hoge Raad een einde gemaakt met het arrest-Staat/Knebel,³ het standaardarrest voor de

abstracte schadevaststelling bij zaakschades.⁴ Overwogen werd dat de eigenaar de schade niet pas lijdt bij het herstel van de zaak, maar al meteen bij de beschadiging. Op dat moment vermindert immers de waarde en daarmee het vermogen van de eigenaar. Het arrest gaf vier hoofdregels, die in latere arresten zijn uitgewerkt en die grotendeels in het huidige BW zijn terug te vinden:

1. bij zaaksbeschadiging ontstaat onmiddellijk een waardevermindering;⁵
2. de schadevergoeding belooft ten minste die waardevermindering;
3. als herstel mogelijk en verantwoord is, dan is de waardevermindering in het algemeen gelijk aan de naar objectieve maatstaven berekende herstelkosten: wat een bekwaam reparateur ervoor zou rekenen;
4. bij herstel in eigen bedrijf geldt dezelfde maatstaf en wordt de arbeid dus objectief gewaardeerd: de kosten van een bekwaam reparateur. De zelfhersteller hoeft dus niet tegen kostprijs te werken, maar mag een marktconform tarief hanteren.

Bij hetzelfde schadevooral zal vaak de ene schadepost concreet en de andere abstract (denk aan de wettelijke rente) worden vastgesteld. Bij abstracte vaststelling moet goed in het oog worden gehouden waarvan nu eigenlijk wordt geabstraheerd. Bij zaakschade is dat: van

het daadwerkelijke herstel. Er wordt alleen vastgesteld hoeveel het herstel naar objectieve maatstaven zou kosten en dat geldt als waardevermindering van de zaak. De benadeelde heeft ten minste recht op vergoeding daarvan, ook als er niet volledig of helemaal niet wordt gerepareerd (en de benadeelde de schadevergoeding bijvoorbeeld aan een vakantie zou besteden). Om de terminologie helder te houden: de abstracte schadevaststelling brengt dus in het algemeen mee dat de reparatiekosten *objectief* worden berekend.

Recent heeft de Hoge Raad de abstracte vaststelling van zaakschades weer eens nadrukkelijk bevestigd in een zaak waarin een leasemaatschappij haar auto-schades objectief liet taxeren (met het computerprogramma AUDATEX) maar dan ergens met korting liet repareren en zo – in zekere zin – aan de eigen schades verdiende. Dit werd toegelaten.⁶

Er is wel een ondergrens aan de abstracte vaststelling van zaakschade: er kan niet worden geabstraheerd van een gewijzigde bestemming van de zaak: bij een meerstoel (een in het water geplaatste constructie om een schip aan te meren) die niet meer als zodanig in gebruik is, kan de veroorzaakte schade niet worden begroot op de kosten van herstel 'als meerstoel'. Evenmin kan worden geabstraheerd van de omstandigheid dat er in werkelijkheid geen schade is geleden: als productieuitval door leidingschade niet tot minderopbrengst leidt, is er geen schade (ENCI/Lindelauf).⁷

1 Advocaat te Haarlem. Dit artikel is een (deel)bewerking van diens annotatie, vermeld in voetnoot 6.

2 HR 31 maart 1950, NJ 1950/592, m.nt. Ph.A.N. Houwing (RTM/Eijsbouts).

3 HR 16 juni 1961, NJ 1961/444, m.nt. L.E.H. Rutten (Staat/Knebel; PTT-kabel).

4 Hierover uitvoerig: F.J. van Velsen, *Aansprakelijkheid bij leidingschades* (diss. Delft); Monografieën Bouwrecht, nr. 33, Den Haag: Stichting Instituut voor Bouwrecht 2011.

5 De vordering is op dat moment al opeisbaar en de wettelijke rente loopt dus meteen: HR 12 april 1985, NJ 1985/625 (Staat/Van Driel). De Hoge Raad anticepeerde hiermee op het huidige BW, artikel 6:83.

6 HR 26 oktober: ECLI:NL:PHR:2012:BX0357; AVE25 2013, 8 m.nt. F.J. van Velsen (Reaal/Athlon).

7 HR 20 september 1985, NJ 1986, 211 resp. HR 18 april 1986, NJ 1986, 567.

Pak nu die 50 euro korting!

Was een collega u voor?

Geen paniek, u gaat naar
sducommentaar.nl/webshop en
voert de volgende kortingscode in:
Advocatenblad

Nieuwe tijden vragen om nieuwe standaardwerken.

Probeer Sdu Commentaar eens uit naast uw gebruikelijke bronnen. U ervaart zelf de voordelen. Het gemak. Een nieuwe kijk op de zaak. Bereid u voor, verdiep uzelf, wees een stap voor met Sdu Commentaar.

En bevalt het niet? Niet goed, geld terug.*

*binnen een maand na aankoop

Kijk op sducommentaar.nl/webshop
voor alle titels van Sdu Commentaar.

Bestel online met kortingscode **Advocatenblad**
in uw winkelwagentje om gebruik te maken van
de 50 euro korting. Of stuur de bijgevoegde
antwoordkaart ingevuld retour.

Sdu oprecht
de beste
keuze

ORDEBERICHTEN

Nieuwe regels advocatuur

Per 1 januari 2015 krijgen advocaten te maken met nieuwe regelgeving. De Wet positie en toezicht advocatuur treedt op die datum in werking. Deze wet wijzigt onder andere het toezichtstelsel en het tuchtrecht. Ook zullen de kernwaarden van de advocatuur en de geheimhoudingsplicht worden vastgelegd in de Advocatenwet. Daarnaast is vanaf begin volgend jaar

waarschijnlijk de vernieuwde Orde-regelgeving van kracht. De huidige twaalf verordeningen en alle regelingen en reglementen van de Orde zijn samengevoegd in één nieuwe verordening. De conceptverordening, die is aangepast na consultaties, zal op 4 december aanstaande ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college van afgevaardigden.

Welke veranderingen precies zullen worden doorgevoerd en wat dit betekent voor uw praktijk leest u onder andere in de speciale nieuwsbrief 'Nieuwe regelgeving voor de advocatuur'. De Orde stuurt advocaten deze nieuwsbrief in de aanloop naar 2015. De nieuwsbrieven en andere actuele informatie over de nieuwe regels kunt u nalezen op www.advocatenorde.nl.

Gerbrandydebat

Het Gerbrandydebat is inmiddels een begrip in Den Haag. Jaarlijks biedt de Nederlandse Orde van Advocaten politici en advocaten een podium om te debatteren over actuele onderwerpen op het snijvlak van politiek en advocatuur. Ook dit jaar kunt u weer rekenen op spraakmakende discussies over privacy versus veiligheid en de veranderingen in het strafprocesrecht. Debaters zijn onder anderen: Inez Weski, Ard van der Steur, Britta

Böhler en Rob van der Hoeven. Ferry Mingelen leidt het debat.

Datum: Dinsdag 11 november 2014

Tijdstip: 18.00-19.30 uur (inloop 17.30 uur)

Locatie: Sociëteit de Witte op het Plein in Den Haag

Wilt u erbij zijn als toehoorder, stuur dan een kort bericht onder vermelding van 'aanmelding Gerbrandydebat' naar a.rolfvondenbaumen@advocatenorde.nl. Het aantal plaatsen is beperkt, dus meld u snel aan.

Balieplus B.V.

De Stichting Service-Organisatie voor Advocaten heeft haar aandelen in Balieplus B.V. verkocht. De stichting wordt opgeheven, waardoor de Orde geen rol (meer) heeft in de stichting en de vennootschap. Balieplus B.V. zet de producten en diensten ter ondersteuning van advocaten en kantoren zelfstandig en onverminderd servicegericht voort.

@ADVOCATENORDE

Zojuist constructief overleg gehad met de landelijk deken en directeur van @Advocatenorde. Veel thema's gemeenschappelijk en beider belang
- Leo de Boer, Directeur Verbond van Verzekeraars

Pluimpje aan de @Advocatenorde, @het CP0 en @Dialogue BV voor het #webinar over het tentamen voor de @Advocatenop!! Werkt puik.
- Niek van de Pasch, advocaat

Sessie 'Woudschoten in 1 uur' was erg goed & leuk bij congres @Advocatenorde. Nu quiz patroons vs. stagiaires
- Donatello Piras, Nederlands Debat Instituut/Speakers Academy

Ben erbij vandaag! #aandeorde vandaag: de rechtsstaat in recessie bij het jaarcongres van @Advocatenorde <http://t.co/68XBMr9N0h>
- Maria van de Schepop, Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR)

COLOFON

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse Orde van Advocaten

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten. De Orde verzorgt de rubrieken Van de Orde, Geschillencommissie, Tuchtrect, Transfers en de column Ten slotte van de landelijk deken.

Samenstelling Algemene Raad Nederlandse Orde van Advocaten

- Walter Hendriksen (algemeen deken)
- Bart van Tongeren (plaatsvervangend deken)
- Hans Vogels
- Marjan van der List
- Bert Fibbe
- Bernard de Leest

Bureau van de Orde

Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
KvK-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk

helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse Orde van Advocaten

Facebook

Nederlandse Orde van Advocaten

TRANSFERS

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

TERUG NAAR HET NOORDEN

Sietske Sikkema (26) zat op haar plek bij het middelgrote kantoor in Harderwijk waar ze haar advocaatstage volgde, maar kon niet om de vacature bij haar nieuwe kantoor De Haan Advocaten & Notarissen in Leeuwarden heen. 'Ik ben opgegroeid in een dorpje net buiten Leeuwarden en wilde graag terug. Mijn ouders en vrienden wonen hier. Dat ik Fries spreek, is een plus: sommige cliënten hebben een voorkeur voor een Friestalige advocaat. Mijn specialisatie blijft familie- en erfrecht; ik vind het fijn om met mensen te werken en veel zittingen te doen.'

INTERNATIONALE AMBITIES

Per 6 oktober begon **Wouter Jongen** (32) als partner bij Hogan Lovells in Amsterdam, dat net als zijn vorige kantoor Freshfields Bruckhaus Deringer internationaal opereert. 'Bij Hogan Lovells werken ruim 2500 advocaten, vanuit ruim veertig vestigingen over de hele wereld. Zij hebben ambitieuze internationale groeiplannen, waar ik als advocaat en solicitor in de banking & finance-praktijk graag onderdeel van wil uitmaken. De leuke mensen, mogelijkheden en ambities van het kantoor trokken me aan – en ik werk nu aan de Keizersgracht, wat natuurlijk een van de mooiste plekken van de stad is.'

NAAR ANDER KANTOOR

Appelman, mr. M.P.J.: Appelman Advocaten te Purmerend

Boluk, mr. B.: Van der Kooij Besters Advocaten te Amsterdam

Broek, mr. E.J.V.T. van den: Legal Experience Advocaten N.V. te Den Bosch

Brouwer, mw. mr. B.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Amsterdam

Demper, mw. mr. S.N.: Loyens & Loeff N.V. te London

Dierx, mr. L.H.: Advocatenkantoor Kempen te Geleen

Dingenen, mw. mr. S.C.G.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Dreimuller, mw. mr. B.C.: Ashurst LLP te London

Duurtsma, mr. M.: Advocatenkantoor Bosman te Arnhem

Feitsma-Dordregter, mw. mr. G.A.L.: Buren N.V. te Den Haag

Frerichs, mr. P.H.: Griph law & tax te Amsterdam

Goedgebure, mr. H.: Advocatenkantoor Visser te Breda

Groenewegen, mw. mr. E.P.: Wessel Tideman & Sassen Advocaten te Den Haag

Groot, mr. R.R. de: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Guner, mw. Mr. F.: Vogelaar Bosch Spijger Advocaten te 's-Gravenzande

Hagelstein, mr. C.T.: NautaDutilh N.V. te London

Hazenberg, mw. mr. L.D.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede

Hendriks, mr. P.T.P.: Lexsigma Advocaten te Amsterdam

Hennevelt, mr. H.P. Th.: Shell International B.V. te Rijswijk ZH

Hoboken, mr. S.H.: Hoboken Advocaten te Rotterdam

Holthe tot Echten, mw. mr. A.M.J. van: BarentsKrans N.V. te Den Haag

Houwers, mw. mr. H.: JPR Advocaten te Doetinchem

Huisman, mr. P.T.: Huisman Advocatenkantoor te Groningen

Issa, mw. mr. M.: Struycken Advocaten te Amsterdam

Jong, mw. mr. I.Y.: Griph law & tax te Amsterdam

Jongen, mr. W.J.H.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam

Kalk, mw. mr. J.G.: JPR Advocaten te Doetinchem

Keizer, mr. A.: Allen & Overy LLP te Amsterdam

Kemseke, mw. mr. E.M.R.: Advocatenkantoor Claase te Terneuzen

Klingenberg, mr. H.H.L.: Van Doorne N.V. te Amsterdam

Klappe, mw. mr. A.W.T.: Ausma De Jong Advocaten te Utrecht

Kloprogge, mr. R.J.: Stibbe te New York

Kroeze, mr. K.J.J.: Daniels Huisman Advocaten te Almelo

Kruidenier, mw. mr. L.F.: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam

Kuijpers, mw. mr. L.A.J.: Osborne Clarke N.V. te Amsterdam

Labour, mw. mr. R.E.: Finnius Advocaten B.V. te Amsterdam

Lastochkina, mw. mr. J.: Bird & Bird LLP te Den Haag

Lems, mw. mr. I.M.: Loyens & Loeff N.V. te Rotterdam

Leeuwen, mr. X.D. van: NautaDutilh N.V. te Amsterdam

Martius, mr. H.P.A.J.: Delta Lloyd te Amsterdam

Meggouh, mw. mr. K.: Norton Rose Fulbright LLP te London

Mels, mw. mr. K.: Abma Schreurs Advocaten te Amsterdam

Mertens, mw. mr. E.I.: DAAN Advocatuur B.V. te Arnhem

Mulders, mw. mr. L.A.: Abma Schreurs Advocaten te

Purmerend
Oostlander-Vos, mw. mr. A.K.: Oostlander/Verhoeven Advocaten & Mediators

Oostenbrink, mr. J.: Weidema van Tol te Badhoevedorp

Panholzer, mr. F.T.: Advocatenkantoor De Binnenstad te Amsterdam

Pennen, mw. mr. J.I.: Stibbe N.V. te Amsterdam

Poole, mw. mr. A.J.J. le: Unigarant N.V. te Hoogeveen

Posthuma, mw. mr. C.P.: Ploum Lodder Princen te Rotterdam

Rauh, mr. J.W.: ACS Legal te Heerlen

Ramsanjhal, mr. S.: Stibbe N.V. te Amsterdam

Ravenhorst, mr. H.J. van: De Brauw Blackstone Westbroek, Singapore Pte. Ltd. te Singapore

Ree, mr. L. van der: Hanze advocaat te Groningen

Ridder, mr. B.J.: Workx advocaten te Amsterdam

Ritzema, mw. mr. L.: Banning N.V. te Den Bosch

Roosjen, mr. R.R.E.: Van Diepen Van der Kroef

Advocaten te Amsterdam

Sandelowsky, mr. E.R.G.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te New York

Schoenmakers, mw. mr. C.E.: NautaDutilh N.V. te Rotterdam

Schoor, mr. M. Schoor: Branbantse Meesters te Woensel

Sieben, mr. G.A.M.: VDB Advocaten Notarissen te Rosmalen

Sikkema, mw. mr. S.: De Haan Advocaten te Leeuwarden

Sluis, mw. mr. G.J.L. van der: Rijppaert & Peeters Advocaten te Oosterhout

Sluis, mr. C.N.: Noordam advocaten te Rotterdam

Smeenk, mw. mr. G.N.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Shanghai

Stegg, mr. R.W.K.: Stibbe N.V. te Amsterdam

November
2014

Straatsma, mw. mr. E.L.M.: Schyns Advocaten te Utrecht
Straus, mr. M.: Davids Advocaten B.V. te Amsterdam
Suttorp, mr. W.: Advocatenkantoor Van Gestel te Rotterdam
Veenman- van Leeuwen, mw. mr. W.C.T.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Velden, mw. mr. A.J.: Cleerdiën & Hamer Advocaten te Almere
Veninga, mr. J.: Tanger Advocaten te Alkmaar
Verrips, mr. S.H.: Houthoff Buruma te Brussel
Visscher, mr. X.: Van Schie Advocatuur B.V. te Schiphol-Rijk
Vlecken, mr. R.A.H.: Paulussen Advocaten N.V. te Maastricht
Vong, mr. D.: Wilschut Advocaten te Veghel
Voorberg, mw. mr. J.: Bouwman Van Dommelen Advocaten te Veenendaal
Wertwijn, mw. mr.: De Grave De Mönnink Spliet Advocaten te Amsterdam
Werf, mr. P.E. van der: Van der Hoef Advocaten te Burgum
Wiechers, mw. mr. H.M.: Wiechers Advocatuur te Hardenberg
Wijnakker, mw. mr. R.R.: Boulevard Heuvelink Advocaten te Arnhem
Wildenberg, mr. R.V. van den: Stam Reitsma Advocaten te Den Bosch
Wong, mr. Y.: Schyns Advocaten te Utrecht
Wolf, mr. R.A.: Steins Bisschop & Scheepel B.V. te Den Haag
Zweers, mr. M.E.: Advocatenkantoor De Binnenstad te Amsterdam

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

Advocatenkantoor Boukich
(mw. mr. F. Boukich te

Rotterdam)
Advocatenkantoor Dex Legal (mr. J.E.J. Jansen te Heemstede)
Advocatenkantoor Grosfeld (mw. mr. Y.I.B. Grosfeld te Breda)
Advocatenkantoor Iustificatio B.V. (mr. B.A.S. van Leeuwen te Rotterdam)
Advocatenkantoor Laura Janssen (mw. mr. L.J.M. Janssen te Amsterdam)
Advocatenkantoor Niemeijer (mw. mr. E.P. Niemeijer te Zutphen)
Advocatenkantoor Van Dam Ouwens (mw. mr. S.N.W. van Dam- Ouwens te Haarlem)
Advocatenkantoor Van der Ende (mw. mr. H. van der Ende te Venlo)
Advocatencoöperatie (mr. F. Hoppe te Baarn)
Art Legal (mw. mr. H.H.J. Verhagen te Amsterdam)
Avestia Advocatenkantoor (mw. mr. E. Yilmaz te Den Haag)
Blauw Advocatuur (mw. mr. M. Enneking-Vermeer te Vught)
Boumans & Partners Advocaten (mw. mr. C.E.L. Arets, mw. mr. L.Saritas te Maastricht)
Corporate Balance (mw. mr. A.A.E. Rietveld te Den Haag)
Dieteren Advocatuur (mw. mr. B.H.G. Dautzenberg-Dieteren te Sittard)
Enspigt B.V. (mw. mr. L.E.W. van den Bos, mr. L.C.J.M. Spigt te Amsterdam)
Frankfort Legal (mr. R. Frankfort te Haarlem)
Kappert Legal (mr. J.J. Kappert te Utrecht)
Keizer Ketwaru Nierop Van Megen Advocaten (mr. R.M.F.R. Ketwaru, mr. C.J. Nierop, mr. J.M. Keizer, mw. mr. M.C. van Megen te Amsterdam)
Kirkland & Ellis LLP (mr. R.P. Schrooten te New York)
Lagarigue Advocatuur (mr.

D.A.M. Lagarrigue te Den Bosch)
Langerak Van Roest Advocaten (mr. H.D.J. van Roest, mw. mr. A.Y. van Sermondt, mr. M.H.J. Langerak te Utrecht)
Maaswinkel Advocatuur B.V. (mr. R. Maaswinkel)
Mr. G. van Dam (mw. mr. G. van Dam te Amsterdam)
Mr. Hester van der Valk (mw. mr. H. van der Valk te Haarlem)
Mr. A.J.C. Linssen (mr. A.J.C. Linssen te Amstelveen)
Mr. E. van der Molen (mw. mr. E. van der Molen te Haarlem)
Pact Advocaten (mr. D.P. van den Bergh, mr. M.C.T. Burgers, mr. A.F. Bungener, mr. M.O. Klaassen, mr. A.M. Taytelbaum te Amsterdam)
Penn Bakker Advocaten (mr. D.M. Penn, mr. I. Bakker te Maastricht)
Roelofs & Drubbel (mr. S. Kökbugur te Den Haag)
Scope Advocaten (mw. mr. A.E. van Zoest, mw. mr. L.H.M. Eijpe te Bussum)
Spant Advocaten B.V. (mr. J.P.F.W. van Eijck te Eindhoven)
Thijssen Advocatuur (mw. mr. M.T.A. Thijssen te Nijmegen)
T-Legal (mr. R.S. The te Amsterdam)
Torn (mr. R.K. Torn te Amsterdam)
Transrapid Advocatuur (mw. mr. A. Seme te Zaandam)
Van Baaren Advocatuur (mr. P.C.A. van Baaren te Liempde)
Van der Eijk Advocatuur (mr. S. van der Eijk te Den Haag)
Van Eldik Advocatuur (mr. G.H.R. van Eldik te Heemstede)
Van Essen Legal (mw. mr. A.I.M. van Essen te Amsterdam)
Van Loo Van Riel Advocaten (mr. T. van Riel, mr. van Loo te Breda)
Van Sommeren (mw. mr. D.J.G.G. van Sommeren te Wamel)

EEN GEWELDIG BEROEP

Na zeven jaar in loondienst gewerkt te hebben, konkte de vrijheid van het ondernemerschap voor **Hiltje van der Ende** (32). Ze begon per 1 oktober haar eigen praktijk in Venlo, Advocatenkantoor Van der Ende. 'De afgelopen jaren heb ik me bij drie verschillende kantoren bijna uitsluitend beziggehouden met strafrecht en heb me daarmee nog geen dag verveeld. Met mijn eigen praktijk richt ik me dus ook op dit eneroverende rechtsgebied. Dat ik daarbij mijn eigen koers kan varen zonder gebonden te zijn aan beperkende kantooraangelegenheden, maakt elke werkdag geweldig.'

PERSOONLIJKE AANDACHT

Bij haar vorige werkgever, een klein advocatenkantoor in Nijmegen, was **Maïke Thijssen** (30) de enige advocate op het gebied van personen- en familierecht. Per 1 oktober begon ze in diezelfde stad Thijssen Advocatuur. 'Omdat ik al gewend was aan veel vrijheid en zelfstandigheid, voelde het niet als een sprong in het diepe. Wel nieuw is het ondernemerschap, waar ik me nu verder in kan ontwikkelen. Ik zit in een prachtig, oud pand op loopafstand van het station en wil me vooral onderscheiden in persoonlijke aandacht voor cliënten: ze worden gehoord en serieus genomen.'

Welten Advocatuur (mr. A.F.G. Welten te Veghel)

UIT DE PRAKTIJK

Aert, mw. mr. C.J. van Amsterdam 30-09-2014
Berg, mr. J.P.R. van den Amsterdam 01-10-2014
Boel, mw. mr. F.C. Den Haag 01-10-2014
Boer, mw. mr. W.B. de Amsterdam 01-10-2014
Boetje, mw. mr. J. Rotterdam 30-09-2014
Brakel, mw. mr. N.J.M. Den Haag 05-10-2014
Brouwer, mr. H. Groningen 01-10-2014
Bussel, mw. mr. E.J. van Tilburg 01-10-2014
Deliran, mw. mr. S. Den Haag 12-09-2014
Efferen, mw. mr. I.C.

Rotterdam 01-10-2014
Egmond, mw. mr. I. Van Utrecht 01-10-2014
Eilers, mr. B. Eindhoven 01-10-2014
Fioole, mr. A.J. Huizen 07-10-2014
Frieling, mr. K. Willemstad 01-10-2014
Gelder, mr. D. De Amsterdam 14-09-2014
Goeman, mr. M.S. Rotterdam 17-09-2014
Haan, mw. mr. M. Stadskanaal 04-09-2014
Hectors-Heeris, mw. mr. H.N. Breda 09-09-2014
Hoekman, mr. H.J. Stadskanaal 04-09-2014
Hulsenbeek, mr. S.A. van Amsterdam 01-10-2014
Ipenburg, mr. J. Utrecht 30-09-2014
Jansen, mr. J.I. Zeist 01-10-2014
Jepkema, mr. E.R. Groningen 26-09-2014

Jonkhart, mw. mr. G.C. Rotterdam 01-10-2014
Kelkensberg, mw. mr. L. Den Haag 01-10-2014
Klein Gunnewiek, mw. mr. K. Nijmegen 01-10-2014
Kokke, mw. mr. M.E. Amsterdam 01-10-2014
Kohne, mw. mr. E. Rotterdam 01-10-2014
Krans, mw. mr. H.M. Amsterdam 01-10-2014
Krijnen, mr. J.H. De Bilt 02-10-2014
Mehilal, mw. mr. M.S. Amsterdam 01-10-2014
Middelhoven, mw. mr. H.N. Amsterdam 01-10-2014
Minderhoud, mr. E.A. Amsterdam 01-10-2014
Munting, mr. J.P.M. Amsterdam 01-10-2014
Naalden, mr. J.C.J.G.M. Amsterdam 30-09-2014
Ofner, mr. W. Amsterdam 01-10-2014
Overbeek, mw. mr. H.D.

Haarlem 01-10-2014
Pfeiffer, mw. mr. M.P. Amsterdam 06-10-2014
Rijnhart, mr. M. Den Haag 30-09-2014
Rood, mw. mr. F.M.E. van 't Amsterdam 16-09-2014
Rop, mr. A.C. Den Haag 01-10-2014
Santing, mw. mr. M. Groningen 19-09-2014
Scheepers, mw. mr. A.C. Nijmegen 01-10-2014
Simpelaar, mw. mr. K.M. Goirle 07-10-2014
Smits, mw. mr. S.F.M. Eindhoven 03-10-2014
Teunissen, mw. mr. E.A. Nijmegen 01-10-2014
Thomassen, mw. mr. M.H.C. Eindhoven 03-10-2014
Toorenburg-Bovenkerk, mw. mr. S.L. Haarlem 17-09-2014
Uyar, mw. mr. Z. Amsterdam 01-10-2014
Verstraeten, mw. mr. E.H.C. Rotterdam 07-10-2014

Waal, mr. R. de Laren NH 01-10-2014
Weber, mw. mr. A.A.T. Utrecht 01-10-2014
Werner, mw. mr. A.A.T. Utrecht 01-10-2014
Weerd, mw. mr. C.T. de Groningen 08-09-2014
Weijand, mw. mr. M.M. Ede Gld 23-09-2014
Wijnberg, mw. mr. I.J.F. Amsterdam 01-10-2014

OVERLEDEN

Diepen, mr. P.T.M. van Uitgeest 26-07-2014
Enkelaar, mr. G.A.C. Amsterdam 09-02-2014
Gaalman, mr. A.A.B. Eindhoven 03-04-2014
Jong, mr. D. de Amsterdam 01-02-2014
Kooy, mw. mr. A.W. Amsterdam 09-10-2014

UITSPRAKEN

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Hester Uhlenbroek, Ed van Liere, Peter Drion, Harro Knijff, Carel Gaaf en Robert Sanders. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

NIET MEEWERKEN AAN TUCHTRECHTELIJK ONDERZOEK

- Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden, 22 november 2013, zaak nr. 109/12 en nr. 94/13, ECLI:NL:TADRARL:2013:18.
- Gedragsregel 37.
- Advocaat gebruikte niet de gelegenheid zich te laten vertegenwoordigen, dus wordt behandeling van dekenbezwaar niet aangehouden.

De deken controleerde als toezichthouder het gebruik van de derden-geldenrekening van mr. X. Dat leidde tot diverse afspraken tussen de deken en mr. X, die deze ondanks herhaalde

herinnering niet, althans slechts gedeeltelijk, nakwam. Bovendien handelde hij in strijd met de Verordening op de administratie en de financiële integriteit. Hij vroeg, ondanks herhaalde verzoeken daartoe, geen advocatenpas aan. Daardoor kon hij zijn individuele opgave en de kantooropgave inzake de controle op de naleving van de verordeningen niet digitaal bij de Orde van Advocaten bezorgen.

De deken diende een bezwaar in, en mr. X voerde daartegen geen verweer. Wel vroeg hij diverse malen in verband met gezondheidsproblemen om aanhouding van de behandeling door de raad. In verband daarmee werd aan mr. X medegedeeld dat hij een gemachtigde mocht aanwijzen, die ter zitting het woord voerde. Daar aan gaf mr. X geen gehoor.

De raad houdt de behandeling niet aan omdat het om dekenklachten gaat en de behandeling al diverse malen op verzoek van mr. X is aangehouden, terwijl mr. X niet van de gelegenheid gebruik heeft gemaakt zich te laten vertegenwoordigen. Hetgeen in de klachten is gesteld is niet weersproken en staat daarmee vast.

Klachten gegrond; voorwaardelijke schorsing voor één jaar, met een proeftijd van twee jaar.

TUCHTKLACHT TEGEN BESTUURDERS KANTOOR-BV

- Hof van Discipline, 17 februari 2014, 6732, zaak nr. 6732,

ECLI:NL:TAHVD:2014:60.

- Klacht tegen een advocatenkantoor dat de rechtsvorm van een bv heeft, is onvankeelbaar als klacht gericht tegen haar advocaat-bestuurders.

X Advocaten bv plaatste op haar website het *Woordenboek Juridische Terminologie en Politiejargon*, om de bekendheid van het kantoor bij potentiële cliënten te vergroten. Het kantoor deed dat zonder bronvermelding en zonder toestemming van de ontwerper van dat woordenboek. De ontwerper beklaagt zich over deze publicatie.

De klacht is gericht tegen 'X Advocaten'. Het tuchtrecht voor advocaten gaat uit van klachten over het handelen van een individuele advocaat. Kan deze klacht worden ontvangen?

Met de raad is het hof van oordeel dat indien het gedrag waarover wordt geklaagd alle leden van een maatschap kan worden aangerekend, de tegen de maatschap gerichte klacht kan worden ontvangen als gericht tegen de individuele leden van de maatschap (vgl. Hof van Discipline, 8 januari 2007, nr. 4520). Hetzelfde heeft te gelden indien het advocatenkantoor wordt gevoerd in de vorm van een besloten vennootschap. In dat geval wordt de klacht geacht te zijn gericht tegen de individuele (advocaat-)bestuurders van de besloten vennootschap.

Met de raad is het hof van oordeel dat de klacht gegrond is. Mr. Y heeft verklaard dat de bestuurders van de vennootschap na overleg met alle advocaten die in dienst van de vennootschap zijn, hebben besloten het woordenboek op de website van het kantoor te plaatsen. De beslissing waarover wordt geklaagd is dus door beide bestuurders genomen. De klacht tegen 'X Advocaten' kan daarom worden opgevat als een klacht die is gericht tegen de individuele bestuurders van de vennootschap (mrs. X en Y).

Omdat het woordenboek op eerste verzoek van klager van de website is verwijderd, wordt geen maatregel aan hen opgelegd.

ONVOLDENDE ONDERZOEK NAAR IDENTITEIT CLIËNT

- Raad van discipline Den Haag, 16 december 2013, zaak nrs. R.4226/13.133, ECLI:NL:TADRSGR:2013:158.
- Artikel 7 Vafi; Gedragsregel 6.
- Advocaat vergewiste zich onvoldoende van identiteit van 57 matrozen en van die van hun werkgever, die hun machtigingen per mail stuurde. De advocaat schond ook zijn geheimhoudingsplicht, door over de identiteit van

werkgever in strafrechtelijk verhoor te verklaren.

Een werkgever van 57 matrozen verzocht mr. X om strafrechtelijke bijstand om de dienstboekjes van de matrozen terug te krijgen. Het OM had de dienstboekjes in beslag genomen op verdenking van mensenhandel, en wilde ze alleen aan de rechthebbers afgeven. Daarop verstrekte mr. X 57 machtigingen. Het OM verdacht daarop mr. X ervan opzettelijk gebruik te maken van valse volmachten. Als verdachte verklaarde mr. X dat hij geen enkele keer contact had opgenomen met de matrozen, maar had vertrouwd op de deugdelijkheid van de machtigingen die een tussenpersoon hem gescand per e-mail had toegestuurd.

De deken diende vervolgens ambtshalve een klacht in, inhoudend dat mr. X in strijd handelde met artikel 7 lid 1 en 2 Vafi, zich ten onrechte bij het OM stelde als gemachtigde van de matrozen en zijn geheimhoudingsplicht schond.

De raad stelt vast dat mr. X geen onderzoek heeft gedaan naar de identiteit van de tussenpersoon (de directeur van de werkgever) die bij hem op kantoor is geweest. Evenmin heeft hij voldoende onderzoek gedaan naar de identiteit van de matrozen. Ook indien de werkgever als cliënt dient te worden bestempeld, heeft mr. X zich onvoldoende vergewist van de identiteit van de directeur.

Mr. X had, juist nu hij geen rechtstreeks contact met de matrozen had, uiterste zorgvuldigheid moeten betrachten bij het beoordelen van de juistheid van de aan hem verstrekte machtigingen. Door het nalaten van die controle heeft hij zich bediend van machtigingen waarvan niet kan worden vastgesteld dat deze zijn verstrekt door de matrozen.

Mr. X heeft tijdens het verhoor meegedeeld van wie hij de machtigingen had verkregen. Door deze persoon bij naam te noemen, heeft mr. X hem geïncrimineerd. Vaststaat

dat de naam van deze persoon aan mr. X bekend is geworden in het kader van de zaak van de matrozen die hij in behandeling had. Het betrof daarmee volgens de raad informatie die direct met de zaak verband hield en die derhalve volledig onder de geheimhoudingsverplichting van mr. X viel.

De raad acht de tekortkomingen bij het vaststellen van de identiteit van de cliënten en de tussenpersoon ernstig en oordeelt dat mr. X zijn geheimhoudingsverplichting, een van de kernwaarden, heeft geschonden.

Klacht gegrond; voorwaardelijke schorsing voor twee weken.

TAAK DEKEN BIJ DELEGATIE KLACHT-BEHANDELING

- Raad van discipline Arnhem-Leeuwarden, 9 september 2013, zaak nr. 12-54a, ECLI:NL:TADRARN:2013:77.
- Artikel 46c lid 3 Advocatenwet.
- Deken moet bij delegatie van klachtbehandeling de voortgang bewaken.

Klager diende eind 2009 een klacht bij de deken in tegen mr. Y. De deken liet op 4 februari 2010 aan klager en mr. Y weten dat de behandeling op grond van artikel 46c lid 3 Advocatenwet was gedelegeerd aan een ander lid van de raad van toezicht. Ondanks herhaalde rappels vernam hij niet van dat lid, reden waarom klager zich op 19 september 2011 tot de deken wendde. Ook deze reageerde niet, waarna klager hem op 24 oktober 2011 rappelleerde. De volgende dag bood de deken excuses aan en deelde hij mee de kwestie met het betrokken lid van de raad van toezicht te zullen bespreken. Telefonisch zegde dit lid klager op 27 oktober 2011 toe dat de klachtbehandeling zou worden voortgezet. Op 16 februari 2012 berichtte klager de deken dat hij nog

niets had vernomen. Op 22 februari 2012 liet de deken weten dat hij de behandeling aan zich trok.

Klager beklagt zich erover dat de deken de klacht tegen mr. Y. bewust heeft laten liggen en als deken heeft nagelaten de voortgang van de klachtbehandeling te bewaken.

De raad oordeelt dat een tuchtrechtelijk verwijt mogelijk is als een advocaat zich in een andere hoedanigheid zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad. Omdat de wijze waarop het dekenonderzoek naar een klacht plaatsvindt in de Advocatenwet niet is geregeld, komt de deken daarbij een grote vrijheid toe (Hof van Discipline 10 januari 2011, nr. 5637): zijn handelen wordt marginaal getoetst. Heeft de deken in redelijkheid tot de inrichting van zijn onderzoek kunnen komen?

Na de delegatie van de behandeling van de klacht heeft de deken geen inhoudelijke bemoeienis met de klacht gehad. Gelet op de uit de Advocatenwet voortvloeiende delegatie is de deken ook niet verantwoordelijk voor de inhoudelijke klachtbehandeling. Wel had hij, gelet op zijn taken en bevoegdheden, de voortgang van de klachtbehandeling moeten bewaken. Gedurende meer dan anderhalf jaar is er niets gebeurd. Door het handelen of nalaten van de deken is het vertrouwen in de advocatuur geschaad.

Klacht gegrond; enkele waarschuwing voor de (inmiddels ex-)deken.

Noot

Op dezelfde dag heeft de raad ook uitspraak gedaan in de zaak van klager tegen de opvolgend deken (zaak nr. 12-54b; ECLI:NL:TADRARN:2013:203). Die klacht werd ongegrond verklaard. Omdat de opvolgend deken in de betreffende korte periode waarin hij als deken fungeerde onbekend was met het trage verloop van de klachtbehandeling, kan hem daarvan geen tuchtrechtelijk verwijt worden gemaakt.

Algemeen deken
Walter Hendriksen

TEN SLOTTE

De rechterbovenhoek

Soms schiet een bal prachtig in de kruising en kan voetbalminnend Nederland tevreden in de stoel terugveren. Die sensatie moesten we missen bij de afgelopen kwalificatieronden. Maar vorige week speelde ik mijn eigen interland: ik bezocht als president of *the Netherlands Bar de annual conference* van de *International Bar Association* (IBA) in Tokio. In het land waar waardigheid zo'n belangrijke rol speelt, opende minister-president Abe in aanwezigheid van het keizerlijk echtpaar de conferentie. Zo'n zesduizend advocaten van Argentinië tot Zimbabwe waren vertegenwoordigd en spraken over de ontwikkelingen binnen ieders jurisdictie. Tijdens de vele bilaterale besprekingen werd mij gevraagd naar de ontwikkelingen in Nederland. Bij eerdere ontmoetingen had ik mijn zorg en ergernis geuit over het toentertijd op tafel liggende wetsvoorstel over staatstoezicht. Het is heel plezierig om alle geïnteresseerden in Tokio te kunnen melden dat het wetsvoorstel de goede kant is opgedraaid en er inmiddels een wet in het *Staatsblad* (Wet van 1 oktober tot aanpassing van de Advocatenwet, *Stb.* 2014, 354) staat, die de Orde principieel juist en goed uitvoerbaar acht.

Maar is mijn dekenaat nu zorgeloos geworden? Onderdeel van het informele IBA-programma is een door de Orde georganiseerde receptie bij de Nederlandse ambassade ter plekke voor Nederlandse congresbezoekers. Op een groene heuvel waar vroeger goed zicht bestond op de

binnenvarende handelsvloot, staat nu de fraai gerenoveerde ambassade. *Dutch design* is aanwezig, maar ook oude meesterwerken van Van Wou en Maris sieren de 'publieke' vertrekken. In die stijlvolle ambiance hield ik de aanwezigen en bevriende collega's mijn zorg voor: de toegang tot de rechtsstaat op de helling door bezuinigen op de gefinancierde rechtsbijstand. Nu kunt u zich afvragen waarom ik juist voor dit gehoor – advocaten die voor zakelijke doeleinden naar Tokio afreizen, veelal op een vliegtuigstoel die het maandsalaris van een advocaat die op basis van toevoeging werkt, overschrijdt – mijn zorg uitte. Dat heeft te maken met de rechterbovenhoek. Een deel van de balie, ik noem dat nu even de rechterbovenhoek, realiseert zich niet altijd de sores van de 'linkeronderkant'. Terwijl juist ook steun vanuit die rechterbovenhoek zo ontzettend belangrijk kan zijn. In Japan lossen ze dat op door elke advocaat boven zijn verplichte lidmaatschapsbijdrage een extra *fee* in rekening te brengen. Het gaat daar om een kleine 40 euro die met 35.000 advocaten een schamele 1,3 miljoen oplevert voor een *legal aid fund*. Niet alleen zet een dergelijk bedrag op een begroting waar met 85 miljoen euro op rechtsbijstand wordt gekort, geen zoden aan de dijk, bovenal laat een zorg over de toegang tot het recht zich niet afkopen. Het dient een breed binnen de balie gedragen en gedeelde zorg te zijn. Schoot ik op de ambassade voor open doel? Die vraag laat ik graag ter beantwoording over aan de genodigden.

Zorg goed voor ze...

Bijvoorbeeld met een collectieve pensioenregeling, WIA-excedent- of ziekteverzuimverzekering geadviseerd door Niehoff Werning & Kooij. Met meer dan 35 jaar ervaring kennen wij de personeelssituatie op advocatenkantoren en weten wij waar de valkuilen zitten. Uw personeel verdient tenslotte het beste. Zij blij, u blij... Dan kunt u zich vanaf nu weer bezighouden met vakinhoudelijke zaken.

Zekerheid is dichterbij dan u denkt.

www.nwk.nl

Niehoff Werning & Kooij

financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

5
JAAR
LUSTRUM
EDITIE

AL 5 JAAR HÉT CONGRES VOOR
SUCCESVOL ONDERNEMEN
IN DE ADVOCATUUR

ADVOCATUUR CONGRES 2014

Thema: Ondernemen met lef 20 EN 21 NOVEMBER TE HOUTEN

- **Topsprekers op het gebied van innovatieve strategie, daadkrachtig management én gedurfd ondernemen**
- **Toegesplitst op de praktijk bij advocatenkantoren**

Heeft u het lef om de crisis te trotseren? Bezoek dan het ADVOCATUUR CONGRES 2014.

De komende jaren zal het voor veel advocatenkantoren moeilijk worden om de economische tegenwind te trotseren. Er is visie én daadkracht nodig bij bestuurders en directeuren om hun onderneming door deze turbulente periode te loodsen. En om het kantoor klaar te stomen voor de nieuwe realiteit die zich aandient ná de crisis. Heeft u het lef om écht te innoveren, moeilijke beslissingen te nemen en het roer om te gooien als dat nodig is? Kom dan naar het Advocaat Congres 2014.

Het Advocaat Congres 2014 biedt u in twee zeer intensieve dagen alle handvatten voor het ontwikkelen van een visie, het neerzetten van een strategie en de implementatie daarvan. Dit jaar wordt de aftrap gedaan door een topeconoom die haar visie geeft op het huidige én toekomstige speelveld waarin de advocatuur zich beweegt. Moeten we rekening houden met grote aantallen faillissementen? En hoe gaat u er als bestuurder voor zorgen dat u niet tot die kantoren behoort die ten onder gaan? Een forse uitdaging, die vraagt om visie en het lef om innovatief te ondernemen. Andere grote namen uit het vakgebied gaan eveneens in op het innovatieve lef dat advocatenkantoren moeten tonen om sterker uit de crisis te komen. U vindt alle sprekers in het programmaoverzicht.

Opleidingscertificaat

Na afloop van het congres ontvangt u een op naam gesteld opleidingscertificaat met hierop vermeld het aantal opleidingsuren (13), de namen van de inleiders en een samenvatting van het programma.

GA NAAR WWW.ADVOCATUURCONGRES.NL

- voor een uitgebreide beschrijving van het programma
- voor meer informatie over de sprekers
- om online in te schrijven

Programma

Binnen het thema 'Ondernemen met lef' komen uiteenlopende zaken aan de orde, zoals strategie, innovatie, leiderschap, personeelsmanagement, 'het meekrijgen van de organisatie' en acquisitie. De sprekers zijn belangrijke managementdenkers en innovatieve topondernemers die wetenschappelijke inzichten en succesvolle ervaringen relevant weten te maken voor uw dagelijkse praktijk. Het Advocaat Congres 2014 wordt exclusief georganiseerd voor bestuurders en directeuren van advocatenkantoren. De sessies gaan dan ook over zaken die voor de deelnemers direct herkenbaar zijn. Ook tijdens de informele momenten leidt dit ongetwijfeld tot interessante gesprekken.

Donderdag 20 november 2014

- Opening door **Bert Hokken** (dagvoorzitter)
- De stand van het land, en welke uitdagingen brengt dit met zich mee voor de advocatuur door **prof. Barbara Baarsma**
- Diversiteit in de Advocatuur? De rol van HRM door **prof. Mandy van der Velde**
- Ondernemerschap, innovatie en strategie vanuit de praktijk belicht door topondernemer **Michiel Muller**
- Never waste a good crisis door **prof. Jeroen Smit**
- De slimme organisatie door strateeg, innovator en leiderschapsexpert **Menno Lanting**

Vrijdag 21 november 2014

- Minimal management, veel ingewikkelder is het niet door **topondernemer Paul Verburgt**
- Re-inventing business: ontworpen business model advocatuur onvermijdelijk door **prof. Henk Volberda**
- De advocaat als HELD: de noodzaak van bevlogen leiderschap voor juridische kennisorganisaties door **dr. Bas Kodden**
- Succesvol én klantgericht innoveren in diensten door **prof. Rudy Moenaert**

**HOK
kEn**

Management & Advies